37 068 Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering in verband met de implementatie van richtlijn (EU) 2024/1260 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende ontneming en confiscatie van vermogensbestanddelen (PbEU 2024, L 1260)

Nr. 3 MEMORIE VAN TOELICHTING

I. Algemeen deel

1. Inleiding

Op 2 mei 2024 is Richtlijn (EU) 2024/1260 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende ontneming en confiscatie van vermogensbestanddelen gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie (PbEU 2024, L 1260). Deze richtlijn zal hierna ook worden aangeduid als de Confiscatierichtlijn (of: de richtlijn). De Confiscatierichtlijn vervangt enkele bestaande rechtsinstrumenten van de Europese Unie op het gebied van de bevriezing en confiscatie.[1] Deze rechtsinstrumenten vormen het huidige Europese rechtskader over opsporing en identificatie, bevriezing, confiscatie en beheer van hulpmiddelen, opbrengsten of voorwerpen, en inzake bureaus voor de ontneming van vermogensbestanddelen.

Na de evaluatie van Richtlijn 2014/42/EU en Besluit 2007/845/JBZ heeft de Europese Commissie geconcludeerd dat de beleidsdoelstelling om de georganiseerde criminaliteit te bestrijden door haar winsten te ontnemen, niet volledig was verwezenlijkt (overweging 6 van de richtlijn). Dit vormde aanleiding om het bestaande rechtskader te actualiseren, zodat de ontneming en confiscatie van vermogensbestanddelen in de Europese Unie worden vergemakkelijkt en doeltreffend verlopen. Met de Confiscatierichtlijn wordt beoogd de regels met betrekking tot bevriezing, confiscatie, management en eventuele executie van vermogensbestanddelen te harmoniseren en samen te brengen in één richtlijn. De richtlijn bevat minimumvoorschriften voor het opsporen, identificeren, bevriezen, confisqueren en beheren van goederen in het kader van procedures in strafzaken (artikel 1 en overweging 6 van de richtlijn).

Met dit wetsvoorstel wordt de Confiscatierichtlijn in de Nederlandse strafwetgeving geïmplementeerd. De regering acht het van groot belang dat de mogelijkheden om crimineel vermogen af te pakken worden verruimd, zodat voorwerpen met een criminele herkomst kunnen worden afgepakt ook als daaraan geen veroordeling ten grondslag ligt. Deze mogelijkheid wordt ook wel aangeduid als *non conviction based confiscation* (hierna: NCBC). Dit wetsvoorstel voorziet in zo'n NCBC-procedure ter implementatie van de Confiscatierichtlijn.

---

[1] Dit betreft Richtlijn 2014/42/EU, Besluit 2007/845/JBZ en Kaderbesluit 2005/212/JBZ.

In de Confiscatierichtlijn wordt vastgesteld dat criminele organisaties tot wereldwijde economische spelers met ondernemingsdoelstellingen zijn uitgegroeid. Het is van essentieel belang criminelen hun illegale winsten te ontnemen, om hun activiteiten te verstoren en te voorkomen dat zij infiltreren in de legale economie (overweging 3 van de richtlijn). Deze vaststellingen zijn ook voor Nederland van belang. Het doorbreken van criminele verdienmodellen is cruciaal om de integriteit van het financiële stelsel in Nederland te beschermen en te voorkomen dat criminelen met hun vermogen meer macht krijgen. Het afpakken van crimineel vermogen is een essentieel onderdeel in de brede aanpak bij het verstoren van het criminele verdienmodel. Bovendien kunnen criminele herinvesteringen hiermee worden voorkomen. In de NCBC-procedure staat – anders dan in een reguliere strafzaak – het voorwerp dat wordt afgepakt centraal, in plaats van een verdachte. Hier komt bij dat in de strafrechtelijk ingebedde NCBC-procedure voor de door de rechter te hanteren bewijsstandaard wordt aangesloten bij de regeling van de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, zodat ruimte wordt geboden voor een andere bewijslastverdeling dan geldt in het geval van vervolging ten aanzien van een persoon voor een strafbaar feit. Onder andere hierdoor is de procedure naar verwachting minder tijdrovend dan een strafzaak en kan effectief worden opgetreden. De voorgestelde NCBC-procedure vormt een aanvulling op het strafrechtelijk instrumentarium in de strijd tegen de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. In het licht van de bedragen die zijn gemoeid met de opbrengsten van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is de verwachting alleszins gerechtvaardigd dat de voorgestelde NCBC-procedure een belangrijke bijdrage zal kunnen leveren aan het voorkomen dat goederen met een illegale herkomst in de maatschappij blijven circuleren.
De Tweede Kamer is in juli 2022 geïnformeerd over de inhoud van de conceptrichtlijn (Kamerstukken II 2021/22, 22112, nr. 3467). Gedurende de onderhandelingen over de conceptrichtlijn is de Tweede Kamer geïnformeerd over de stand van zaken.[2]

De implementatietermijn van de Confiscatierichtlijn loopt af op 23 november 2026 (artikel 33 van de richtlijn). Vóór die datum dient de richtlijn door de lidstaten op nationaal niveau te zijn omgezet. Ter implementatie van de richtlijn dient een aantal wijzigingen in de Nederlandse strafwetgeving plaats te vinden. Deze wijzigingen zijn opgenomen in dit wetsvoorstel. De terminologie van de richtlijn wijkt op onderdelen af van de terminologie die in het Nederlandse recht wordt gebruikt. Voorbeelden daarvan zijn termen als goederen, bevriezing, confiscatie en getroffen persoon. In het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering wordt in plaats daarvan gesproken van respectievelijk voorwerpen, inbeslagneming, verbeurdverklaring of

[2] Zie onder meer Kamerstukken II 2021/22, 21501-02, nr. 2516; Kamerstukken II 2022/23, 32317, nrs. 790, 799, 801, 805, 825, 826, 830, en 843; Kamerstukken II 2023/24, 32317, nrs. 866, 873, 874, en 880; Kamerstukken I 2022/23, 32317, NO, NQ, NT, NX, OB; en Kamerstukken I 2023/24, 32317, OK en OO.

ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en belanghebbende. Ten behoeve van de leesbaarheid wordt bij de behandeling van de inhoud van de Confiscatierichtlijn verwezen naar de terminologie van de richtlijn, waarbij de Nederlandse equivalenten worden verhelderd. Bij de behandeling van de bepalingen waarmee de richtlijn in dit wetsvoorstel wordt geïmplementeerd, wordt verwezen naar de terminologie uit het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering.

Deze memorie van toelichting is als volgt opgebouwd. In de paragrafen 2 en 3 worden de inhoud van de Confiscatierichtlijn en van dit wetsvoorstel ter implementatie van de richtlijn op hoofdlijnen geschetst. In paragraaf 4 wordt de wettelijke regeling voor de nieuwe maatregelen tot vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van voorwerpen beschreven. In paragraaf 5 wordt ingegaan op de rechtsbescherming, in paragraaf 6 op beleid en strategie ter implementatie van de richtlijn, in paragraaf 7 op de gegevensverwerking, in paragraaf 8 op de verhouding tot grond- en mensenrechten, in paragraaf 9 op de uitvoerings- en financiële consequenties, en in paragraaf 10 op de ontvangen adviezen. In het artikelsgewijze deel worden de bepalingen van dit wetsvoorstel nader toegelicht. Het slot van deze memorie van toelichting wordt gevormd door een transponeringstabel, met daarin een overzicht van de manier waarop de richtlijn wordt geïmplementeerd in de Nederlandse strafwetgeving.

2. De Confiscatierichtlijn op hoofdlijnen

De Confiscatierichtlijn voorziet in geharmoniseerde regels voor het opsporen en ontnemen van vermogensbestanddelen om de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten te versterken. Een belangrijke wijziging van de richtlijn betreft de versterking van de samenwerking tussen de nationale bureaus voor de ontneming van vermogensbestanddelen van de lidstaten. Hiertoe krijgen deze bureaus toegang tot meer informatie en worden nadere regels gesteld over de uitwisseling van informatie tussen deze bureaus. Daarnaast introduceert de Confiscatierichtlijn de confiscatie van voorwerpen zonder voorafgaande veroordeling voor een strafbaar feit. Op hoofdlijnen verplicht de richtlijn tot het volgende (verwezen wordt naar hoofdstukken en artikelen van de richtlijn).

2.1 Opsporing en identificatie van vermogensbestanddelen (artikelen 4 tot en met 10)

De lidstaten zijn gehouden maatregelen te nemen om de snelle opsporing en identificatie mogelijk te maken van vermogensbestanddelen die het voorwerp zijn of mogelijk worden van een bevriezings- of confiscatiebevel (Hoofdstuk II). Elke lidstaat is verplicht om over een bureau voor de ontneming van vermogensbestanddelen te beschikken om de grensoverschrijdende samenwerking te vergemakkelijken. Deze verplichting bestond al op basis van het eerdergenoemde Besluit 2007/845/JBZ. De Confiscatierichtlijn borduurt hierop voort door de taken van de bureaus voor de ontneming van vermogensbestanddelen uit te

breiden en onder andere te beschrijven tot welke informatie deze bureaus ten minste toegang dienen te hebben voor de uitvoering van hun taak. Deze bureaus worden ook aangeduid als Asset Recovery Offices (hierna ook: ARO's). Het ARO is belast met de opsporing en identificatie van vermogensbestanddelen die het voorwerp zijn of kunnen worden van een bevriezings- of confiscatiebevel in een strafzaak (artikel 5). Dit ter ondersteuning van de bevoegde autoriteiten in Nederland en in andere lidstaten die zijn belast met opsporingsonderzoeken met betrekking tot vermogensbestanddelen. Om hun taak goed uit te kunnen voeren dienen ARO's toegang te krijgen tot informatie van andere instellingen, zoals nationale onroerendgoedregisters, bevolkingsregisters, registers van motorvoertuigen, fiscale gegevens, informatie over hypotheken en leningen. Als deze informatie in gecentraliseerde databanken of overheidsregisters aanwezig is moeten ARO's onmiddellijk en rechtstreeks toegang hebben tot deze gegevens. Als dit niet het geval is dan moeten de gegevens snel op andere wijze en op een gestandaardiseerde manier van de betrokken instellingen kunnen worden verkregen (artikel 6). Daarbij gelden waarborgen voor de toegang tot en de beveiliging van de gegevens (artikel 7). Voorts bevat de richtlijn weigeringsgronden en termijnen voor de informatieverstrekking (artikelen 9 en 10).

Het ARO is gehouden om op verzoek van een ARO in een andere lidstaat alle informatie te verstrekken waartoe het toegang heeft, en die nodig is voor de vervulling van de taken van het ARO dat om die informatie verzoekt. Dit betreft een uitbreiding van de verplichting die ARO's hebben om de gegevens uit te wisselen waarover het ARO beschikt, op basis van het eerder genoemde Besluit 2007/845/JBZ. Op grond van de Confiscatierichtlijn moeten naast de gegevens waarover het ARO beschikt ook de gegevens worden uitgewisseld waartoe het ARO toegang heeft. Dit betekent dat ook informatie met ARO's in andere lidstaten moet kunnen worden uitgewisseld waarover het ARO nog niet beschikt maar waarover het wel de beschikking kan krijgen.

2.2 Bevriezing en confiscatie van vermogensbestanddelen (artikelen 11 tot en met 24)

De Confiscatierichtlijn geeft regels over de bevriezing van goederen. Bevriezing is omschreven als het tijdelijk verbieden van de overdracht, vernietiging, verwerking, vervreemding of verplaatsing van goederen of het tijdelijk aanvaarden van het beheer van of zeggenschap over goederen (artikel 3, onderdeel 5). De lidstaten zijn gehouden de nodige maatregelen te nemen om de bevriezing mogelijk te maken van goederen die in verband staan met strafbare feiten met het oog op een eventuele confiscatie van die goederen (Hoofdstuk III). Dit omvat het nemen van de nodige maatregelen om onmiddellijk te kunnen optreden om goederen veilig te stellen totdat een bevriezingsbevel is uitgevaardigd. Deze verplichting geldt specifiek voor ARO's in gevallen waarin een ARO uit een andere lidstaat verzoekt om na te gaan of er hulpmiddelen, opbrengsten of goederen aanwezig zijn die onderwerp zijn of kunnen

worden van een bevriezings- of confiscatiebevel in die lidstaat. Alsdan moet een ARO onmiddellijk kunnen optreden om goederen veilig te stellen in de periode waarin nog geen bevriezingsbevel is uitgevaardigd, om te voorkomen dat goederen worden verplaatst in afwachting van een formeel bevriezingsbevel (artikel 11).

Onder bepaalde omstandigheden is in de tussentijdse verkoop voorzien van goederen die voorwerp zijn van een bevriezingsbevel, vooruitlopend op een definitief confiscatiebevel (Hoofdstuk IV). De getroffen persoon wordt hiervan in kennis gesteld en, behoudens spoedeisende gevallen, in de gelegenheid gesteld te worden gehoord (artikel 21). Onder de getroffen persoon wordt ingevolge artikel 3, onder 10, van de richtlijn verstaan (a) de persoon tegen wie een bevriezings- of confiscatiebevel is uitgevaardigd, (b) de persoon die voorwerpen bezit die het voorwerp zijn van een bevriezings- of confiscatiebevel, (c) een derde aan wiens of wier rechten met betrekking tot goederen die het voorwerp zijn van een bevriezings- of confiscatiebevel, rechtstreeks afbreuk wordt gedaan door dat bevel, of (d) een natuurlijke persoon of rechtspersoon van wie goederen het voorwerp zijn van een tussentijdse verkoop.

De lidstaten zijn gehouden ten minste een bevoegde autoriteit op te richten of aan te wijzen die fungeert als een bureau voor vermogensbeheer met het oog op het beheer en de vervreemding van bevroren en geconfisqueerde goederen (artikel 22). Deze bureaus werken samen met de bevoegde autoriteiten in de andere lidstaten, in het kader waarvan ook persoonsgegevens kunnen worden verstrekt. De toegang tot en het gebruik van de in de registers opgeslagen persoonsgegevens is overeenkomstig de toepasselijke regels inzake gegevensbescherming (artikel 27).

De Confiscatierichtlijn geeft ook regels over de confiscatie van goederen. De confiscatie is omschreven als de definitieve ontneming van goederen, bevolen door een rechter in verband met een strafbaar feit (artikel 3, onder 6). De confiscatie is niet beperkt tot de hulpmiddelen en opbrengsten van de veroordeelde die zijn verkregen uit een strafbaar feit of waarvan de waarde overeenkomt met hulpmiddelen of opbrengsten die zijn verkregen uit een strafbaar feit (artikel 12), maar is eveneens mogelijk voor opbrengsten of andere goederen waarvan de waarde overeenkomt met die van de opbrengsten die aan derden zijn overgedragen (artikel 13). De lidstaten moeten voorzien in ruimere confiscatie, als de rechter er voldoende van overtuigd is dat de goederen zijn verkregen uit strafbaar gedrag (artikel 14). Tevens dienen de lidstaten de confiscatie mogelijk te maken als er geen veroordeling volgt. Dit betreft in de eerste plaats de situatie dat vervolging is ingesteld maar de strafprocedure niet kan worden voortgezet vanwege omstandigheden als vlucht, ziekte of het overlijden van de verdachte (artikel 15). Dit betreft in de tweede plaats de situatie van confiscatie van onverklaarbaar vermogen dat verband houdt met strafbaar gedrag. Dat wil zeggen dat goederen die zijn geïdentificeerd in het kader van een onderzoek naar een strafbaar feit kunnen worden geconfisqueerd als de rechter er

voldoende van is overtuigd dat deze zijn verkregen uit strafbaar gedrag in het kader van een criminele organisatie en dat gedrag aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren (artikel 16). Verder bevat de richtlijn regels voor de opsporing en identificatie van voorwerpen die bevroren en geconfisqueerd moeten worden, ook na definitieve veroordeling (artikel 17), en de verhouding tussen de bevriezing en confiscatie van vermogensbestanddelen en vorderingen tot schadeloosstelling van slachtoffers (artikel 18).

Er moet worden voorzien in de nodige waarborgen ter bescherming van de rechten van de getroffen persoon (Hoofdstuk V). Dit omvat de verplichting om getroffen personen te informeren over een bevel tot bevriezing, confiscatie of tussentijdse verkoop en het recht voor de betrokkenen om een dergelijk bevel aan te vechten bij de rechter (artikelen 23 en 24).

2.3 Beleidsontwikkeling en internationale samenwerking (artikelen 25 tot en met 31)

De lidstaten zijn gehouden informatie te verzamelen met het oog op een doeltreffend beleid rond bevriezing en confiscatie en de toepassing in individuele zaken (Hoofdstuk VI). Dit betreft onder meer het aannemen van een nationale strategie voor de ontneming van vermogensbestanddelen (artikel 25), en het toezenden van statistieken aan de Commissie (artikel 28).

Ten slotte regelt de richtlijn de samenwerking tussen de ARO's, tussen de bureaus voor vermogensbeheer (Asset Management Office of AMO), van de ARO's met organen en instanties van de Europese Unie en van de ARO's met derde landen (Hoofdstuk VII; artikelen 29 tot en met 31).

3. Het wetsvoorstel ter implementatie van de Confiscatierichtlijn op hoofdlijnen

De Nederlandse strafwetgeving voorziet in uitgebreide mogelijkheden om vermogensbestanddelen die in verband staan met strafbare feiten te identificeren en op te sporen, en – in de termen van de richtlijn – deze voorwerpen te bevriezen en te confisqueren. Ondanks dat de Nederlandse strafwetgeving in grote mate in overeenstemming is met de Confiscatierichtlijn is aanvullende wetgeving vereist, voornamelijk in het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering. Dit betreft in het bijzonder de volgende onderwerpen.

3.1 Bureaus voor ontneming van vermogensbestanddelen (ARO's)

Het Nederlandse ARO wordt gevormd door het politieel ARO en het justitieel ARO. Het politieel ARO is thans gevestigd bij het internationaal rechtshulpcentrum van de politie in de eenheid Den Haag. Met het oog op de implementatie van de Confiscatierichtlijn zal het politieel ARO worden ondergebracht bij het Landelijk internationaal rechtshulpcentrum, dat

onderdeel is van de eenheid Landelijke expertise en operaties van de politie. Het Nederlandse politieel ARO werkt nauw samen met de ARO's in andere lidstaten, en wisselt op verzoek van die ARO's of op eigen initiatief gegevens uit. Hierbij wordt het gezag over de taakuitvoering van het politieel ARO uitgeoefend door de officier(en) van justitie van het functioneel parket van het openbaar ministerie. Dit omvat het stellen van kaders voor de uitvoering van de werkzaamheden door het politieel ARO, het geven van sturing aan de onderzoeken die worden uitgevoerd en het bewaken van de rechtmatigheid van de informatievergaring. De officier van justitie van het functioneel parket is ook betrokken bij de inbeslagneming van criminele winsten en uiteindelijk bij de confiscatie ervan.

Ter implementatie van de Confiscatierichtlijn wordt het politieel ARO – op basis van artikel 44 van het Besluit beheer politie – als onderdeel van de eenheid Landelijke expertise en operaties van de politie bij ministeriële regeling ingesteld als bureau als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de richtlijn. In deze regeling zullen onder andere worden opgenomen de taken van het politieel ARO, de termijnen waarbinnen op verzoeken van ARO's uit een andere lidstaat moet worden gereageerd en de weigeringsgronden voor het verstrekken van informatie. Hiermee is ook voor ARO's uit andere lidstaten duidelijk dat het politieel ARO het centrale contactpunt is voor het uitwisselen van opsporingsgegevens tussen ARO's.

De officier van justitie van het functioneel parket die het politieel ARO gezagsmatig aanstuurt zal in die rol ook zelf een grotere operationele rol krijgen bij de uitvoering van de taken van het politieel ARO. Deze taken zullen onder andere bestaan uit het vorderen van gegevens waarvoor een vordering van de officier van justitie nodig is, of het beoordelen of de te verstrekken gegevens als strafrechtelijk bewijs kunnen worden gebruikt in de lidstaat die heeft verzocht de gegevens te verstrekken. De officier van justitie bij het functioneel parket wordt daarbij ondersteund door medewerkers van het functioneel parket. Het politieel ARO en het justitieel ARO vormen gezamenlijk het ARO als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de richtlijn.

Het verstrekken van gegevens door het politieel ARO aan een ARO in een andere lidstaat kan in beginsel worden uitgevoerd door de opsporingsambtenaren die werkzaam zijn bij het politieel ARO. De verplichting tot verstrekking van informatie door het politieel ARO aan een ARO in een andere lidstaat betekent dat een opsporingsambtenaar van het ARO rechtstreeks met een ARO in een andere lidstaat informatie moet kunnen uitwisselen. Het uitwisselen van informatie door het politieel ARO kan plaatsvinden na een daartoe strekkend verzoek van een ARO in een andere lidstaat of op eigen initiatief van het politieel ARO. In het laatste geval zal het politieel ARO bij het verstrekken van informatie aan moeten geven waarom de verstrekte informatie noodzakelijk wordt geacht voor het ontvangende ARO. Dergelijke spontane verstrekking door opsporingsambtenaren van het politieel ARO kan plaatsvinden op grond

van artikel 15a van de Wet politiegegevens (Wpg) en artikel 5:3, eerste lid, van het Besluit politiegegevens.

Om mogelijk te maken dat de opsporingsambtenaren van het politieel ARO op verzoek van een ARO in een andere lidstaat gegevens kunnen verstrekken wordt een nieuwe titel toegevoegd aan het Vijfde Boek van het Wetboek van Strafvordering, waarin hiervoor in een regeling wordt voorzien. Ten opzichte van de huidige werkwijze van het politieel ARO is nieuw dat het politieel ARO niet alleen inlichtingen verstrekt waarover het al beschikt, maar dat ook gegevens moeten worden verstrekt waarover het politieel ARO nog niet beschikt maar wel de beschikking kan krijgen en dat de verstrekte gegevens in beginsel als bewijs in een strafzaak kunnen worden gebruikt. De opsporingsambtenaar kan voor het uitvoeren van een ARO-verzoek gebruik maken van zijn strafvorderlijke bevoegdheden. Dit laat onverlet dat voor het verkrijgen van gegevens een bevel van de officier van justitie nodig kan zijn, zoals een bevel tot het verstrekken van opgeslagen of vastgelegde gegevens op grond van artikel 126nd Sv. Alsdan is de tussenkomst vereist van de officier van justitie. Toepassing van deze bevoegdheid is mogelijk voor zover dat ook zou zijn toegestaan in een Nederlands onderzoek naar dezelfde feiten op grond van dit wetboek. In de voorgestelde regeling wordt daarnaast voorzien in de mogelijkheid voor het politieel ARO om op verzoek van een ARO in een andere lidstaat onmiddellijk te kunnen optreden om voorwerpen veilig te stellen die het onderwerp zijn of kunnen worden van een bevriezings- of confiscatiebevel, in afwachting van een bevriezingsbevel dat betrekking heeft op een strafbaar feit waarop gevangenisstraf van een jaar of meer is gesteld. De opsporingsambtenaar van het politieel ARO is dan bevoegd een persoon of instantie te bevelen zich te onthouden van bepaalde handelingen, bepaalde handelingen te verrichten, of zorg te dragen dat in het bevel aangeduide voorwerpen worden opgeslagen en worden bewaard op een in het bevel aangegeven plaats.

3.2 Inbeslagneming van voorwerpen

De Confiscatierichtlijn definieert bevriezing als het tijdelijk verbieden van de overdracht, vernietiging, verwerking, vervreemding of verplaatsing van goederen of het tijdelijk aanvaarden van het beheer van of zeggenschap over goederen (artikel 3, onder 5). Bevriezing krijgt onder de Nederlandse strafwetgeving vorm door middel van inbeslagneming van voorwerpen, zoals geregeld in het Wetboek van Strafvordering. De inbeslagneming van voorwerpen is mogelijk om de waarheid aan de dag te brengen of wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen, of met het oog op verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer (artikel 94, eerste en tweede lid, Sv).

3.2.1 Tussentijdse verkoop

Het Wetboek van Strafvordering bevat een regeling die mogelijk maakt dat de inbeslaggenomen voorwerpen worden verkocht voordat definitief tot verbeurdverklaring, onttrekking aan het verkeer, ontneming van het

wederrechtelijk verkregen voordeel of oplegging van een schadevergoedingsmaatregel is besloten (hierna ook: tussentijdse vervreemding). Ter implementatie van de Confiscatierichtlijn wordt de regeling in het Wetboek van Strafvordering uitgebreid. Dit wetsvoorstel voorziet erin dat deze regeling ook kan worden toegepast ten aanzien van voorwerpen die een snelle waardevermindering kennen, waarvan de kosten van onderhoud niet in verhouding staan tot de bewaarkosten, of waarvan het beheer bijzondere voorzieningen of deskundigheid vereist die niet onmiddellijk beschikbaar zijn.

Tussentijdse vervreemding betreft een vorm van beëindiging van de bewaring van een inbeslaggenomen voorwerp. Voorzien wordt in de verplichting om de beslagene en andere bekende belanghebbenden in kennis te stellen van dit voornemen. Hierbij worden zij gewezen op hun recht om te worden gehoord over het voornemen tot tussentijdse vervreemding. Ter waarborging van de rechten van de beslagene en de andere belanghebbenden wordt verder voorzien in de mogelijkheid tot het indienen van een klaagschrift tegen de voorgenomen tussentijdse vervreemding. Het indienen van het klaagschrift heeft schorsende werking. Dit betekent dat een voorwerp niet kan worden verkocht voordat de beslissing van de rechtbank over het klaagschrift onherroepelijk is. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de richtlijnverplichting dat de tussentijdse vervreemding moet kunnen worden geschorst. Met het oog op de belangen van de beslagene en andere belanghebbenden worden korte termijnen voorgeschreven voor het indienen van een klaagschrift en de beslissing van de raadkamer (respectievelijk veertien en dertig dagen), en in de mogelijkheid om tegen de beschikking van de raadkamer beroep in cassatie in te stellen. Voor de officier van justitie geldt hiervoor een termijn van veertien dagen na de dagtekening van de beschikking, en voor de klager een termijn van veertien dagen na de betekening van de beschikking.

3.2.2 Beslag vooruitlopend op ontvangst en erkenning Europees bevriezingsbevel

In Nederland kan inbeslagneming van voorwerpen op verzoek van een andere lidstaat plaatsvinden op grond van een Europees bevriezingsbevel (hierna ook: EBB). Daarvoor moet het EBB worden ontvangen, erkend en tenuitvoergelegd. Ter implementatie van de Confiscatierichtlijn wordt in het Wetboek van Strafvordering voorzien in de bevoegdheid voor de officier van justitie om voorwerpen die onderwerp zijn van een aangekondigd EBB vooruitlopend op de ontvangst en erkenning van het EBB in beslag te kunnen nemen. Hierdoor kunnen voorwerpen die in aanmerking komen voor confiscatie worden veiliggesteld totdat een bevriezingsbevel is uitgevaardigd. De bevoegdheid kan worden toegepast als er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat op korte termijn een voor erkenning en tenuitvoerlegging vatbaar EBB zal worden uitgevaardigd door een andere lidstaat. Zodra een EBB is ontvangen en erkend kan op die grond beslag op het voorwerp worden gelegd of voortgezet.

3.3 De term confiscatie als verzamelbegrip voor de ontneming van voorwerpen

In de internationale context wordt de term confiscatie gebruikt als verzamelbegrip voor de definitieve ontneming van voorwerpen, die wordt bevolen door een rechter in verband met een strafbaar feit. Ook de Confiscatierichtlijn gaat van dat verzamelbegrip uit. In de Nederlandse strafwetgeving hebben de Europeesrechtelijke verplichtingen tot confiscatie tot nu toe vorm gekregen via de bijkomende straf van de verbeurdverklaring (artikel 33a Sr), de maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (artikel 36e Sr) en de maatregel onttrekking aan het verkeer (artikel 36c Sr). De Confiscatierichtlijn voorziet in een uitbreiding van de confiscatiemogelijkheden.

De verbeurdverklaring is geregeld in het Wetboek van Strafrecht (artikel 33a Sr). Ter implementatie van de richtlijn breidt dit wetsvoorstel de kring van voorwerpen uit die voor verbeurdverklaring vatbaar zijn. Dit betreft de voorwerpen die aan een ander dan de veroordeelde toebehoren, indien deze voorwerpen geheel of ten dele aan diegene zijn gaan toebehoren met het kennelijke doel om de verbeurdverklaring of uitwinning van deze voorwerpen te bemoeilijken of te verhinderen, en diegene dit wist of redelijkerwijs kon vermoeden. Ten slotte wordt de wettelijke regeling gewijzigd, zodat bij de verbeurdverklaring van een voorwerp zijn inbegrepen de eigendomsbewijzen die op het voorwerp betrekking hebben.

In het Wetboek van Strafrecht worden ter implementatie van de Confiscatierichtlijn twee nieuwe maatregelen opgenomen die leiden tot de definitieve ontneming van voorwerpen: de maatregelen vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp. De keuze voor een maatregel is ingegeven doordat deze sancties niet zijn gericht op leedtoevoeging zoals het geval is wanneer aan een persoon een straf wordt opgelegd vanwege schuld aan een strafbaar feit. In plaats daarvan is het doel de maatschappij te beschermen tegen de corrumperende werking van crimineel verkregen vermogen. Deze maatregelen zijn gericht op rechtsherstel, dat wil zeggen het herstel van de situatie voordat het voorwerp langs illegale weg werd verkregen. Het rechtsgevolg van de beide maatregelen is gelijk aan dat van de verbeurdverklaring; het voorwerp vervalt aan de staat. De persoonlijke en zakelijke rechten van derden (anderen dan de eigenaar van het voorwerp) op het voorwerp worden in beginsel geëerbiedigd, zodat de eventueel hieruit voortvloeiende rechten en plichten overgaan op de staat.[3] Dit betekent bijvoorbeeld dat als een pand dat is verhuurd wordt geconfisqueerd, de verplichtingen van de verhuurder overgaan op de staat. Ook zakelijke rechten op of persoonlijke rechten ten aanzien van

[3] Voor de verbeurdverklaring van een schip waarop een scheepshypotheek was gevestigd en een retentierecht rustte, heeft de Hoge Raad dit bevestigd in HR 13-05-1988, nr. 13124: Motortankschip Tobias.

een voorwerp dat aan de staat vervallen wordt verklaard of dat wordt geconfisqueerd kunnen in aanmerking komen voor vervallenverklaring of confiscatie.

De maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp heeft betrekking op voorwerpen die bij veroordeling van een verdachte voor een strafbaar feit in aanmerking zouden zijn gekomen voor verbeurdverklaring. De vervallenverklaring aan de staat van de betreffende voorwerpen kan op vordering van de officier van justitie bij afzonderlijke rechterlijke beschikking worden uitgesproken in situaties waarin een ingestelde vervolging in verband met een strafbaar feit dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren niet kan worden voortgezet vanwege bepaalde omstandigheden, zoals het overlijden van de verdachte.

De maatregel confiscatie van een voorwerp heeft betrekking op inbeslaggenomen voorwerpen die afkomstig zijn uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren en, als de rechthebbende te kwader trouw is, van persoonlijke en zakelijke rechten die rusten op het voorwerp dat wordt geconfisqueerd. Zo kan ook een hypotheekrecht op een geconfisqueerde woning worden geconfisqueerd, indien de hypotheekhouder niet te goeder trouw is. Deze maatregel kent een ruimere toepassing dan de Confiscatierichtlijn vereist, onder meer doordat deze niet is beperkt tot goederen die zijn verkregen uit strafbaar gedrag in het kader van een criminele organisatie.

De beslissing tot confiscatie van een voorwerp kan op vordering van de officier van justitie bij afzonderlijke rechterlijke beschikking worden uitgesproken. Deze procedure kan worden geïnitieerd zonder dat een vervolging wordt ingesteld tegen een verdachte, en wordt los van een strafzaak gevoerd. Omdat er bij deze nieuwe maatregelen geen sprake is van een veroordeling van een verdachte voor een strafbaar feit, noopt de introductie van deze maatregelen tot de opneming van een specifieke procedure in het Wetboek van Strafvordering. Dit komt in paragraaf 4 van deze memorie van toelichting aan de orde.

3.4 Caribisch Nederland

De aan dit wetsvoorstel ten grondslag liggende Unierechtelijke verplichtingen gelden enkel in het Europese deel van Nederland. Bij het opstellen van dit wetsvoorstel is in lijn met de Aanwijzingen voor de regelgeving (Ar 2.16) onderzocht of toepassing van deze regeling in Caribisch Nederland wenselijk is. Daarbij is rekening gehouden met de bijzondere bestuurlijke en justitiële context in Caribisch Nederland, die wezenlijk afwijkt van die in het Europese deel van Nederland. Het Openbaar Ministerie BES draagt – net als het openbaar ministerie in het Europese deel van Nederland – zorg voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en de executie van straffen en maatregelen, maar moet deze wettelijke taken op drie eilanden uitvoeren met een kleinschalige organisatie (heden 16 medewerkers). In het Europese deel van Nederland

zijn specifieke executietaken belegd bij het Centraal Justitieel Incassobureau (hierna: CJIB) als zelfstandige, gespecialiseerde entiteit, maar in Caribisch Nederland ontbreekt een dergelijke voorziening. Zonder significante uitbreiding van de capaciteit en de expertise zouden de verplichtingen uit de richtlijn, gegeven de huidige schaal en inrichting, tot onevenredige uitvoeringslasten leiden en ten koste gaan van de kerntaken van het Openbaar Ministerie BES. Bij eventuele doorontwikkeling of uitbreiding van het Openbaar Ministerie BES ligt de prioriteit in eerste instantie bij het versterken en professionaliseren van de uitvoering van deze kerntaken. Daarom is ervoor gekozen de verplichtingen uit de richtlijn enkel om te zetten in de strafwetgeving die ziet op het Europese deel van Nederland.

4. De wettelijke regeling voor vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp

4.1 Inleiding

De voorgestelde regelingen voor de vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie van een voorwerp moeten worden ingepast in het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering. De beslissingen tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp hebben gemeen dat het voorwerp vervalt aan de staat zonder dat sprake is van een veroordeling van een verdachte voor een strafbaar feit. Bij de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp is er wel een relatie met een specifiek strafbaar feit en een daarvan verdachte persoon, aangezien deze procedure volgt op een vervolging van de verdachte, die vanwege bepaalde omstandigheden niet kan worden voortgezet. Wat betreft de voorwerpen die hiervoor in aanmerking komen sluit de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp aan bij de bijkomende straf van verbeurdverklaring, die kan worden uitgesproken bij veroordeling wegens enig strafbaar feit (artikelen 33, eerste lid, en 33a Sr). De maatregel confiscatie van een voorwerp staat los van een eventuele vervolging van een verdachte. De procedure is niet gericht tegen een bepaalde persoon en leidt op zichzelf ook niet tot een vervolging van een persoon. Zoals hierboven al werd aangestipt wordt voorgesteld om de maatregelen vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp als zelfstandige maatregelen op te nemen in Titel IIA van het Eerste Boek van het Wetboek van Strafrecht.

Het Wetboek van Strafvordering geeft regels voor de opsporing, vervolging, berechting en bestraffing van strafbare feiten, en de tenuitvoerlegging van opgelegde straffen en maatregelen. De procedures tot vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp worden met dit wetsvoorstel onderdeel van het Wetboek van Strafvordering, en zijn als zodanig aan te merken als strafvorderlijke procedures. Deze procedures zijn echter niet gericht op een verdachte maar op een voorwerp dat in verband staat tot een strafbaar feit.

Met dit wetsvoorstel wordt verduidelijkt dat opsporingsambtenaren ook bevoegd zijn tot opsporing van voorwerpen die vatbaar zijn voor vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp. De regeling van de inbeslagneming wordt aangepast zodat inbeslagneming van voorwerpen ook mogelijk wordt met het oog op de vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie van een voorwerp (voorgesteld artikel 94, tweede lid, Sv).

Onderzoek met het oog op het vorderen van de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van een voorwerp valt onder het begrip opsporing, zoals omschreven in het Wetboek van Strafvordering (artikel 132a Sv). Het betreft immers onderzoek in verband met strafbare feiten met als doel het nemen van strafvorderlijke beslissingen. Voor dat onderzoek kunnen de gewone opsporingsbevoegdheden worden uitgeoefend. De opsporingsbevoegdheden die relevant zijn voor een onderzoek dat het nemen van een beslissing over confiscatie tot doel heeft, vereisen niet dat sprake is van een verdachte of van een verdenking van de betrokkenheid van bepaalde personen bij een specifiek strafbaar feit. Voor de uitoefening van opsporingsbevoegdheden is wel vereist een verdenking van een misdrijf van – afhankelijk van de aard en ingrijpendheid van de bevoegdheid – een bepaalde ernst. Hiervoor kan worden gedacht aan misdrijven als witwassen, drugshandel, deelneming aan een criminele organisatie of verboden wapenbezit. Van een verdenking van witwassen zal ingeval van onder verdachte omstandigheden aangetroffen grote hoeveelheden geld al snel sprake zijn. Voldoende daarvoor is immers dat uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden voortvloeit dat van witwassen sprake is. Hiervan worden verderop, in paragraaf 4.3.2 van deze memorie van toelichting, enkele voorbeelden gegeven.

Ook wanneer een strafzaak tot een veroordeling heeft geleid vanwege het strafbare feit waarmee het voorwerp is verkregen, kan ten behoeve van de confiscatieprocedure onderzoek worden verricht en kunnen opsporingsbevoegdheden worden toegepast. Het onderzoek dat is gericht op de vaststelling of het voorwerp een criminele herkomst heeft, is ook na een veroordeling een onderzoek in verband met strafbare feiten dat tot doel heeft het nemen van een strafvorderlijke beslissing. Het gaat ook in dat geval dus om opsporing in de zin van artikel 132a Sv. Opsporingsbevoegdheden kunnen na een veroordeling worden uitgeoefend, doordat ook aan het vereiste van een verdenking van een misdrijf is voldaan wanneer het onderzoek in de strafzaak al een aanvang heeft genomen of zelfs tot een veroordeling heeft geleid. Aangenomen moet immers worden dat de verdenking sterker wordt naarmate het strafrechtelijk onderzoek vordert.[4]

Het feit dat er bij de maatregelen tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp geen sprake behoeft te zijn van een

[4] Zie ook Kamerstukken I, 2010/11, 32194, nr. C, p. 8-9 waarin dit is toegelicht in relatie tot het strafrechtelijk financieel onderzoek.

veroordeling voor een strafbaar feit – en in geval van confiscatie evenmin vervolging behoeft te zijn ingesteld – heeft tot gevolg dat in een nieuwe procedure voor het opleggen van deze maatregelen moet worden voorzien. Een strafprocedure, zoals geregeld in het Wetboek van Strafvordering, is immers gericht op de vervolging, berechting en bestraffing van een persoon voor een bepaald strafbaar feit terwijl daarvan bij deze maatregelen juist geen sprake is. In plaats daarvan staat het verband tussen een voorwerp en een strafbaar feit centraal. De eventueel bij het voorwerp betrokken personen zijn belanghebbende, en behoeven geen verdachte in een strafzaak te zijn.

In het Wetboek van Strafvordering moet aldus een nieuwe procedure worden opgenomen, specifiek gericht op de vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie van een voorwerp, zonder voorafgaande veroordeling voor een strafbaar feit. Voor wat betreft de vormgeving van de procedure voor de rechter voorziet dit wetsvoorstel in een raadkamerprocedure. De algemene regels voor de raadkamerprocedure uit het Wetboek van Strafvordering worden daarbij aangevuld met een aantal elementen, waaronder de bevoegde rechtbank, de oproeping van getuigen en deskundigen, bewijs en rechtsmiddelen. Ten slotte moet het Wetboek van Strafvordering worden aangevuld met bepalingen ten behoeve van de tenuitvoerlegging van de opgelegde maatregel vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp.

In de paragrafen 4.2 en 4.3 van deze memorie van toelichting wordt nader ingegaan op de inbedding van deze maatregelen in het Wetboek van Strafrecht. In paragraaf 4.4 wordt nader ingegaan op de procedure voor de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp en de inbedding van die procedure in het Wetboek van Strafvordering. In paragraaf 4.5 wordt ingegaan op de tenuitvoerlegging van die beslissingen. Paragraaf 4.6 ziet op de verhouding tussen de confiscatieprocedure en de vervolging, en paragraaf 4.7 op de verhouding tot het eerdere wetsvoorstel confiscatie criminele goederen. Ten slotte wordt in paragraaf 4.8 ingegaan op de internationale en Europese strafrechtelijke samenwerking.

4.2 De maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp

4.2.1 Toepassing maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp

De maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan worden gevorderd als een vervolging niet kan worden voortgezet in verband met het overlijden van de verdachte, verjaring van het recht tot strafvordering of na schorsing van de vervolging vanwege een psychische stoornis, psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap. De vervolging wordt ingesteld door middel van het uitbrengen van een dagvaarding door de officier van justitie, waarmee de verdachte wordt opgeroepen om voor de rechter te verschijnen, of door het uitvaardigen van een strafbeschikking. Als een ingestelde vervolging vanwege de

genoemde omstandigheden moet worden gestaakt is het wenselijk dat de voorwerpen die in verband staan met het strafbare feit waarvan de betrokkene werd verdacht, uit het maatschappelijk verkeer kunnen worden gehaald. Dat maakt deze maatregel mogelijk.

De maatregel vervallenverklaring aan de staat zal bijvoorbeeld kunnen worden toegepast voor criminele erfenissen. Na het overlijden van een verdachte wordt de vervolging gestaakt, maar de overleden verdachte laat wel vermogensbestanddelen na waarvan uit de stukken van het procesdossier blijkt dat deze afkomstig zijn van enig misdrijf. Als zich geen erfgenamen melden blijft het inbeslaggenomen voorwerp in bewaring bij het openbaar ministerie totdat een rechthebbende in beeld is (artikel 116, tweede lid, onder b, Sv). Als de eigenaar zich niet meldt of onbekend blijft, heeft het openbaar ministerie de voorwerpen gedurende lange tijd in beheer. Als de erfgenamen zich wel melden, raken zij – als ze dit nog niet waren – op de hoogte van de mogelijke criminele herkomst van het voorwerp. Als de nabestaanden dan toch de nalatenschap (zuiver dan wel beneficiair) aanvaarden, terwijl zij weten dat de nalatenschap crimineel vermogen bevat, maken zij zich schuldig aan witwassen. Zij hebben dan immers een voorwerp voorhanden waarvan zij weten dat het afkomstig is uit enig misdrijf. Dat betekent dat zij strafrechtelijk kunnen worden vervolgd. Op grond van de voorgestelde regeling zal in dergelijke gevallen vervallenverklaring aan de staat van het voorwerp kunnen worden gevorderd waardoor eventueel beslag kan worden afgewikkeld en vervolging terzake van witwassen van de erfgenamen die te goeder trouw zijn achterwege kan blijven. De erfgenamen kunnen in de procedure als belanghebbende optreden en de criminele herkomst van het voorwerp betwisten (zie paragraaf 4.4 van deze memorie van toelichting). Het is aan de officier van justitie om te bepalen welke weg wordt gekozen: vervolging van de erfgenamen dan wel het vorderen van de vervallenverklaring aan de staat van het voorwerp.

4.2.2 De wettelijke voorwaarden

De maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan worden gevorderd door de officier van justitie. Een dergelijke vordering kan leiden tot een daartoe strekkende afzonderlijke rechterlijke beschikking. De materiële voorwaarden waaronder de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan worden uitgesproken betreffen de volgende. In de eerste plaats is vereist dat vervolging is ingesteld tegen een persoon, door het uitvaardigen van een dagvaarding of strafbeschikking. De vervolging moet betrekking hebben op een strafbaar feit dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Deze voorwaarde houdt verband met de richtlijnverplichting die is beperkt tot de gevallen waarin de ingestelde vervolging tot een veroordeling had kunnen leiden voor ten minste strafbare feiten die direct of indirect aanzienlijk economisch voordeel kunnen opleveren. In de tweede plaats is vereist dat de vervolging niet kan worden voortgezet vanwege het overlijden van de verdachte, verjaring van het recht tot strafvordering of het beëindigen van de zaak na een schorsing van de

vervolging vanwege een psychische stoornis, psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap. In de derde plaats is vereist dat het een voorwerp betreft dat in artikel 33a Sr is omschreven en dat in geval van veroordeling voor het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring. Hiermee wordt invulling gegeven aan het vereiste van de richtlijn dat de te confisqueren hulpmiddelen, opbrengsten of voorwerpen verkregen zijn uit, of direct of indirect verband houden met het strafbare feit in kwestie.

Artikel 15 van de Confiscatierichtlijn noemt meer omstandigheden waarin het ontbreken van een veroordeling niet aan confiscatie in de weg mag staan; dit kan ook betreffen ziekte en ontvluchting van de verdachte. Het Nederlandse Wetboek van Strafvordering kent voor deze omstandigheden echter de mogelijkheid van een verstekprocedure, waarmee wordt voldaan aan de verplichting om confiscatie mogelijk te maken (overweging 30 van de richtlijn).

4.3 De maatregel confiscatie van een voorwerp

4.3.1 Toepassing maatregel confiscatie van een voorwerp

De maatregel confiscatie van een voorwerp (of: maatregel confiscatie) is een belangrijke uitbreiding van het bestaande wettelijke instrumentarium tegen criminele geldstromen. Deze maatregel maakt het mogelijk om grote sommen geld, dure auto’s en andere luxe spullen met een criminele herkomst uit het maatschappelijk verkeer te halen, zonder dat daarvoor vervolging hoeft te worden ingesteld ten aanzien van een verdachte van een strafbaar feit. Als personen in het buitenland zijn veroordeeld voor strafbare feiten waarvan de opbrengsten in Nederland zijn ondergebracht, is vervolging in Nederland voor deze feiten niet mogelijk. De maatregel confiscatie van een voorwerp kan dan worden ingezet om de opbrengsten uit het maatschappelijk verkeer te halen als deze niet al door het andere land zijn geconfisqueerd. Als degene die de strafbare feiten heeft begaan waarmee de voorwerpen zijn verkregen is overleden voordat vervolging is ingesteld, kan deze maatregel ook worden ingezet om te voorkomen dat de voorwerpen met een criminele herkomst bij de nabestaanden van de betrokkene terecht komen (zie over criminele erfenissen ook paragraaf 4.2.1 van deze memorie van toelichting).

Deze maatregel kan daarnaast worden toegepast in geval er voorwerpen worden aangetroffen waarvan het vermoeden bestaat dat deze een criminele herkomst hebben, bijvoorbeeld een grote som geld in een kruipruimte van een woning. Hierbij kan ook worden gedacht aan de koffers met grote sommen geld die worden aangetroffen op de luchthaven Schiphol. De vervoerders van dat cash geld doen vaak onmiddellijk afstand, maar zijn niet de eigenaar van dit geld en willen ook niet aangeven wie de eigenaar is. Omdat de eigenaar van het geld niet bekend is, kan hij ook niet worden vervolgd in verband met door hem gepleegde strafbare feiten. Confiscatie van het geld kan in dergelijke gevallen wel worden gevorderd.

Ook voor voorwerpen die zijn verkregen door middel van cybercrime en gedigitaliseerde of online criminaliteit geldt dat er niet altijd een verdachte in beeld komt. Bij deze vormen van criminaliteit werken dikwijls meerdere personen samen in een gefragmenteerde keten. Deze personen vervullen elk een beperkte rol, opereren veelal vanuit het buitenland en blijven in veel gevallen anoniem en buiten het bereik van de opsporing. Het criminele vermogen kan technisch vaak wel worden gevolgd: de geldstromen zijn zichtbaar en herleidbaar tot een strafbaar feit, maar niet tot een concrete verdachte. Vervolging van een verdachte is dan niet mogelijk. Ook hier geldt dat confiscatie van het vermogen wel kan worden gevorderd.

4.3.2 De wettelijke voorwaarden

De maatregel confiscatie van een voorwerp kan worden gevorderd door de officier van justitie. Evenals bij de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan de confiscatie worden uitgesproken bij een daartoe strekkende afzonderlijke rechterlijke beschikking. De materiële voorwaarden waaronder de confiscatie kan worden uitgesproken zijn de volgende. In de eerste plaats moet het gaan om een voorwerp dat onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. In de tweede plaats moet het voorwerp zijn inbeslaggenomen. Het vereiste van inbeslagneming dient om te voorkomen dat het te confisqueren voorwerp wordt weggemaakt, waardoor de tenuitvoerlegging wordt gefrustreerd (overweging 22 en artikel 16, vijfde lid, van de richtlijn).

Artikel 16 van de Confiscatierichtlijn schrijft voor dat confiscatie mogelijk is van voorwerpen die zijn verkregen uit strafbaar gedrag in het kader van een criminele organisatie. In aansluiting op het eerdere wetsvoorstel confiscatie criminele goederen (zie daarover nader in paragraaf 4.7 van deze memorie van toelichting) wordt voorgesteld te kiezen voor een ruimere reikwijdte, met het vereiste dat het voorwerp – onmiddellijk of middellijk – afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Met andere woorden: de maatregel confiscatie van een voorwerp wordt niet beperkt tot voorwerpen afkomstig van strafbaar gedrag in het kader van een criminele organisatie. De richtlijn bevat minimumvoorschriften, en belet niet dat de lidstaten de confiscatie van onverklaarbaar vermogen voor andere strafbare feiten mogelijk maken (overweging 35).

Deze verruiming is ingegeven door de behoefte in de praktijk. Het openbaar ministerie heeft erop gewezen dat het geregeld voorkomt dat in het kader van de opsporing voorwerpen worden aangetroffen waarbij een redelijk vermoeden bestaat dat deze voorwerpen afkomstig zijn van enig misdrijf. Daarbij hoeft geen sprake te zijn van een link met een criminele organisatie. Te denken valt aan geld dat wordt aangetroffen in verborgen vakken in auto’s, kunstobjecten die zijn opgeslagen in doorzochte bedrijfspanden of cryptovaluta of digitale gegevensdragers waarbij

niemand zich meldt als belanghebbende. Als er geen rechthebbende is blijven de inbeslaggenomen voorwerpen onder het beheer van het openbaar ministerie totdat de verjaringstermijn voor het instellen van een rechtsvordering met betrekking tot de voorwerpen is verlopen. Daarnaast worden voorwerpen inbeslaggenomen waarbij de rechthebbende wel bekend is, maar niet meer kan worden vervolgd vanwege ziekte of overlijden. Ook kan vervolging van bepaalde personen voor strafbare feiten (nog) niet in de rede liggen. Te denken valt aan gevallen waarin de rechthebbende een katvanger is, zich in het buitenland bevindt en niet (binnen redelijke termijn) naar Nederland kan worden gehaald, of wanneer er onvoldoende bewijs is dat de verdachte specifieke strafbare feiten heeft begaan maar het wel aannemelijk is dat de voorwerpen afkomstig zijn uit enig misdrijf. De politie heeft eveneens gewezen op het ontbreken van passende instrumenten om te komen tot confiscatie van onverklaarbaar vermogen. Zo worden onder verdachte omstandigheden goederen aangetroffen in woningen, waarbij geen concreet persoon als eigenaar of bezitter kan worden geïdentificeerd. Nieuwe bewoners vinden bijvoorbeeld in de tuin een kist met geld of bouwvakkers ontdekken bij een renovatie een grote som geld in de kruipruimte. De confiscatieprocedure kan ook van pas komen bij verhuld vermogen dat bij derden is gestald of geïnvesteerd in luxe jachten, auto’s en woningen. De bijzondere opsporingsdiensten (hierna: BOD’en) zijn van mening dat de twee nieuwe afpakmaatregelen effectieve instrumenten kunnen worden om crimineel vermogen af te pakken. Gewezen wordt op onderzoeken naar witwassen, waarbij de verklaring van de verdachte over de herkomst van het voorwerp onderzoek vergt in een land waarmee geen of een lastige rechtshulprelatie bestaat.

Een belangrijke, bijkomende reden voor deze verruiming is dat in gevallen waarin een voorwerp van misdrijf afkomstig is niet altijd zal kunnen worden vastgesteld dat het daarbij gaat om strafbaar gedrag in het kader van een criminele organisatie. Ditzelfde geldt voor een in theorie denkbare, eventuele beperking van de reikwijdte van het wetsvoorstel tot misdrijven van een bepaalde ernst – waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is of die een ernstige inbreuk op de rechtsorde opleveren – of tot misdrijven die zijn gepleegd in georganiseerd verband. Dergelijke wettelijke beperkingen zullen in de praktijk aanleiding kunnen geven tot bewijsproblemen, als wel kan worden aangetoond dat het voorwerp een criminele herkomst heeft maar niet kan worden aangetoond dat het voorwerp afkomstig is van een specifiek misdrijf. Daarmee zou ernstig afbreuk kunnen worden gedaan aan de effectiviteit van de voorgestelde regeling voor de confiscatie.

Confiscatie van voorwerpen die zijn verkregen uit strafbaar gedrag moet op grond van artikel 16 van de Confiscatierichtlijn ten minste mogelijk zijn als de in de artikelen 12 tot en met 15 bedoelde confiscatiemaatregelen overeenkomstig het nationale recht niet kunnen worden toegepast. Voorwerpen met een criminele herkomst moeten met andere woorden in ieder geval kunnen worden geconfisqueerd als dat niet in het kader van of naar aanleiding van een strafzaak kan. De

maatregel confiscatie van een voorwerp kan in lijn met deze minimumverplichting worden toegepast zonder voorafgaande vervolging en veroordeling. De toepassing van de maatregel is echter niet beperkt tot situaties waarin confiscatie op andere gronden niet mogelijk is. Dit wetsvoorstel gaat uit van nevenschikking van de vervolging en de confiscatieprocedure (zie hierover ook paragraaf 4.6.1 van deze memorie van toelichting). Beide procedures kunnen opeenvolgend of gelijktijdig worden toegepast, zodat aan de verschillende doelen die met deze procedures worden gediend recht kan worden gedaan en zo effectief mogelijk kan worden opgetreden tegen georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Als de maatregel confiscatie van een voorwerp zou worden beperkt tot situaties waarin vervolging niet mogelijk is, zou dat betekenen dat aan vervolging in alle gevallen voorrang moet worden gegeven. Van nevenschikking is dan geen sprake. Bovendien zou de officier van justitie in dat geval steeds moeten aantonen waarom vervolging niet mogelijk is en zou de rechter dan in een beoordeling van die (negatieve) vervolgingsbeslissing moeten treden, ook dat is niet wenselijk.

4.3.3 De verhouding tot andere maatregelen

De maatregel confiscatie van een voorwerp vertoont enige overeenkomst met de maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (artikel 36e Sr), omdat deze maatregel ertoe dient de opbrengsten van strafbare feiten uit het maatschappelijk verkeer te halen. De maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel heeft echter betrekking op de opbrengst van strafbare feiten. Dit wordt ook aangeduid als waardeconfiscatie. De confiscatie van voorwerpen heeft betrekking op voorwerpen met een criminele herkomst, en is dus een vorm van objectconfiscatie. Anders dan de ontnemingsmaatregel is de maatregel confiscatie van een voorwerp niet gebonden aan een veroordeling voor een strafbaar feit.

De maatregel confiscatie van een voorwerp vertoont tevens enige overeenkomst met de maatregel tot onttrekking aan het verkeer van voorwerpen (artikel 36b tot en met 36d Sr) die eveneens kan worden opgelegd bij afzonderlijke rechterlijke beschikking, zonder veroordeling van een persoon wegens een strafbaar feit (artikel 36b, eerste lid, onderdeel 4, Sr). Deze maatregel betreft voorwerpen waarvan het ongecontroleerde bezit in strijd is met de wet of met het algemeen belang, zoals messen, vuurwapens of verdovende middelen. Anders dan bij de maatregel van de onttrekking aan het verkeer van voorwerpen heeft de maatregel confiscatie echter betrekking op voorwerpen die legaal in het maatschappelijk verkeer kunnen circuleren, zoals auto’s en sieraden, en die afkomstig zijn uit enig misdrijf.

4.4 De procedure tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp

4.4.1 Inleiding

De vorderingen tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp worden behandeld door de raadkamer van de rechtbank. Dit maakt een voortvarende behandeling van de vordering mogelijk. De algemene regels van de raadkamerprocedure (Zesde afdeling van Titel I van het Eerste Boek (artikelen 21 – 25 Sv)) zijn van toepassing op de behandeling van de vordering, voor zover daarvan met dit wetsvoorstel niet wordt afgeweken. De algemene regeling van de behandeling door de raadkamer wordt voor de behandeling van de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp op enkele essentiële onderdelen aangevuld. Dit betreft in de eerste plaats het toespitsen van de raadkamerprocedure op de belanghebbende in plaats van de verdachte en andere procesdeelnemers. Dit betreft in de tweede plaats de regeling van enkele onderdelen die in aanvulling op de algemene regels van de raadkamerprocedure wenselijk zijn, zoals de bevoegde rechtbank (relatieve competentie), de vordering van de officier van justitie en de termijnen voor het indienen daarvan, de oproeping van belanghebbenden voor de zitting, de oproeping van getuigen en deskundigen voor de zitting, de mogelijkheid van een voorafgaande schriftelijke uitwisseling van standpunten, de (openbare) behandeling van de zaak op de zitting, het bewijs en het instellen van rechtsmiddelen. Voorgesteld wordt de raadkamerprocedure en de aanvullende regels op te nemen in het Vierde Boek van het Wetboek van Strafvordering (‘Eenige rechtsplegingen van bijzondere aard’) in een afzonderlijke nieuwe Titel XI. Met dit wetsvoorstel is niet voorzien in een allesomvattende regeling voor de behandeling door de raadkamer. Net als bij andere raadkamerprocedures zullen zich situaties kunnen voordoen waarvoor geen specifieke bepalingen zijn getroffen en waarin het de raadkamer vrij staat over de te volgen procedure te beslissen. Uitgangspunt bij deze raadkamerprocedure is steeds dat een spoedige behandeling van de vordering, mede gelet op het belang van eventuele belanghebbenden, wenselijk is.

4.4.2 De procedure op hoofdlijnen

De voorgestelde procedure voor de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp is op hoofdlijnen als volgt. De officier van justitie kan de vordering indienen bij de rechtbank die bevoegd is de vordering te behandelen. Als er belanghebbenden bij het voorwerp in beeld zijn, wordt de vordering aan hen betekend. Belanghebbenden in deze procedure zijn degenen die een rechtstreeks belang hebben bij de vordering (zie ook de toelichting op het voorgestelde artikel 577, vierde lid, Sv). De officier van justitie roept de bekende belanghebbenden op voor de zitting. De oproeping wordt betekend en vermeldt de plaats en datum van de zitting, evenals de getuigen en deskundigen (en tolken) die worden opgeroepen. De belanghebbenden kunnen de voorzitter van de raadkamer verzoeken getuigen en deskundigen te doen oproepen. De belanghebbenden en getuigen die de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen hebben recht op bijstand van een tolk.

De behandeling van de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp door de raadkamer vindt in het openbaar plaats. De officier van justitie en eventuele belanghebbenden bij het voorwerp zijn de procespartijen. Belanghebbenden die bij de behandeling aanwezig zijn, worden in de gelegenheid gesteld op de vordering te reageren. Belanghebbenden kunnen bijvoorbeeld naar voren brengen dat het voorwerp wel een legale herkomst heeft of dat zij het op legale wijze hebben verkregen, zodat de rechter niet tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van het voorwerp zou moeten beslissen. De rechtbank kan de officier van justitie en de belanghebbende ook in de gelegenheid stellen eerst schriftelijk standpunten uit te wisselen.

Voor de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp is vereist dat de raadkamer naar aanleiding van de vordering en het onderzoek op de zitting op basis van de inhoud van wettige bewijsmiddelen oordeelt dat het aannemelijk is dat het voorwerp in geval van veroordeling voor het strafbare feit waarvoor vervolging is ingesteld, vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring. Voor de beslissing tot confiscatie van een voorwerp is vereist dat de raadkamer naar aanleiding van de vordering en het onderzoek op de zitting oordeelt dat het aannemelijk is dat het voorwerp waarvan de confiscatie wordt gevorderd onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Dit oordeel kan slechts worden ontleend aan de inhoud van wettige bewijsmiddelen. In de voorgestelde procedure voor de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp wordt met de keuze voor de bewijsstandaard van de aannemelijkheid aangesloten bij de regeling van de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, in het Wetboek van Strafrecht (artikel 36e Sr) en het Wetboek van Strafvordering (artikel 511f en verder Sv).

De bewijslast ligt in eerste instantie bij het openbaar ministerie, dat stelt – in geval van een vordering tot vervallenverklaring aan de staat – dat het voorwerp in geval van veroordeling voor het strafbare feit waarvoor vervolging is ingesteld, vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring of – in geval van een vordering tot confiscatie – dat het voorwerp onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Het openbaar ministerie zal daarvoor de feiten en omstandigheden moeten aandragen. De belanghebbende zal daar vervolgens feiten en omstandigheden tegenover kunnen stellen. Hierbij wordt uitgegaan van een zekere bewijslastverdeling tussen het openbaar ministerie en de belanghebbende. De rechter zal uiteindelijk op basis van het geleverde bewijs beslissen of de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van het voorwerp wordt uitgesproken (zie ook de toelichting op artikel 582 Sv).

De keuze voor de bewijsstandaard van de aannemelijkheid is ingegeven door de behoefte aan een snelle interventieprocedure om voorwerpen

met een criminele herkomst aan het maatschappelijke verkeer te kunnen onttrekken. De gekozen bewijsstandaard kan in voorkomende gevallen bijdragen aan een voortvarende afhandeling van de confiscatieprocedure doordat tijdrovend onderzoek in het buitenland naar aanleiding van een verklaring van een belanghebbende waarvoor het openbaar ministerie aangewezen zou zijn op rechtshulp kan worden vermeden. Hierdoor kan effectief worden opgetreden. De rechtmatige toestand wordt hersteld doordat goederen met een criminele herkomst via deze procedure sneller uit de maatschappij kunnen worden gehaald.

Met de beschreven bewijsstandaard en de daaruit volgende bewijslastverdeling wordt invulling gegeven aan de richtlijnbepalingen, te weten artikel 15 in verband met overweging 30 en artikel 16 in verband met overweging 32 van de richtlijn, waaruit voortvloeit dat de rechter voldoende overtuigd (in de Engelse versie: “satisfied”) moet zijn dat het voorwerp is verkregen door een strafbaar feit en dat strafbaar feit aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren.

De beschikking tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp wordt direct aan de belanghebbenden betekend. Tegen de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp kunnen de officier van justitie en belanghebbenden die bij de behandeling van de vordering zijn gehoord, althans daartoe zijn opgeroepen, hoger beroep instellen. Tegen de beslissing in hoger beroep staat beroep in cassatie open. De belanghebbenden die niet bij de behandeling van de vordering zijn gehoord, althans daartoe niet zijn opgeroepen, kunnen zich beklagen over de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp. Hiervoor is aangesloten bij de regeling van het beklag van belanghebbenden over de verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer van hun toekomende voorwerpen (artikel 552b Sv). De rechter kan een geldelijke tegemoetkoming toekennen wanneer dit nodig is om te voorkomen dat degene aan wie de voorwerpen die aan de staat vervallen zijn verklaard of die zijn geconfisqueerd toebehoren, onevenredig zou worden getroffen (artikel 33c Sr is ingevolge de voorgestelde artikelen 36g, derde lid, en 36h, tweede lid, Sr van overeenkomstige toepassing).

De procedurele regels voor de behandeling van de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie zijn identiek. Dit met uitzondering van de regeling van de termijn voor de indiening van de vordering en het bewijs. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de procedure wordt verwezen naar de toelichting op de voorgestelde nieuwe Titel XI (Artikel II, onderdeel L).

4.5 De tenuitvoerlegging van de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp

De nieuwe maatregelen worden onherroepelijk doordat (1) geen rechtsmiddel wordt ingesteld na de beschikking van de rechtbank tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp, of

(2) wel rechtsmiddelen tegen een dergelijke beschikking worden ingesteld en, na het hoger beroep, het beroep in cassatie wordt verworpen. Het rechtsgevolg van een onherroepelijke beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp is dat het desbetreffende voorwerp vervalt aan de staat. Dit is overeenkomstig het rechtsgevolg van de verbeurdverklaring van een voorwerp. De tenuitvoerlegging van de beslissing verloopt dan ook op dezelfde wijze als de tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaring.

Voor zover het om inbeslaggenomen voorwerpen gaat, wat bij een beslissing tot confiscatie van een voorwerp steeds het geval zal zijn, is de wijze van tenuitvoerlegging afhankelijk van de aard van de voorwerpen die worden geconfisqueerd. Eventuele zakelijke en persoonlijke rechten op het voorwerp – anders dan het recht van eigendom – worden niet aangetast door de confiscatie. Dit betekent dat deze rechten door de staat worden overgenomen of, indien mogelijk, worden afgewikkeld. Deze rechten kunnen overigens, evenals zekerheidsrechten als pand en hypotheek, wel voorwerp zijn van een vordering tot confiscatie. Eventuele tenuitvoerleggingshandelingen kunnen bestaan uit het uitbetalen van de financiële tegemoetkoming, het zo nodig zorgen voor de verwerking van de eigendomsovergang door de notaris, bijvoorbeeld in het geval van onroerende zaken en aandelen, het zorgen voor overeenstemming met andere beslagleggers of beperkt gerechtigden (hypotheek- en pandhouders), het zo nodig uitkeren van de bedragen die aan anderen toekomen, het overnemen of afwikkelen van de verplichtingen van de belanghebbende jegens derden, zoals zakelijk gerechtigden en huurders, en de verkoop van het voorwerp.

In het geval van een beslissing tot vervallenverklaring aan de staat is het mogelijk dat het voorwerp niet is inbeslaggenomen op het moment dat de beslissing onherroepelijk wordt. In dat geval moeten de voorwerpen door de belanghebbende worden uitgeleverd of moet de geschatte waarde worden betaald (ingevolge het voorgestelde artikel 36g Sr is artikel 34 Sr van overeenkomstige toepassing). Indien binnen de daarvoor door de rechter bepaalde termijn noch uitlevering van de voorwerpen noch betaling van de geschatte waarde plaats heeft, kan verhaal worden genomen op inkomsten of vermogen van de belanghebbende van wie het voorwerp aan de staat vervallen is verklaard, ter waarde van het voorwerp of de voorwerpen waarvan de vervallenverklaring aan de staat is uitgesproken (ingevolge het voorgestelde artikel 6:5:2a Sv is artikel 6:5:1 Sv van overeenkomstige toepassing).

Beide maatregelen dienen te worden tenuitvoergelegd voordat de tenuitvoerleggingstermijn is verstreken. Voor de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan die termijn worden bepaald op basis van de verjaringstermijn voor het strafbare feit waarop de ingestelde vervolging – die niet kon worden voortgezet – betrekking had. De tenuitvoerleggingstermijn is een derde langer dan de verjaringstermijn die voor dat feit geldt op grond van artikel 70 Sr (artikel 6:1:22 Sv). Bij de maatregel confiscatie is geen sprake van een

vervolging voor een strafbaar feit. Voor die maatregel is daarom een tenuitvoerleggingstermijn bepaald in het voorgestelde artikel 6:5:2a Sv. Deze termijn bedraagt vier jaar. Dit is de kortste, al bestaande tenuitvoerleggingstermijn die ook geldt in geval van overtredingen. Deze termijn zal, mede omdat de geconfisqueerde voorwerpen zijn inbeslaggenomen, voldoende zijn om eventuele tenuitvoerleggingshandelingen te kunnen verrichten.

4.6 De verhouding tussen de confiscatie en de vervolging

4.6.1 Nevengeschikte procedures

Financieel gewin is een van de belangrijkste drijfveren van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. De opbrengsten daarvan zijn dan ook vaak groot. De confiscatieprocedure vormt een snelle en effectieve procedure waarmee deze criminele winsten sneller uit het maatschappelijk verkeer kunnen worden gehaald. Hierdoor kunnen criminele verdienmodellen worden doorbroken en kan de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit harde klappen worden toegebracht doordat de verdiensten van strafbaar gedrag niet meer kunnen worden gebruikt om nieuwe strafbare feiten te plegen. De confiscatieprocedure vormt hierdoor een belangrijke aanvulling op het strafrechtelijk instrumentarium in de strijd tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

De confiscatieprocedure heeft een eigen en zelfstandig bestaansrecht naast de vervolging. Anders dan bij vervolging is geen veroordeling vereist van een verdachte voor een (bepaald) strafbaar feit. Voldoende is een opsporingsonderzoek in verband met een strafbaar feit en inbeslagneming van het voorwerp, waarna indiening van de vordering tot confiscatie kan leiden tot de rechterlijke beschikking waarmee de confiscatie van het voorwerp wordt uitgesproken. Hiervoor is vereist dat de rechter oordeelt dat het aannemelijk is dat het voorwerp afkomstig is van enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren.

Naast de confiscatieprocedure ten aanzien van een voorwerp kan – als een verdachte van een concreet strafbaar feit in beeld is – vervolging ten aanzien van een of meerdere verdachten worden ingesteld als dit opportuun wordt geacht. In dat geval kan een voorwerp ook uit het maatschappelijk verkeer worden gehaald als aan de veroordeelde de bijkomende straf verbeurdverklaring of een maatregel tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel wordt opgelegd. Zeker in gevallen waarin een berechting wordt gevolgd door een afzonderlijke ontnemingsprocedure kan het echter lang duren voordat het voorwerp via die weg uit het maatschappelijk verkeer kan worden gehaald. Het kan dan wenselijker zijn het voorwerp voorafgaand of parallel aan de berechting te confisqueren via een confiscatieprocedure, bijvoorbeeld als de kosten voor de bewaring van het voorwerp hoog zijn.
Vanwege het belang om zo effectief mogelijk te kunnen optreden tegen georganiseerde criminaliteit en haar winsten te kunnen ontnemen

worden de procedure tot confiscatie en de vervolging gepositioneerd als nevengeschikte procedures. Het gevolg hiervan is dat de keuze tot het initiëren van een procedure tot confiscatie niet afhankelijk is van de mogelijkheid tot het instellen van vervolging of de uitkomst van de ingestelde vervolging. Hierdoor is het mogelijk een waardevol voorwerp dat onmiddellijk of middellijk afkomstig is van enig misdrijf via de confiscatieprocedure uit het maatschappelijk verkeer te halen zonder dat sprake hoeft te zijn van een concreet, individualiseerbaar misdrijf of een concrete verdachte van dit misdrijf. Indien gedurende de confiscatieprocedure een verdachte in beeld komt kan alsnog vervolging worden ingesteld, zodat ook recht kan worden gedaan aan de maatschappelijke belangen die met vervolging zijn gediend, zoals waarheidsvinding, vergelding en genoegdoening aan slachtoffers. Door de nevenschikking van de strafprocedure en confiscatieprocedure kunnen beide procedures opeenvolgend of gelijktijdig worden toegepast, zodat recht kan worden gedaan aan de verschillende doelen die door beide instrumenten worden gediend. Op deze manier kunnen de opbrengsten van strafbare feiten via een snelle procedure uit de samenleving worden gehaald zodat degenen die betrokken zijn geweest bij deze strafbare feiten hiervan niet langer kunnen profiteren, kan worden voorkomen dat de opbrengsten worden gebruikt voor het plegen van nieuwe strafbare feiten en kunnen degenen die strafbare feiten hebben gepleegd daarvoor worden bestraft.

Het is aan de officier van justitie om in een voorliggende zaak te kiezen voor een procedure tot confiscatie of het instellen van vervolging, of voor een combinatie van beide. Officieren van justitie worden bij uitstek in staat geacht om op basis van alle omstandigheden van het geval en de betrokken belangen tot een zorgvuldige afweging te komen van de verschillende afhandelingsmodaliteiten bij het optreden rond voorwerpen die in verband staan met criminaliteit. Bij die afweging zullen alle in aanmerking komende belangen moeten worden meegewogen, waaronder het belang van een effectieve en daadkrachtige criminaliteitsbestrijding en rechtshandhaving, de belangen van de betrokken belanghebbenden, en de slachtoffers van het strafbare feit. Op basis van een afweging van al deze belangen zal de officier van justitie beslissen via welke (combinatie van) procedure(s) het meest effectief kan worden opgetreden en het beste recht kan worden gedaan aan de belangen die zijn gediend met confiscatie en vervolging. Een uitkomst van deze afweging kan ook zijn dat niet tot het indienen van een confiscatieprocedure of het instellen van vervolging wordt overgegaan: de officier van justitie beslist over de confiscatieprocedure en over de vervolging, en kan daar ook vanaf zien.

Indien de officier van justitie na afweging van alle betrokken belangen een vordering tot confiscatie indient, oordeelt de rechter of is voldaan aan de, in het wetsvoorstel opgenomen, wettelijke voorwaarde dat de officier van justitie in redelijkheid heeft kunnen beslissen tot het indienen van een vordering tot confiscatie van een voorwerp. Indien dit niet het geval is verklaart hij de officier van justitie niet-ontvankelijk in de confiscatievordering. Deze marginale rechterlijke toetsing vindt plaats in

het licht van de beleidsregels die het College van procureurs-generaal zal vaststellen met betrekking tot de indiening van een vordering tot confiscatie. De beleidsregels zullen een op de praktijk toegesneden kader bieden voor de afweging van de officier van justitie over de indiening van een vordering tot confiscatie. Dit kader zal richtsnoeren bevatten waarin (i) de keuze voor de maatregel confiscatie van een voorwerp evident is, (ii) een maatregel confiscatie van een voorwerp niet mogelijk of wenselijk is, al dan niet omdat op grond van een opportuniteitsafweging het (eerst) instellen van vervolging wenselijk is en (iii) op grond van een opportuniteitsafweging vervolging juist niet wenselijk is en een confiscatieprocedure prevaleert. Beleidsregels worden openbaar gemaakt. Hierdoor kunnen burgers zich op deze regels beroepen en kan de rechter deze regels betrekken bij zijn toets van de beslissing van de officier van justitie om de vordering tot confiscatie in te dienen.

Het uitgangspunt van nevenschikking brengt mee dat de wettelijke regeling het openbaar ministerie de ruimte laat om te kiezen voor een vordering tot confiscatie in gevallen waarin vervolging mogelijk is. In gevallen waarin de officier van justitie beslist om geen vervolging in te stellen, kan de rechtstreeks belanghebbende zich daarover beklagen bij het gerechtshof (artikel 12 Sv). Het gerechtshof kan bevelen dat vervolging zal worden ingesteld ter zake van het feit waarop het beklag betrekking heeft (artikel 12i, eerste lid, Sv). Voor een slachtoffer kan dit een reële mogelijkheid zijn. De officier van justitie zal tegen de achtergrond van deze wettelijke kaders en van de beleidsregels van het openbaar ministerie een weloverwogen beslissing moeten nemen over de in te stellen procedure(s).

4.6.2 De inbeslagneming van voorwerpen en de beide strafvorderlijke procedures

Vatbaar voor inbeslagneming zijn voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen, om wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen, of ten aanzien waarvan verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer kan worden bevolen (artikel 94, eerste en tweede lid, Sv). Met de voorgestelde verruiming van artikel 94 Sv kan een voorwerp ook worden inbeslaggenomen met het oog op de vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie.

In de praktijk wordt een voorwerp inbeslaggenomen met het oog op een bepaald strafvorderlijk doel, bijvoorbeeld de waarheidsvinding, en kan gaandeweg het onderzoek de grondslag worden gewijzigd. Het is hiervoor niet nodig opnieuw beslag te leggen. Als de grondslag voor het beslag op grond van artikel 94 Sv niet meer aanwezig is, bijvoorbeeld omdat de waarheidsvinding zich niet verzet tegen teruggave, dan blijft het beslag gehandhaafd als de andere grondslag nog van toepassing is. Het belang van de strafvordering verzet zich dan tegen de teruggave. Dit betekent ook dat in dat geval geen uitvoering kan worden gegeven aan een last tot teruggave die is gelast door de beklagrechter (artikel 552a Sv) of door de rechter ter terechtzitting (artikel 353 Sv). De

beslaglegging duurt dan voort zolang de andere grondslag nog aanwezig is.

Vanwege de nevenschikking van de procedures tot confiscatie en vervolging is het mogelijk dat de officier van justitie beslag legt op een voorwerp ten behoeve van de strafvordering terwijl op dat moment nog geen definitieve keuze is gemaakt tussen vervolging van een persoon vanwege betrokkenheid bij een strafbaar feit en een confiscatieprocedure. Niet uitgesloten is dat de rechter in de strafzaak beslist tot teruggave van het inbeslaggenomen voorwerp. Als er op dat moment tevens een beslag op het voorwerp rust met het oog op de confiscatie, dan blijft dit beslag in beginsel op het voorwerp rusten in afwachting van de onherroepelijke beslissing over het voorwerp in de confiscatieprocedure. Uiteraard kan de rechterlijke beslissing over het voorwerp in de vervolging consequenties hebben voor de haalbaarheid van de confiscatieprocedure, zodat die mogelijk eerder moet worden beëindigd en het voorwerp moet worden teruggegeven. Als de confiscatieprocedure niet leidt tot een onherroepelijke rechterlijke beslissing tot confiscatie van een voorwerp en er nog een ander strafvorderlijk beslag op het voorwerp ligt, dan blijft dit beslag op het voorwerp rusten in afwachting van de onherroepelijke rechterlijke beslissing over het inbeslaggenomen voorwerp in de strafzaak.

Het voorgaande ligt anders voor de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp, omdat die maatregel alleen kan worden gevorderd indien het voortzetten van een ingestelde vervolging niet mogelijk is. Ook dan kunnen op verschillende momenten afzonderlijke beslagen op een voorwerp zijn gelegd ten behoeve van de strafvordering, maar is er één enkele procedure die leidt tot een rechterlijke beslissing over het inbeslaggenomen voorwerp.

4.6.3 Hetzelfde voorwerp in de beide strafvorderlijke procedures

Doordat de vervolging en de confiscatieprocedure gelijktijdig kunnen worden gevoerd zijn er gevallen denkbaar waarin de onherroepelijke beslissing in de ene procedure gevolgen kan hebben voor de beslissing over hetzelfde voorwerp of dezelfde criminele verdiensten in een andere procedure. Hierbij kan worden gedacht aan de situatie waarin een confiscatieprocedure leidt tot de confiscatie van een auto die is gekocht met de opbrengsten van strafbare feiten. Als na veroordeling van een verdachte vanwege het plegen van de desbetreffende strafbare feiten de maatregel tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel wordt opgelegd, zal deze maatregel geen betrekking kunnen hebben op het bedrag waarmee de eerder geconfisqueerde auto is aangeschaft. Ook is denkbaar dat van een voorwerp de verbeurdverklaring is uitgesproken. Een later ingestelde confiscatieprocedure kan op dat verbeurdverklaarde voorwerp geen betrekking hebben, nu het voorwerp reeds is vervallen aan de staat. Om dubbele of tegenstrijdige beslissingen rond eenzelfde voorwerp of vermogensbestanddeel zoveel mogelijk te voorkomen wordt voorzien in mededelingsplichten voor de officier van justitie. In een

confiscatieprocedure zal de officier van justitie mededeling moeten doen van een ingesteld opsporingsonderzoek dat kan leiden tot vervolging en van beklag over de beslissing tot niet vervolging of niet verdere vervolging. In een strafzaak bestaat de mededelingsplicht indien het voornemen bestaat tot het indienen van een vordering tot confiscatie van een voorwerp (zie de voorgestelde wijziging van artikel 311, eerste lid, Sv en het voorgestelde artikel 579, derde lid, Sv). De behandeling van de vordering tot confiscatie of van de strafzaak door de raadkamer respectievelijk de zittingsrechter kan worden aangehouden of geschorst in afwachting van een beslissing in de andere procedure.

Niet uitgesloten is dat vervolging is of wordt ingesteld tegen een verdachte die belanghebbende is bij een voorwerp dat bij afzonderlijke rechterlijke beschikking is geconfisqueerd en dat de verdachte, nadat de beschikking tot confiscatie van het voorwerp onherroepelijk is geworden, wordt vrijgesproken van het strafbare feit waarmee het voorwerp zou zijn verkregen. Indien de verdachte wordt vervolgd wegens witwassen en wordt vrijgesproken omdat is vastgesteld dat het voorwerp dat is geconfisqueerd niet afkomstig is uit enig misdrijf, zijn de beslissingen in de twee procedures inhoudelijk tegenstrijdig. In dat geval kan de rechter beslissen tot teruggave van het voorwerp of, als dat niet meer mogelijk blijkt, tot uitkering van de waarde van het voorwerp. Dit komt nader aan de orde in de toelichting op de tenuitvoerlegging van de beslissing tot confiscatie van een voorwerp (artikel II, onderdeel X van dit wetsvoorstel).

Het voorgaande geldt niet voor de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp, omdat die maatregel alleen kan worden gevorderd indien het voortzetten van een ingestelde vervolging niet mogelijk is. Uiteraard geldt ook bij die maatregel dat een beslissing in een strafzaak tegen een andere verdachte die ertoe leidt dat een voorwerp wordt afgenomen, geen betrekking kan hebben op hetzelfde voorwerp of dezelfde opbrengsten als de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp.

4.7 Verhouding tot het eerdere wetsvoorstel confiscatie criminele goederen

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft in mei 2023 advies uitgebracht over het wetsvoorstel confiscatie criminele goederen (CCG). Het wetsvoorstel CCG voorzag ook in een regeling voor de confiscatie van uit misdrijf afkomstige goederen, zonder dat daaraan een veroordeling vooraf behoefde te gaan. Het wetsvoorstel CCG ging, anders dan het voorliggende wetsvoorstel, uit van een civielrechtelijke regeling. In verband met de totstandkoming van de Confiscatierichtlijn – op grond waarvan lidstaten gehouden zijn te komen tot een strafrechtelijke regeling voor confiscatie zonder voorafgaande veroordeling – is besloten het wetsvoorstel CCG niet bij de Tweede Kamer in te dienen. Bij brief van 15 maart 2024 is de Tweede Kamer hierover geïnformeerd (Kamerstukken II 2023/24, 29911, nr. 435).

De maatregel confiscatie van een voorwerp, zoals opgenomen in het voorliggende wetsvoorstel, komt in de plaats van het eerdere wetsvoorstel CCG. Ter implementatie van de Confiscatierichtlijn wordt voorzien in een strafrechtelijke regeling voor de confiscatie van voorwerpen zonder daaraan voorafgaande veroordeling voor een strafbaar feit. Voor de regeling van de maatregel confiscatie van een voorwerp is in het voorliggende wetsvoorstel zoveel mogelijk aangesloten bij de reikwijdte van het wetsvoorstel CCG. Zo ging het wetsvoorstel CCG eveneens uit van de civielrechtelijke bewijsstandaard, die is gebaseerd op het criterium van de aannemelijkheid (‘balance of probabilities’). Deze civielrechtelijke bewijsstandaard geldt overigens ook in de strafrechtelijke ontnemingsprocedure, bij de vaststelling van het wederrechtelijk verkregen voordeel, op basis van de regeling van artikel 36e Sr. Een verschil is wel dat voor strafrechtelijke ontneming een veroordeling is vereist wegens een strafbaar feit.

Anders dan in het wetsvoorstel CCG is in de regeling die in het voorliggende wetsvoorstel is voorgesteld, geen drempelbedrag opgenomen voor voorwerpen die kunnen worden geconfisqueerd. In het wetsvoorstel CCG was confiscatie alleen mogelijk van voorwerpen met een waarde van ten minste €25.000 als deze geheel of grotendeels afkomstig waren van of uit de baten van enig misdrijf. Het voorliggende wetsvoorstel maakt confiscatie mogelijk van voorwerpen die afkomstig zijn uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Dat dit het geval is kan worden afgeleid uit de waarde van het voorwerp, die aanzienlijk zal moeten zijn. Met de in dit wetsvoorstel opgenomen voorwaarde is aangesloten bij de formulering van artikel 16 van de richtlijn, dat de mogelijkheid van confiscatie niet koppelt aan de waarde van het voorwerp, zoals in het wetsvoorstel CCG was gedaan, maar aan de herkomst van het voorwerp uit strafbaar gedrag dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Als een voorwerp dat uit enig misdrijf afkomstig is waardevol is, volgt daaruit dat het misdrijf waarmee het is verkregen tot aanzienlijk economisch voordeel kan leiden. De maatregel zal daarom, net zoals op grond van het wetsvoorstel CCG het geval zou zijn geweest, in de praktijk enkel worden gevorderd ten aanzien van waardevolle voorwerpen.

4.8 Internationale en Europese strafrechtelijke samenwerking

Het Vijfde Boek van het Wetboek van Strafvordering regelt de internationale en Europese strafrechtelijke samenwerking. De rechtshulp in strafzaken kan worden verleend ‘in het kader van de opsporing, vervolging, berechting van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen’ (artikel 5.1.1, eerste lid, Sv). Het begrip ‘tenuitvoerlegging van straffen’ heeft hier een autonome betekenis, waaronder ook strafrechtelijke maatregelen vallen als de maatregelen vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp.

Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen (hierna ook te noemen: de Confiscatieverordening) regelt de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging door de lidstaten van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen. De Confiscatieverordening is rechtstreeks toepasselijk in de lidstaten van de Europese Unie, en stelt regels op grond waarvan een lidstaat bevriezings- of confiscatiebevelen erkent en ten uitvoer legt die door een andere lidstaat in het kader van procedures in strafzaken zijn uitgevaardigd (artikel 1, eerste lid, Confiscatieverordening). Bevriezings- en confiscatiebevelen moeten worden tenuitvoergelegd zonder toetsing van de dubbele strafbaarheid van de gedragingen die ten grondslag liggen aan dat bevel, indien het strafbare feit uit het bevel in de uitvaardigende lidstaat kan worden bestraft met een maximale vrijheidsstraf van ten minste drie jaar en indien het strafbare feit wordt genoemd in de lijst bij de verordening. De verplichting tot erkenning en tenuitvoerlegging van een bevriezingsbevel strekt tevens tot de toepassing van steunbevoegdheden (bijvoorbeeld de doorzoeking van een plaats), voor zover deze op grond van het Nederlandse recht kunnen worden toegepast. Op de toepassing van deze bevoegdheden is het nationale recht onverkort van toepassing. De maatregelen tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp vallen binnen de werkingssfeer van de Confiscatieverordening, zodat binnen de Europese Unie effectief kan worden samengewerkt op basis van het beginsel van de wederzijdse erkenning.

Vanwege de bijzondere positie van Denemarken en Ierland in het Verdrag van Lissabon (Verdrag tot wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap van 13 december 2007) ten aanzien van de politiële en justitiële samenwerking in strafzaken geldt de Confiscatierichtlijn niet voor deze landen (overwegingen 63 en 64 van de richtlijn), ditzelfde geldt voor de Confiscatieverordening. Beide lidstaten zijn echter gebonden aan Kaderbesluit 2003/577/JBZ, dat de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging regelt van een bevel tot bevriezing, en Kaderbesluit 2006/783/JBZ, dat de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van een beslissing tot confiscatie regelt. Voorgesteld wordt Titel 5 van het Vijfde Boek van het Wetboek van Strafvordering, dat voorziet in een procedure voor de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van bevriezingsbevelen van Denemarken en Ierland, aan te passen, zodat deze kunnen worden toegepast ingeval van een verzoek van de bevoegde Deense of Ierse autoriteiten tot bevriezing van voorwerpen met het oog op de confiscatie van een voorwerp.

Met betrekking tot de tenuitvoerlegging in Nederland van in een vreemde staat gewezen rechterlijke beslissingen tot confiscatie is de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS) van toepassing. Deze wet is van toepassing voor zover een verdrag voorziet in de internationale samenwerking op het gebied van de tenuitvoerlegging van

confiscatiebeslissingen. Omdat vreemde staten binnen hun eigen rechtsstelsel bepalen op welke wijze confiscatie kan plaatsvinden, voorziet de WOTS in bepalingen die ruimte bieden om uitvoering te kunnen geven aan verzoeken tot tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen tot confiscatie en inbeslagneming van voorwerpen die het onderwerp zijn of kunnen worden van een in die staat uitgesproken vermogenssanctie, ongeacht de wijze waarop de vermogenssanctie in die wet is vormgegeven (zie artikelen 13a, 13b en 13c WOTS). Deze bepalingen zijn erop gericht om, voor zover het objectconfiscatie betreft, het definitief verval aan de staat van een voorwerp mogelijk te maken. De voorgestelde maatregelen tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp hebben ditzelfde rechtsgevolg en vallen binnen de werkingssfeer van de WOTS, zodat met derde landen effectief kan worden samengewerkt bij de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke sancties.

4.9 Het nieuwe Wetboek van Strafvordering

Op 24 februari 2026 heeft de Eerste Kamer de twee wetten tot vaststelling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (Stb. 2026, 56 en 57) aangenomen. De in het voorliggende wetsvoorstel voorgestelde wijzigingen hebben alleen betrekking op het huidige Wetboek van Strafvordering. Bij de formulering van de voorgestelde wijzigingen van het huidige Wetboek van Strafvordering is waar mogelijk al rekening gehouden met de relevante regelingen uit het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Een voorbeeld daarvan voor wat betreft de terminologie is dat de openbare behandeling door de raadkamer wordt aangeduid als onderzoek op de zitting. De procedure die met dit wetsvoorstel aan het huidige Wetboek van Strafvordering wordt toegevoegd zal op een later moment ook moeten worden overgezet naar en ingepast in het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Het zal daarbij gaan om een technische omzetting. Een voorbeeld daarvan is dat binnen het huidige wetboek specifiek moet worden bepaald dat de raadkamerzitting voor vervallenverklaring en confiscatie in het openbaar plaatsvindt. Bij overzetting naar het nieuwe wetboek moet deze bepaling worden geschrapt, omdat openbaarheid van de raadkamer in het nieuwe wetboek de hoofdregel is geworden. De technische omzetting zal plaatsvinden in een afzonderlijk wetsvoorstel (aanvullingswet of invoeringswet).

5. Rechtsbescherming

De in dit wetsvoorstel voorgestelde maatregelen ter implementatie van de Confiscatierichtlijn raken aan de rechten van burgers. Dit betreft in de eerste plaats de tussentijdse vervreemding van inbeslaggenomen voorwerpen. De belanghebbenden bij het inbeslaggenomen voorwerp krijgen het recht om zich schriftelijk te beklagen over de machtiging van de officier van justitie tot tussentijdse vervreemding. Het indienen van een klaagschrift heeft schorsende werking, zodat het voorwerp niet wordt vervreemd in afwachting van de beslissing van het gerecht op het klaagschrift. Met de regeling voor de indiening en behandeling van, en de

beslissing op het klaagschrift is nauw aangesloten bij de regeling voor het beklag over inbeslagneming, in artikel 552a Sv. Tegen de beschikking van de rechtbank staat beroep in cassatie open.

Het betreft in de tweede plaats de maatregelen tot vervallenverklaring en confiscatie van voorwerpen omdat deze maatregelen tot gevolg kunnen hebben dat een belanghebbende de eigendom van het voorwerp verliest. De vordering van de officier van justitie wordt betekend aan de bekende belanghebbenden, die daarbij worden gewezen op het recht op rechtsbijstand, het recht tot kennisneming van de stukken, het recht op vertaling van de stukken en op bijstand van een tolk op de zitting, en het recht getuigen en deskundigen te doen oproepen. Als de beslissing buiten de aanwezigheid van de bekende belanghebbende is uitgesproken, wordt de beschikking van de rechtbank tot vervallenverklaring of tot confiscatie van een voorwerp aan hem betekend. Tegen de beschikking staat voor de belanghebbende die bij de behandeling van de vordering is gehoord, althans daartoe is opgeroepen, hoger beroep open. Tegen de beslissing in hoger beroep kan cassatie worden ingesteld. De belanghebbende die niet bij de behandeling van de vordering is gehoord, althans daartoe is opgeroepen, kan zich beklagen over de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van hem toebehorende voorwerpen. De rechtbank kan de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van een voorwerp herroepen als zij het klaagschrift (deels) gegrond acht. Ook tegen deze beschikking van de rechtbank staat beroep in cassatie open.

Als de rechter een vordering tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp toewijst kan hij een geldelijke tegemoetkoming toekennen wanneer dit nodig is om te voorkomen dat de belanghebbende, of een ander aan wie de desbetreffende voorwerpen toebehoren, onevenredig zou worden getroffen (artikel 33c Sr is van overeenkomstige toepassing).
Als de rechter een vordering tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp afwijst, wordt aan de belanghebbende een vergoeding toegekend voor de reis- en verblijfskosten. Tevens kan aan de belanghebbende een vergoeding worden toegekend voor de schade die hij heeft geleden ten gevolge van tijdverzuim en eventueel de kosten van een advocaat. De regeling wordt ingepast in de regeling voor schadevergoeding en andere bijzondere kosten, in Titel VIa van het Derde Boek van het Wetboek van Strafvordering.
In de toelichting op het voorgestelde artikel 577 Sv wordt nader ingegaan op de kring van belanghebbenden bij de confiscatie of vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp en de tussentijdse vervreemding van een voorwerp (Artikel II, onderdeel L).

6. Beleid en strategie

De Confiscatierichtlijn voorziet naast de verplichtingen die leiden tot aanpassing van wetgeving ook in harmonisatie van beleid tussen lidstaten. Het beleid in Nederland is in grote mate al in overeenstemming met de Confiscatierichtlijn. Zo sluiten veel van de bepalingen aan op de bestaande praktijk van het opsporen en registreren van strafbare feiten,

en lopen er beleidsverkenningen naar maatschappelijk herbestemmen. Waar nodig zullen aanvullende maatregelen worden getroffen. Deze aanvullende maatregelen en de bestaande praktijk worden in het vervolg van deze paragraaf uiteengezet. Per verplichting wordt hieronder aangegeven hoe Nederland hieraan beleidsmatig invulling geeft. Het gaat dan om artikel 19 (maatschappelijk herbestemmen van inbeslaggenomen voorwerpen), artikel 20 (vermogensbeheer en planning), artikel 25 (nationale strategie voor het opsporen van vermogensbestanddelen), artikel 26 (benodigde middelen), artikel 27 (efficiënt beheer van bevroren en geconfisqueerde goederen), artikel 28 (statistieken), artikel 30 en artikel 31 (internationale samenwerking) van de Confiscatierichtlijn.

6.1 Maatschappelijk herbestemmen

Artikel 19, eerste lid, van de richtlijn moedigt de lidstaten aan om maatregelen te treffen op basis waarvan geconfisqueerde voorwerpen kunnen worden gebruikt voor het algemeen belang of maatschappelijke doeleinden. Alhoewel het hier een niet-verplichtende bepaling betreft, is de regering van mening dat afgepakt crimineel vermogen zoveel mogelijk moet worden geherinvesteerd in de maatschappij. Maatschappelijk herbestemmen maakt zichtbaar dat crimineel vermogen wordt afgepakt en dat dit criminele vermogen ten bate van de samenleving komt. Hiermee hebben we oog voor kwetsbare groepen, dragen we bij aan een duurzame samenleving en hopen we het vertrouwen in de overheid te vergroten. In Nederland zijn in de afgelopen jaren succesvolle pilots met maatschappelijk herbestemmen uitgevoerd binnen de kaders van de huidige wet- en regelgeving. Een goed voorbeeld hiervan is de schenking van een inbeslaggenomen auto aan het Techniekcollege in Rotterdam. De inzichten uit de verkenningsfase worden momenteel omgezet naar beleid dat maatschappelijk herbestemmen structureel mogelijk maakt. Dit geldt voor zowel geconfisqueerd vastgoed als geconfisqueerde roerende goederen. Onderdeel van de beleidsimplementatie is het oprichten van een digitaal platform waarmee afgepakte goederen worden geschonken aan maatschappelijke organisaties.

Om een doeltreffende tenuitvoerlegging van EU-sancties te waarborgen, is het toepassingsgebied van de Confiscatierichtlijn uitgebreid tot strafbare feiten die vallen onder de Richtlijn betreffende de definitie van strafrechtelijke delicten en van sancties voor de schending van beperkende maatregelen van de Unie (Richtlijn (EU) 2024/1226). Artikel 19, tweede lid, van de Confiscatierichtlijn bepaalt dat het voor de lidstaten ook mogelijk moet zijn om geconfisqueerde goederen te gebruiken om bij te dragen aan mechanismen ter ondersteuning van derde landen die getroffen zijn door situaties waarvoor EU-sancties gelden, voor zover het gepleegde strafbare feit direct of indirect verband houdt met die situatie (overweging 39 van de richtlijn). Concreet valt te denken aan het steunen van Oekraïne met middelen wanneer die ontnomen worden wegens schending van EU-sancties tegen Rusland. De regering hecht sterk aan het herinvesteren van afgepakt crimineel vermogen. Tevens blijft Nederland Oekraïne politiek, militair, financieel

en moreel actief en onverminderd steunen in tijd van oorlog, herstel en wederopbouw, zolang als dat nodig is. Daarbij geldt wel dat het geldelijk potentieel hiervan niet moet worden overschat. Implementatie van de Confiscatierichtlijn laat de immuniteit van staten en hun eigendom als een beginsel van internationaal gewoonterecht onverlet en doet geen afbreuk aan de privileges en immuniteiten die vertegenwoordigers van vreemde staten op basis van het internationaal recht genieten.

6.2 Vermogensbeheer en planning

Artikel 20, derde en vierde lid, van de Confiscatierichtlijn verplicht lidstaten tot het nemen van passende maatregelen om ervoor te zorgen dat vermogen efficiënt wordt beheerd en dat hiervoor een beoordeling wordt gemaakt van de geschatte beheerkosten in voorbereiding op (of zo spoedig mogelijk nadien) de inbeslagneming van een voorwerp. De Landelijke beslagautoriteit (hierna: LBA) is in Nederland aangewezen voor het uitvoeren van deze taken.[5] De LBA heeft handvatten opgesteld om het beheer van de voorwerpen goed te laten verlopen. Voorbeelden hiervan zijn het spoedig tussentijds vervreemden van crypto-valuta en voertuigen en het periodiek toetsen van het beslag en de voortgang. Daarnaast is een instructie inbeslagneming opgesteld door het openbaar ministerie (Instructie inbeslagneming (2024I001) van het College van procureurs-generaal), en wordt vooraf door de opsporingsdienst en het openbaar ministerie nagegaan of tot inbeslagneming moet worden overgegaan. Het doel van de bedoelde instructie is om het beslagproces sneller, zorgvuldiger en meer uniform te laten verlopen.

6.3 Nationale strategie voor de ontneming van vermogensbestanddelen

Artikel 25 van de Confiscatierichtlijn verplicht lidstaten ertoe om uiterlijk 24 mei 2027 een nationale strategie voor de ontneming van vermogensbestanddelen te presenteren en die met intervallen van maximaal 5 jaar te actualiseren. Het tweede lid van artikel 25 van de richtlijn zet uiteen uit welke elementen een dergelijke strategie moet bestaan: de prioriteit van het nationale beleid voor de ontneming van vermogensbestanddelen en de doelstellingen en de maatregelen ter verwezenlijking hiervan, de rol en de verantwoordelijkheden van de bevoegde autoriteiten, de middelen, de opleiding en indien van toepassing de te treffen maatregelen met betrekking tot het gebruik van geconfisqueerde vermogensbestanddelen voor het algemeen belang of voor maatschappelijke doeleinden. Het ministerie van Justitie en Veiligheid zal de uitwerking van de strategie uit artikel 25 van de richtlijn coördineren en organiseren in nauwe samenwerking met alle partners uit de strafrechtelijke afpakketen, te weten de politie, het openbaar ministerie, de bijzondere opsporingsdiensten (vertegenwoordigd door de FIOD), het CJIB en de Raad voor de rechtspraak (hierna: RvdR).

---

[5] Voor wat betreft gelegd conservatoir beslag ex artikel 94a Sv en beslag op verzoek van andere Europese en derde landen.

6.4 Middelen

Artikel 26 van de Confiscatierichtlijn schrijft voor dat de ARO's en de bureaus voor vermogensbeheer (AMO's) beschikken over het nodige gekwalificeerd personeel en de nodige financiële, technische en technologische middelen om hun taken in verband met de uitvoering van deze richtlijn doeltreffend te kunnen vervullen. Onverminderd de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en verschillen in de organisatie van de rechterlijke macht in de Europese Unie, zorgen de lidstaten ervoor dat er voor het personeel dat betrokken is bij de identificatie, opsporing, ontneming en confiscatie van vermogensbestanddelen, gespecialiseerde opleidingen beschikbaar zijn en er beste praktijken worden uitgewisseld. De bij de uitvoering van dit wetsvoorstel betrokken organisaties hebben naar aanleiding van dit wetsvoorstel uitvoeringstoetsen uitgevoerd en het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft middelen ter beschikking gesteld voor de uitvoering van dit wetsvoorstel. In paragraaf 9.1 van deze memorie van toelichting wordt hier nader op in gegaan.

6.5 Efficiënt beheer van bevroren en geconfisqueerde goederen

Artikel 27 van de Confiscatierichtlijn ziet op het efficiënt beheer van bevroren en geconfisqueerde goederen. Het AMO (beheerder internationaal en buitenlands beslag, waaraan invulling wordt gegeven door de LBA; zie paragraaf 6.2 van deze memorie van toelichting) en waar passend andere bevoegde autoriteiten moeten snel informatie kunnen verkrijgen over deze goederen. Hiertoe kunnen lidstaten een register opzetten om deze informatie snel te verkrijgen. In Nederland betreffen de registers voor deze toepassing het Beslagportaal en het Geïntegreerd Processysteem Strafzaken (GPS). De registratie van de informatie uit het tweede lid van artikel 27 van de richtlijn vindt op de volgende wijze plaats.

In het Beslagportaal wordt het proces van inbeslaggenomen (roerende) voorwerpen vastgelegd door de politie, de bijzondere opsporingsdiensten, het openbaar ministerie en Domeinen Roerende Zaken. Hierin worden de voorwerpen geregistreerd met inbegrip van identificerende gegevens, en indien bekend, de beslagene of de rechthebbende van de voorwerpen en het nationale referentiekenmerk van de procedure met betrekking tot de voorwerpen. De handelswaarde wordt geregistreerd in het Beslagportaal na taxatie door Domeinen Roerende Zaken. Bankrekeningen, crypto-valuta en onroerende goederen worden geregistreerd in GPS. In GPS wordt de geschatte en de werkelijke waarde van de voorwerpen geregistreerd. Alleen het openbaar ministerie en de rechtspraak registreren in GPS.

6.6 Statistieken

Op grond van artikel 28 van de Confiscatierichtlijn dienen lidstaten verschillende statistische gegevens over bevriezing en confiscatie te

verzamelen. Dergelijke verplichtingen bestaan al op grond van artikel 35 van de Confiscatieverordening en artikel 11 van Richtlijn 2014/42/EU, waarbij er nu aanvullende aandacht is voor de statistieken van nationale onderzoeken. Deze statistieken worden jaarlijks door het ministerie van Justitie en Veiligheid aangeleverd bij de Europese Commissie, gebaseerd op de gegevens van het openbaar ministerie en het CJIB. De uitbreiding betreft het aanleveren van statistieken van de waarde van de voorwerpen die bestemd zijn voor hergebruik voor maatschappelijke doeleinden en, indien beschikbaar, het aantal tussentijdse verkopen (artikel 28, onderdelen g tot en met k, van de richtlijn). Bij het verder vormgeven van beleid voor maatschappelijk herbestemmen zal ook de registratie en monitoring van maatschappelijk herbestemmen worden belegd. Zolang dit niet bij een andere organisatie is belegd, zal het ministerie van Justitie en Veiligheid zorg dragen voor de in de richtlijn vereiste statistieken, namelijk de waarde van de goederen die bestemd zijn voor hergebruik voor maatschappelijke doeleinden. In Nederland wordt reeds gewerkt met het tussentijds verkopen van inbeslaggenomen voorwerpen, deze cijfers zullen worden bijgevoegd in de jaarlijkse statistieken.

6.7 Samenwerking met organen en instanties van de Europese Unie en met derde landen

De artikelen 30 en 31 van de Confiscatierichtlijn zien op de samenwerking van lidstaten met het Europees Openbaar Ministerie (EOM), Europol en Eurojust. Nederland werkt nauw samen met Europese en derde landen aan (internationale) de opsporing en confiscatie van vermogen. Deze samenwerking omvat onder andere het uitwisselen van opsporingsinformatie, kennis en expertise en het plannen van (gezamenlijke) acties door het politieel ARO en de LBA. Zo is Nederland actief in het ARO- en het AMO netwerk, het CARIN netwerk, Interpolbijeenkomsten over de Silver Notice, de Financial Action Task Force (FATF) en het A.S.S.E.T. project van Europol. Verder zijn de opsporingsdiensten actief in het kader van European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT). Dit platform biedt de lidstaten de mogelijkheid om samen te werken op geprioriteerde thema’s, waaronder op *asset recovery*.

7. Gegevensverwerking

7.1 Inleiding

Bij de gegevensverwerking uit hoofde van de Confiscatierichtlijn dient de bescherming van persoonsgegevens overeenkomstig het Unierecht te worden gewaarborgd (overweging 52 van de richtlijn). Dat betekent dat de gegevensverwerking moet plaatsvinden in overeenstemming met Richtlijn (EU) 2016/680, ook wel aangeduid als de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging. De richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging is geïmplementeerd in de Wet politiegegevens (Wpg) en de Wet justitiële en strafvorderlijke

gegevens (Wjsg). Op de gegevensverwerking in het kader van dit wetsvoorstel zijn deze wetten van toepassing.

Op grond van de Wpg en de Wjsg kunnen onder meer gegevens worden uitgewisseld met andere organisaties die gegevens verwerken binnen het regime van de richtlijn gegevensverwerking opsporing en vervolging. In de Wpg en de Wjsg zijn daarnaast verschillende waarborgen opgenomen voor een zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens. Zo moet de verwerkingsverantwoordelijke ervoor zorgen dat de gegevens gezien de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt juist en nauwkeurig zijn, mogen gegevens slechts worden verwerkt voor zover dit noodzakelijk is voor geformuleerde doeleinden, en moeten passende technische en organisatorische maatregelen worden getroffen om de nodige waarborgen in de verwerking in te bouwen ter bescherming van de rechten van de betrokkenen (artikelen 3, 4 en 4a Wpg en artikelen 3, 7, 39c, 51b en 51e Wjsg). Er geldt een geheimhoudingsplicht voor degene aan wie de gegevens ter beschikking zijn gesteld (artikel 7 Wpg en artikel 52 Wjsg).

7.2 Gegevensverwerking door ARO en de LBA

In het kader van een strafvorderlijke procedure is het politieel ARO belast met de opsporing en identificatie van vermogensbestanddelen waarop beslag is of kan worden gelegd, die zijn of kunnen worden geconfisqueerd of die het voorwerp zijn of mogelijk worden van een besluit tot schadeloosstelling of teruggave van goederen aan een slachtoffer. Ten behoeve van de taakuitvoering verwerken het politieel en justitieel ARO persoonsgegevens. Deze verwerking van persoonsgegevens valt onder het regime van de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging (zie overweging 52 van de Confiscatierichtlijn). Omdat de verwerking van persoonsgegevens door het politieel ARO plaatsvindt door opsporingsambtenaren, onder gezag van officieren van justitie van het functioneel parket, zijn de Wpg en Wjsg daarop van toepassing. De persoonsgegevens die het politieel ARO verwerkt betreffen gegevens van personen die in relatie staan tot vermogensbestanddelen die het politieel ARO opspoort en identificeert. Bij verzoeken van het politieel ARO aan een ARO in een andere lidstaat om vermogensbestanddelen op te sporen die op grond van een nationale rechterlijke beslissing geconfisqueerd moeten worden, verwerkt het politieel ARO ook tenuitvoerleggingsgegevens van veroordeelden die het ontvangt van het CJIB (artikel 51c, tweede lid, onderdelen a en b, Wjsg). De persoonsgegevens die het politieel ARO verwerkt kunnen worden verstrekt aan een ARO in een andere lidstaat, op grond van artikel 15a Wpg en paragraaf 5a van het Besluit politiegegevens. Dientengevolge vindt de verstrekking van politiegegevens plaats door tussenkomst van de eenheid Landelijke expertise en operaties van de politie.

Het beheer van vermogensbestanddelen die zijn inbeslaggenomen of geconfisqueerd vindt plaats door de LBA, onderdeel van het openbaar ministerie. De LBA geeft invulling aan de taken van een AMO als bedoeld

in artikel 22 van de Confiscatierichtlijn. In dat kader werkt de LBA samen met opsporingsdiensten en buitenlandse bevoegde autoriteiten die zijn belast met het beheer van inbeslaggenomen of geconfisqueerde vermogensbestanddelen. Bij de taakuitvoering verwerkt de LBA persoonsgegevens, waar de verstrekking van gegevens aan de hiervoor genoemde bevoegde autoriteiten onder valt. De verwerking van persoonsgegevens betreft in ieder geval gegevens over de beslagene. De gegevensverwerking door de LBA vindt plaats in het kader van de opsporing en vervolging van strafbare feiten en de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke sancties. De gegevensverwerking door de LBA, als onderdeel van het openbaar ministerie, betreft daarmee de verwerking van strafvorderlijke gegevens. Daarom is de gegevensverwerking door de LBA aan te merken als verwerking die valt onder het regime van de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging. Op de verwerking van strafvorderlijke gegevens door de LBA is de Wjsg van toepassing, specifiek Titel 2A van die wet.

De bewaring van inbeslaggenomen voorwerpen vindt plaats door in het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen aangewezen bewaarders, zoals Domeinen Roerende Zaken. Deze bewaarders verwerken in overeenstemming met de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) persoonsgegevens van degenen onder wie een voorwerp is inbeslaggenomen.

7.3 Vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp

Anders dan in strafzaken staat bij een procedure gericht op de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van een voorwerp niet een persoon, een verdachte of veroordeelde, centraal maar het voorwerp ten aanzien waarvan een beslissing moet worden genomen. Deze procedure is echter ook een strafvorderlijke procedure, waarvoor persoonsgegevens worden verwerkt.

De verwerking van persoonsgegevens door de opsporingsinstanties, het openbaar ministerie, de rechtspraak en het CJIB ten behoeve van de procedure in verband met de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van een voorwerp valt onder het regime van de eerdergenoemde richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging (zie ook overweging 53 van de Confiscatierichtlijn).

Politiegegevens zijn persoonsgegevens die worden verwerkt in het kader van de uitvoering van de politietaak bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Politiewet 2012 (artikel 1, onderdeel a, Wpg). Zoals in paragraaf 4.6 van deze memorie van toelichting aan de orde kwam, is de identificatie van voorwerpen die vatbaar zijn voor confiscatie nauw verweven met de opsporing van strafbare feiten. Dit wetsvoorstel breidt de bevoegdheid van opsporingsambtenaren daarom uit tot het opsporen in verband met strafbare feiten. Het identificeren van deze voorwerpen is, net als de opsporing van strafbare feiten, onderdeel van de politietaak. De persoonsgegevens die in dit kader worden verwerkt moeten dan ook

worden aangemerkt als politiegegevens. Dat geldt ook voor persoonsgegevens die door bijzondere opsporingsdiensten, zoals de FIOD, worden verwerkt (artikel 2 Besluit politiegegevens bijzondere opsporingsdiensten).

De persoonsgegevens die in het kader van een procedure gericht op de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van een voorwerp worden verwerkt door het openbaar ministerie, de rechtspraak en het CJIB betreffen respectievelijk strafvorderlijke gegevens (artikel 1, onderdeel b, Wjsg), gerechtelijke strafgegevens (artikel 1, onderdeel e, Wjsg) en tenuitvoerleggingsgegevens (artikel 1, onderdeel d, Wjsg). Het gaat om gegevens die zijn verkregen in het kader van een strafvorderlijk onderzoek, het behandelen en beslissen van zaken waarop het Nederlandse strafrecht van toepassing is en de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen, die in een gegevensbestand worden verwerkt.

In de Wpg en de Wjsg is onder meer de verstrekking van gegevens geregeld. Zo kunnen politiegegevens worden verstrekt aan het openbaar ministerie als dit nodig is in verband met het gezag of zeggenschap over degenen die met de opsporing van strafbare feiten zijn belast of voor de uitvoering van andere bij de wet opgedragen taken (artikel 16, eerste lid, onder a, Wpg). Strafvorderlijke gegevens kunnen worden verstrekt aan het CJIB als dit noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang, zoals de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen (artikel 39e, eerste lid, onderdeel g, Wjsg). Ook zijn in deze wetten bewaartermijnen opgenomen. In de Wjsg zijn deze bewaartermijnen gekoppeld aan het verloop van een reguliere strafzaak (de artikelen 4 en 6 Wjsg). Aangezien er bij de procedure gericht op de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van een voorwerp geen sprake is van een verdachte of veroordeelde, kunnen deze bewaartermijnen niet worden toegepast op de gegevens die in het kader van deze procedure worden verwerkt. Met dit wetsvoorstel wordt daarom in aangepaste bewaartermijnen voorzien (voorgestelde artikelen 39d, tweede lid, en 51c, vijfde lid, Wjsg).

De strafvorderlijke gegevens van belanghebbenden bij een voorwerp dat in aanmerking komt voor vervallenverklaring aan de staat of confiscatie dienen te worden vernietigd uiterlijk vijf jaar nadat een afwijzende beslissing over een vordering onherroepelijk is geworden of nadat deze is ingetrokken (voorgestelde artikel 39d Wjsg). De gegevens zijn hierdoor gedurende vijf jaar beschikbaar voor eventuele strafzaken in verband met strafbare feiten waarbij het voorwerp is betrokken. Als de vordering wordt toegewezen geldt een bewaartermijn van twintig jaar. Dat deze gegevens gedurende langere tijd beschikbaar zijn is nodig omdat de belanghebbende bij het voorwerp zich op een later moment nog kan beklagen over de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van het voorwerp, als hij daar op dat moment pas mee bekend wordt. Als het recht tot het indienen van een vordering eerder vervalt

(voorgestelde artikel 577, eerste en tweede lid, Sv), dienen deze gegevens op dat moment te worden vernietigd.

Voor de tenuitvoerleggingsgegevens van belanghebbenden bij een voorwerp waarvan bij rechterlijke beslissing de vervallenverklaring aan de staat is uitgesproken geldt een bewaartermijn van twintig jaar. Voor deze termijn is gekozen in verband met de duur van de voor deze maatregel geldende tenuitvoerleggingstermijn. Deze termijn kan langer uitvallen dan die voor de maatregel confiscatie van een voorwerp (zie ook paragraaf 4.5 van deze memorie van toelichting). Daarom is de bewaartermijn voor tenuitvoerleggingsgegevens van belanghebbenden bij een voorwerp waarvan bij rechterlijke beslissing de confiscatie is uitgesproken korter, namelijk vijf jaar. Tenuitvoerleggingsgegevens van belanghebbenden bij een voorwerp kunnen aan derden worden verstrekt als dat nodig is voor de tenuitvoerlegging van de beslissing. Zo kan het bijvoorbeeld nodig zijn om deze gegevens te verstrekken aan een notaris voor de overdracht van een woning waarvan de confiscatie is uitgesproken.

8. Verhouding met grond- en mensenrechten

De bevriezing en confiscatie van vermogensbestanddelen en de verwerking van persoonsgegevens op grond van de Confiscatierichtlijn raken aan grond- en mensenrechten. Deze rechten zijn vastgelegd in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (Handvest) en de Grondwet. Dit wetsvoorstel implementeert een Europese richtlijn, zodat het Handvest van toepassing is. Voor zover het Handvest rechten bevat die overeenkomen met rechten uit het EVRM zijn de inhoud en reikwijdte ervan dezelfde als die door het EVRM daaraan worden toegekend (artikel 52, derde lid, van het Handvest). De jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie over grondrechten is dan ook gebaseerd op de jurisprudentie van het Europees Hof voor de rechten van de mens (EHRM).

De Confiscatierichtlijn eerbiedigt de grondrechten en neemt de beginselen in acht die zijn erkend in het Handvest en in het EVRM, zoals uitgelegd in de vaste rechtspraak van het EHRM en het Hof van Justitie van de Europese Unie (verder ook aan te duiden als Hof van Justitie). De richtlijn moet overeenkomstig die rechten en beginselen worden toegepast (overweging 45 van de richtlijn). Hieronder wordt nader ingegaan op de fundamentele rechten van burgers die in het geding zijn bij de vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie van een voorwerp, en de eisen die voortvloeien uit de jurisprudentie met betrekking tot dit onderwerp. Vervolgens wordt het voorliggende wetsvoorstel getoetst aan deze eisen.

8.1 Het recht op eigendom

Het recht op eigendom wordt beschermd door artikel 17 van het Handvest en artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM. Voorop staat het recht op het ongestoord genot van het eigendom. De ontneming van het eigendom is slechts mogelijk in het algemeen belang en onder de voorwaarden voorzien in de wet en in de algemene beginselen van internationaal recht. Dit tast echter op geen enkele wijze het recht aan dat een staat heeft om die wetten toe te passen die hij noodzakelijk oordeelt om het gebruik van eigendom te reguleren in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen of boetes te verzekeren. Het eigendomsrecht heeft betrekking op zowel fysieke goederen als vermogensrechten. In artikel 17 van het Handvest is daarnaast uitdrukkelijk bepaald dat het recht eigendom te gebruiken, erover te beschikken en te vermaken slechts ziet op goederen die rechtmatig zijn verkregen.

Met de vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie van een voorwerp wordt inbreuk gemaakt op het eigendomsrecht van burgers. Omdat de confiscatie zonder veroordeling tot nu toe niet bekend is in het EU-recht, is hierover geen jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie beschikbaar. Bij de toetsing door het EHRM wordt onderscheid gemaakt tussen inmenging in de vorm van ontneming van eigendom en inmenging in de vorm van regulering van eigendom. Wanneer sprake is van ontneming gelden er strengere proportionaliteitseisen dan wanneer sprake is van regulering, en moet de ontneming in beginsel financieel gecompenseerd worden. Ondanks dat confiscatie betekent dat eigendom feitelijk gezien wordt afgenomen, heeft het EHRM de confiscatie van eigendom doorgaans gekwalificeerd als regulering van eigendom in gevallen waarin goederen werden geacht onrechtmatig te zijn verkregen.[6]

Preventieve confiscatiemaatregelen, genomen zonder voorafgaande strafrechtelijke veroordeling, leveren niet bij voorbaat een schending van artikel 1 van het Eerste Protocol op.[7] Het EHRM weegt bij de beoordeling van de proportionaliteit in dergelijke gevallen mee dat het onrechtmatig verkregen vermogen zou worden gebruikt om winst te maken of wordt gebruikt om een criminele organisatie te ondersteunen, ten nadele van de maatschappij.[8] Het EHRM acht het wel van belang dat de eigenaar van het voorwerp de mogelijkheid heeft de zaak door een rechter te laten toetsen. Daarnaast moeten er voldoende bewijzen zijn dat het eigendom onrechtmatig is verkregen (zie verderop in deze paragraaf nader over de toegelaten bewijsstandaard).[9]

---

[6] Guide on Article 1 of Protocol No. 1 – Protection of property, update 31 augustus 2024, paragraaf 111.
[7] Arcuri a.o. v. Italy (dec), no. 52024/99, 5 juli 2001, onder punt 1; Gogitidze e.a. v. Georgia, no. 36862/05, 12 mei 2015, punt 107.
[8] Gogitidze e.a. v. Georgia, no. 36862/05, 12 mei 2015, punt 96, 97.
[9] Gogitidze e.a. v. Georgia, no. 36862/05, 12 mei 2015, punt 212; Todorov e.a. v. Bulgaria, no. 50705/11, 13 juli 2021.

Een inmenging in het eigendomsrecht kan op grond van de jurisprudentie van het EHRM worden gerechtvaardigd als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

(1) de inmenging moet bij wettelijk voorschrift zijn voorzien. De toepasselijke nationale regeling moet voldoende toegankelijk, precies en voorzienbaar zijn;
(2) met de inmenging is een gerechtvaardigd algemeen belang gediend. De staat heeft hierbij een ruime 'margin of appreciation'.[10] Misdaadbestrijding – waaronder de bestrijding van georganiseerde criminaliteit, drugscriminaliteit en witwassen – is een door het EHRM geaccepteerd gerechtvaardigd algemeen belang;[11]
(3) er bestaat een redelijke verhouding tussen de mate van inmenging en het daarmee gediende algemeen belang. Zowel bij de ontneming als regulering van eigendom dient een proportionaliteitstoets te worden gedaan, waarbij sprake is van een "fair balance (…) between the demands of the general interest in this respect and the interest of the individual concerned".[12]

Het EHRM beoordeelt per geval of de procedure als geheel de proportionaliteitstoets kan doorstaan. Daarbij zijn verschillende factoren van belang:

- De aard van feiten waarmee de voorwerpen zijn verkregen, in het bijzonder de ernst daarvan en de vraag of deze tot wederrechtelijke verdiensten kunnen leiden;[13]
- Het vastgestelde verband tussen de voorwerpen en strafbaar gedrag;[14]
- De procedurele waarborgen waarmee de procedure is omkleed, waaronder de bewijsstandaard. Daarbij dient de tijd waarbinnen vermogen kan worden geconfisqueerd beperkt te zijn, zodat op de betrokkene geen onevenredige last wordt gelegd om rechtmatig inkomen of de herkomst aan te tonen van voorwerpen die vele jaren geleden zijn verkregen.[15]

Hieruit kan worden opgemaakt dat een wettelijke regeling voor de vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie van een voorwerp dat in verband staat met criminaliteit zonder voorafgaande veroordeling met

---

[10] Gogitidze e.a. v. Georgia, no. 36862/05, 12 mei 2015, punt 96, 97.
[11] Vendittelli t. Italië, no. 14804/89, 18 juli 1994, § 38; Butler v. The United Kingdom, onder C; Phillips v. The United Kingdom, § 52.
[12] Agosi v. The United Kingdom, no. 9118/80, 24 oktober 1986, § 52; Phillips v. the United Kingdom, no. 41087/98, 5 juli 2001, § 51.
[13] Isaia e.a. v. Italië, no. 36551/22, 25 september 2025, punt 72; Todorov e.a. v. Bulgaria, no. 50705/11, 13 juli 2021, punt 200; Yordanov e.a. v. Bulgaria, no. 265/17, 26 september 2023, punt 115.
[14] Isaia e.a. v. Italië, no. 36551/22, 25 september 2025,, punt 73; Todorov e.a. v. Bulgaria, no. 50705/11, 13 juli 2021, punt 212; Yordanov e.a. v. Bulgaria, no. 265/17, 26 september 2023, punt 124.
[15] Isaia e.a. v. Italië, no. 36551/22, 25 september 2025, punt 76; Todorov e.a. v. Bulgaria, no. 50705/11, 13 juli 2021, punt 201-202, Yordanov e.a. v. Bulgaria, no. 265/17, 26 september 2023, punt 116-117

het oog op de bestrijding van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in overeenstemming is met artikel 1 van het Eerste Protocol en artikel 17 van het Handvest, mits de wettelijke regeling een gerechtvaardigd algemeen belang dient en voldoet aan de eisen van proportionaliteit en de procedure voorziet in de nodige waarborgen voor de betrokkene.

Met het voorliggende wetsvoorstel wordt aan deze eisen voldaan. De vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie van voorwerpen dienen een algemeen belang, namelijk de doeltreffende bestrijding van georganiseerde en ondermijnende criminele activiteiten, in het kader waarvan goederen die in verband staan met dergelijke criminaliteit worden geconfisqueerd. Het is van essentieel belang dat de integriteit van het maatschappelijk verkeer wordt beschermd doordat de opbrengsten van crimineel handelen kunnen worden ontnomen, en wordt voorkomen dat criminelen infiltreren in de legale economie. Hiermee wordt tevens voorkomen dat dergelijke goederen, of de opbrengst van de verkoop van dergelijke goederen, in de maatschappij blijven circuleren of zelfs worden gebruikt ten behoeve van het plegen van nieuwe strafbare feiten. De voorgestelde wettelijke regeling geeft nauwkeurige regels voor de omstandigheden waaronder een voorwerp kan worden geconfisqueerd. Vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp kan alleen worden uitgesproken ten aanzien van voorwerpen die onmiddellijk of middellijk afkomstig zijn uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren (confiscatie) of die anderszins in verband staan met een strafbaar feit dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren (vervallenverklaring aan de staat). Dit vereiste draagt bij aan de proportionaliteit van de regeling. Binnen het kader van de “wide margin of appreciation” is met deze vereisten en de overige procedurele waarborgen sprake van een redelijke verhouding tussen de mate van inmenging in het eigendomsrecht van burgers en het daarmee gediende algemeen belang van de doeltreffende bestrijding van georganiseerde en ondermijnende criminele activiteiten.

Voor de proportionaliteit van de in dit wetsvoorstel voorgestelde confiscatieprocedure en procedure tot vervallenverklaring aan de staat is in het bijzonder het volgende van belang. Allereerst kan worden gewezen op het in het voorgaande beschreven doel dat met deze procedures wordt gediend. Ten aanzien van de aard van de feiten waarmee de voorwerpen zijn verkregen is van belang dat de voorgestelde procedures zien op waardevolle voorwerpen met een criminele herkomst. De vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan enkel worden gevorderd nadat een ingestelde vervolging voor een strafbaar feit dat *aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren* moet worden gestaakt vanwege het overlijden of de ziekte van de verdachte of vanwege verjaring van het recht tot strafvordering. Confiscatie kan enkel worden gevorderd ten aanzien van voorwerpen die afkomstig zijn uit *enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren*. Met de voorgestelde maatregelen kan worden voorkomen dat de opbrengsten van criminaliteit

in de samenleving blijven circuleren of zelfs worden gebruikt voor het plegen van nieuwe strafbare feiten.

Wat het vastgestelde verband tussen de voorwerpen en strafbaar gedrag betreft is relevant dat de rechter het verband tussen het voorwerp en een strafbaar feit moet beoordelen voordat hij tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp beslist. Tot vervallenverklaring aan de staat kan de rechtbank enkel beslissen als het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren en aannemelijk is dat het voorwerp, in geval van veroordeling voor dat strafbare feit, vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring. Tot confiscatie van het voorwerp kan de rechtbank enkel beslissen als het aannemelijk is dat dit voorwerp onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Steeds moet dus een verband tussen het voorwerp en strafbaar gedrag worden vastgesteld.

Voor het beoordelen van de proportionaliteit van de maatregel wordt ten aanzien van de procedurele waarborgen met name acht geslagen op de bewijsstandaard en de bewijslast die daarmee op de betrokkene wordt gelegd. De rechter oordeelt in deze procedure op basis van de bewijsstandaard van de aannemelijkheid (‘on the balance of probabilities’). De bewijslast dat het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren en dat het voorwerp bij veroordeling voor dat feit vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring (vervallenverklaring aan de staat), of dat het voorwerp onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren (confiscatie) ligt in eerste instantie bij het openbaar ministerie. Beide maatregelen hebben betrekking op concrete voorwerpen en de maatregelen kunnen slechts gedurende een beperkte periode worden gevorderd (artikel 577, eerste en tweede lid). Op de betrokkene zal met de procedure dus geen onevenredige last worden gelegd om rechtmatig inkomen of de legale herkomst van een voorwerp dat vele jaren geleden is verkregen aan te tonen.

Ten aanzien van de procedurele waarborgen is daarnaast nog van belang dat de belanghebbende zich kan verweren tegen de inbeslagneming van voorwerpen en tegen de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp. Daarbij kan hij zich laten bijstaan door een advocaat. De beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp is voorbehouden aan een onafhankelijke rechter, waarbij de zaak in het openbaar wordt behandeld. De rechter zal de officier van justitie niet-ontvankelijk moeten verklaren indien hij meent dat de officier van justitie bij de afweging van de betrokken belangen niet in redelijkheid tot de vordering heeft kunnen komen. Aan belanghebbenden die door de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie onevenredig zou worden getroffen zal de rechter een geldelijke tegemoetkoming toekennen. Voor de belanghebbende staan tegen de beschikking van de raadkamer rechtsmiddelen open. Dit betreft

hoger beroep en vervolgens beroep in cassatie voor de belanghebbende die bij de behandeling is gehoord of daarvoor is opgeroepen, of in andere gevallen het recht van beklag.

8.2 Het recht op een eerlijk proces

De artikelen 6 EVRM en 47 Handvest beschermen het recht op een eerlijk proces. Ook artikel 17, eerste lid, van de Grondwet beschermt het recht op een eerlijk proces. Uitgangspunt is dat eenieder bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging (‘criminal charge’) recht heeft op een eerlijke en openbare behandeling van de zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld. De uitspraak moet in het openbaar worden gedaan.

Omdat de confiscatie zonder veroordeling tot nu toe niet bekend is in het EU-recht, is er geen jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie beschikbaar over de verhouding van dit instrument tot het Handvest. Wel kan worden gewezen op de conclusie van de advocaat-generaal naar aanleiding van een verzoek om een prejudiciële beslissing van het Hof van Justitie, ingediend door het grondwettelijke Hof van Letland.[16] Dit verzoek betrof onder meer de vraag of een nationale regeling inzake het bewijs van de illegale herkomst van voorwerpen kan worden aangemerkt als verenigbaar met het recht op een eerlijk proces dat is neergelegd in de artikelen 47 en 48 van het Handvest.[17] In deze zaak kwam het Hof van Justitie aan de beantwoording van deze vraag niet toe. De artikelen 47 en 48 van het Handvest sluiten nauw aan bij artikel 6 EVRM, en het Hof van Justitie is op grond van artikel 52, derde lid, van het Handvest verplicht om, als het om corresponderende rechten gaat, aan te sluiten bij het EHRM. Op grond van de jurisprudentie van het EHRM moet worden aangenomen dat confiscatie zonder veroordeling geen vervolging (in de betekenis van artikel 6 EVRM) betreft waardoor ook de onschuldpresumptie, als voorzien in artikel 6, tweede lid, EVRM, niet van toepassing is. Hiervoor kan ook worden verwezen naar de zaak Gogitidze (2015), waarin het EHRM overwoog als volgt:

“the Court reiterates its well-established case-law to the effect that proceedings for confiscation such as the civil proceedings in rem in the present case, which do not stem from a criminal conviction or sentencing proceedings and thus do not qualify as a penalty but rather represent a

---

[16] 1Dream OÜ en anderen tegen Latvijas Republikas Saeima van 4 oktober 2024, in de zaken C-767/22, C-49/23 en C-161/23.

[17] In zijn opinie gaf de advocaat-generaal aan dat het volkomen logisch en redelijk is “om van de bezitter van het betrokken voorwerp te verlangen dat hij het bewijs levert van een positief feit en van de onjuistheid van de conclusies van de vervolgende instantie”, en verwees daarbij naar de bewoordingen van overweging 34 van Richtlijn 2024/1260[17]. De advocaat-generaal wierp daarbij de vraag op of de persoon die zou kunnen helpen om bijvoorbeeld de juridische en financiële structuur rond het voorwerp te begrijpen en de economische logica ervan te rechtvaardigen niet de meest geëigende persoon is om uitleg te verschaffen.

measure of control of the use of property within the meaning of Article 1 of Protocol N. 1, cannot amount to “the determination of a criminal charge” within the meaning of Article 6 §1 of the Convention and should be examined under the “civil” head of that provision.”[18]

De confiscatie in het kader van een procedure voor confiscatie zonder veroordeling moet wel worden aangemerkt als de vaststelling van ‘civil rights and obligations’, zodat de waarborgen van artikel 6, eerste lid, EVRM onverminderd van toepassing zijn.

Ter implementatie van de Confiscatierichtlijn voorziet dit wetsvoorstel in de waarborgen die voortvloeien uit de artikelen 6, eerste lid, EVRM en 47 Handvest. De beslissing tot confiscatie van een voorwerp is voorbehouden aan een onafhankelijke rechter. De behandeling vindt in het openbaar plaats en de beschikking wordt in het openbaar uitgesproken. Daarbij staan voor belanghebbenden rechtsmiddelen open; dit is hierboven reeds aan de orde gekomen.

8.3 Het recht op eerbiediging van het privéleven

De artikelen 8 EVRM en 7 Handvest beschermen het recht van een ieder op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn communicatie. Ook artikel 10 van de Grondwet beschermt het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.
Het recht op eerbiediging van het privéleven omvat het recht op de bescherming van persoonsgegevens. In artikel 8 van het Handvest is dat recht afzonderlijk vastgelegd.

De Confiscatierichtlijn benadrukt het belang dat bij de verwerking van gegevens het belang van de bescherming van persoonsgegevens overeenkomstig het Unierecht wordt gewaarborgd. In paragraaf 5 van deze memorie van toelichting is ingegaan op de waarborgen die gelden bij de gegevensverwerking op grond van de Confiscatierichtlijn. De eerdergenoemde Wpg en Wjsg, die van toepassing zijn op de verwerking van persoonsgegevens door opsporingsambtenaren, het openbaar ministerie, de rechtspraak en het CJIB, bevatten gedetailleerde bepalingen over de doelbinding, de voorwaarden voor de verwerking van persoonsgegevens, de verplichtingen van de gegevensverwerkingsverantwoordelijke, de verwerkingstermijnen, de verstrekking van gegevens aan derden, de rechtsbescherming en het

[18] Gogitidze e.a. v. Georgia, no. 36862/05, 12 mei 2015, punt 121.

toezicht. Met deze regels wordt voldaan aan de eisen die voortvloeien uit het Handvest en het EVRM.

Het recht op wonen of huisvesting is vastgelegd in de Grondwet (artikel 22) en internationale verdragen (artikel 31 Europees Sociaal Handvest en artikel 11 Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten). Het EVRM kent geen speciaal artikel voor het recht op huisvesting, maar huisvesting valt wel binnen het toepassingsbereik van artikel 8 EVRM (recht op privéleven). Iedereen heeft recht heeft op een veilige, passende plek om te leven, en de overheid moet stappen nemen om te zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende, betaalbare en kwalitatief goede woningen.

Een vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie kan ook betrekking hebben op een woning. Daaraan staan de hiervoor genoemde artikelen niet in de weg. Als de vordering wordt toegewezen kan dit vergaande gevolgen hebben voor de belanghebbende en eventuele gezinsleden. Bij een daartoe strekkende vordering is het daarom van belang dat de officier van justitie en de rechter zich rekenschap geven van de mogelijke gevolgen van de confiscatie van een woning voor de bewoner.

9. Uitvoerings- en financiële consequenties

Het ministerie van Justitie en Veiligheid stelt structureel 10,8 miljoen euro beschikbaar voor de personele inzet ten behoeve van de implementatie van de Confiscatierichtlijn. Dit bedrag wordt ten eerste benut voor de realisatie van de wettelijke verplichtingen die rechtstreeks volgen uit de richtlijn, zoals het formaliseren van het ARO en het creëren van nieuwe bevoegdheden. Ten tweede wordt met de financiering capaciteit bij opsporing en vervolging gecreëerd om invulling en uitvoering te geven aan de nieuwe maatregelen tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp. Daarnaast heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid middelen gereserveerd voor de ontwikkeling van nieuwe ICT-systemen, en het structureel onderhouden hiervan. De structurele kosten hiervoor zijn thans begroot op 2,1 miljoen euro. Voor de berekening van de verwachte financiële impact van de implementatie zijn de uitvoerende partijen uitgegaan van aannames over onder andere aantallen toekomstige inkomende en uitgaande ARO-verzoeken en het aantal toekomstige NCBC-zaken dat zal worden geïnitieerd. Door uit te gaan van een gestage toename van ARO-verzoeken in de komende jaren, en door de nieuwe maatregelen tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp gefaseerd in de uitvoeringspraktijk te implementeren, kunnen de voornemens van de uitvoeringsorganisaties binnen het beschikbare bedrag worden gebracht. Middels een invoeringstoets na twee jaar en een wetsevaluatie na vijf jaar wordt gemonitord of de doelen van de Confiscatierichtlijn en dit implementatiewetsvoorstel worden bereikt en of de beschikbare middelen toereikend zijn. Onderstaand volgt een toelichting op de voorziene uitgaven.

9.1 Versterking ARO, AMO en beslagketen

De capaciteit bij het politieel ARO wordt uitgebreid. Dit is noodzakelijk omdat het aantal inkomende en uitgaande ARO-verzoeken zal toenemen door de implementatie van de richtlijn in de lidstaten. Daarnaast geldt na implementatie een korte(re) responstijd op deze verzoeken, krijgt het politieel ARO de bevoegdheid tot onmiddellijk optreden en dienen belanghebbenden in kennis te worden gesteld bij het voornemen tot tussentijdse vervreemding van een inbeslaggenomen voorwerp. De ICT-systemen worden aangepast om de nieuwe processen te faciliteren. Omdat de daadwerkelijk benodigde capaciteit grotendeels afhankelijk is van het aantal toekomstige ARO-verzoeken, wordt gekozen voor een gefaseerde uitbreiding van de capaciteit bij de politie (politieel ARO) en het openbaar ministerie (officieren van justitie bij het functioneel parket verbonden aan het ARO). Deze toename vindt ook weerslag bij het CJIB, de FIOD, de Belastingdienst en de beslagketen, waarvoor aanvullende capaciteit wordt gefinancierd.

Omdat de feitelijke toename in inkomende en uitgaande ARO-verzoeken – en daarmee de impact op de uitvoeringsorganisaties – moeilijk te voorspellen is, zal het aantal verzoeken maandelijks door het ARO worden gemonitord. De datum van inwerkingtreding van het implementatiewetsvoorstel dient als ijkpunt. Door middel van een invoeringstoets na twee jaar en een wetsevaluatie na vijf jaar wordt bewaakt of de doelen van de Confiscatierichtlijn en het implementatiewetsvoorstel worden bereikt en of de gedane aannames over aantallen correct zijn gebleken. Als blijkt dat bijsturing wenselijk is voor een meer effectieve aanpak van het criminele vermogen, dan kunnen er nadere keuzes worden gemaakt.

9.2 NCBC-procedure en beslagketen

Verder wordt er geïnvesteerd in capaciteit bij het openbaar ministerie, de politie, de FIOD en de rechtspraak, specifiek voor de toepassing van de NCBC-procedure. Ook bij het CJIB en in de beslagketen wordt de capaciteit uitgebreid ten behoeve van de tenuitvoerlegging van de maatregelen die het wetsvoorstel introduceert. Daarnaast wordt geïnvesteerd in essentiële aanpassingen van ICT-systemen, omdat registraties in de huidige systemen zijn ingericht op strafzaken en daarmee primair op verdachten of veroordeelden, wat bij de NCBC-procedure wezenlijk anders is.

De toepassing van de nieuwe maatregelen tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp wordt gedurende een verkenningsperiode gecentreerd bij een aantal gespecialiseerde officieren van justitie die werkzaam zijn bij het functioneel parket. Op deze manier worden inzichten en ervaringen verzameld die noodzakelijk zijn voor het verder inkleuren en uitwerken van nieuw beleid. De resultaten van de verkenningsperiode worden bij de invoeringstoets na

twee jaar gebundeld en vormen de basis voor de verdere implementatie van de NCBC-procedure in de uitvoeringspraktijk.

10. Adviezen

10.1. Inleiding

Het conceptwetsvoorstel is voor advies voorgelegd aan het openbaar ministerie, de politie, het Platform bijzondere opsporingsdiensten (hierna: Platform BOD'en), de Nederlandse Orde van Advocaten (hierna: NOvA), de Raad voor de rechtspraak (Rvdr), de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR), de Koninklijke marechaussee, de Raad voor rechtsbijstand en de Autoriteit persoonsgegevens (hierna: AP). Het CJIB is gevraagd een reactie te geven op het conceptwetsvoorstel.
Adviezen zijn ontvangen van de politie, het openbaar ministerie, het Platform BOD'en, de Rvdr en de AP. Ook het CJIB heeft op het wetsvoorstel gereageerd. Het openbaar ministerie en de opsporingsdiensten (politie en Platform BOD'en) zijn positief over dit wetsvoorstel, en zien de mogelijkheid tot confiscatie zonder voorafgaande veroordeling als een belangrijk instrument in de bestrijding van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit, doordat meer crimineel vermogen kan worden afgepakt. De Rvdr is kritisch en maakt zich zorgen over verschillende onderdelen van het voorstel, in het bijzonder de rechtsbescherming van de burger in de procedure tot confiscatie van een voorwerp. De AP meent dat het concept uitgaat van een wettelijk kader dat niet passend is voor de verwerking van persoonsgegevens van belanghebbenden. Dit heeft volgens de AP nadelige gevolgen voor de bescherming, de bewaartermijnen en de mogelijkheden tot verdere verwerking van deze persoonsgegevens.
De internetconsultatie heeft geleid tot 24 reacties. Behoudens een enkele uitzondering zijn deze reacties kritisch. Aangegeven wordt dat met het wetsvoorstel inbreuk wordt gemaakt op fundamentele rechten, namelijk het recht van eigendom en de onschuldpresumptie. Daarbij klinkt wantrouwen door in de intenties van de staat en wordt getwijfeld aan de mogelijkheid van burgers om zich te verweren tegen een vordering tot confiscatie. Naar aanleiding van deze inbreng wordt opgemerkt dat het wetsvoorstel voorziet in verruiming van de mogelijkheden tot het afpakken van vermogensbestanddelen ten behoeve van de bestrijding van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Hiermee wordt een Europese richtlijn geïmplementeerd. Zoals in het algemeen deel van deze toelichting aan de hand van concrete praktijkvoorbeelden is beschreven, bestaat er – los van de implementatieverplichting die uit de richtlijn voortvloeit – ook in Nederland voldoende aanleiding voor de mogelijkheid om voorwerpen te confisqueren zonder dat sprake is van een veroordeling voor een strafbaar feit. Om te voorkomen dat de regeling zou worden toegepast in gevallen waarin daartoe onvoldoende aanleiding bestaat, is voorzien in de nodige 'checks en balances'. Van belang is dat de confiscatie van een voorwerp uitsluitend mogelijk is na een beslissing door de rechter. Daarbij is het in eerste instantie aan het openbaar ministerie om voldoende feiten en omstandigheden aan te dragen op

grond waarvan geoordeeld kan worden dat het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. De belanghebbende kan tegen deze beslissing opkomen in de procedure, of gebruik maken van het beklagrecht. De regering heeft er dan ook vertrouwen in dat de voorgestelde regeling een goed evenwicht vormt tussen de betrokken belangen en voldoende waarborgen biedt voor een zorgvuldige toepassing.
In de adviezen zijn vragen gesteld, opmerkingen gemaakt en suggesties gedaan voor verduidelijking en verbetering van het wetsvoorstel. Naar aanleiding van de adviezen zijn het wetsvoorstel en de memorie van toelichting aangepast. In het navolgende worden de belangrijkste opmerkingen uit de ontvangen adviezen en reacties besproken en wordt de wijze van verwerking hiervan in het wetsvoorstel en de memorie van toelichting toegelicht. Op de vragen van het CJIB rond de tenuitvoerlegging is elders ingegaan, waar het onderwerp van deze vragen aan de orde is.

10.2 Bureaus voor ontneming van vermogensbestanddelen (ARO's)

Het openbaar ministerie wijst erop dat er naast het politieel ARO ook een justitieel ARO is dat een rol heeft bij de uitvoering van artikel 5 van de Confiscatierichtlijn, en verzoekt toe te lichten waarom het justitieel ARO niet wordt aangewezen als ARO in de zin van die bepaling. Naar aanleiding van dit advies wordt opgemerkt dat de taken van het politieel ARO worden uitgevoerd onder gezag van een officier van justitie van het functioneel parket die daarbij wordt ondersteund door medewerkers van het functioneel parket (het zogenoemde justitieel ARO). Het politieel ARO en het justitieel ARO vormen gezamenlijk het Nederlandse ARO. Overeenkomstig artikel 32, eerste lid, van de richtlijn wordt de Europese Commissie ervan in kennis gesteld dat het politieel ARO en het justitieel ARO worden aangewezen als ARO als bedoeld in artikel 5 van de richtlijn.

Naar aanleiding van het verzoek van het openbaar ministerie om de verhouding tussen het politieel ARO en het gezag van de officier van justitie correct weer te geven is paragraaf 3.1 van deze memorie van toelichting aangepast.

Het openbaar ministerie acht het aangewezen dat het gezag over het politieel ARO wordt uitgeoefend door de officieren van justitie van het functioneel parket, en acht het wenselijk dat hiervoor een duidelijke wettelijke grondslag wordt gecreëerd. Naar aanleiding van dit advies is het voorgestelde artikel 5.9.5 Sv aangepast, zodat het gezag wordt uitgeoefend door de officier van justitie bij het functioneel parket (Artikel II, onderdeel U).

Het openbaar ministerie wijst erop dat het politieel ARO op grond van de Confiscatierichtlijn zonder verzoek (spontaan) informatie moet kunnen verstrekken aan ARO's in andere lidstaten, en verzoekt om een nadere toelichting op de invulling van deze verplichting en de wijze waarop dit onder gezag van de officier van justitie kan plaatsvinden. Naar aanleiding

van dit verzoek is paragraaf 3.1 van deze memorie van toelichting aangevuld.

Het openbaar ministerie leidt uit de tekst van het voorgestelde artikel 5.9.3, eerste lid, Sv af dat de bevoegdheden of dwangmiddelen voor het verkrijgen van informatie uitsluitend mogen worden toegepast door een opsporingsambtenaar, en dat aldus een vordering van de officier van justitie tot het verstrekken van opgeslagen of vastgelegde gegevens niet mogelijk is. In het verlengde hiervan vraagt het openbaar ministerie of de bevoegdheid van de officier van justitie tot het vorderen van opgeslagen of vastgelegde gegevens wel kan worden toegepast, nu er geen sprake is van een verdenking van een misdrijf (naar Nederlands recht) of een rechtshulpverzoek als bedoeld in artikel 5.1.1 Sv. Het openbaar ministerie verzoekt in het wetsvoorstel uit te werken dat (en onder welke voorwaarden) de officier van justitie vanwege een verzoek van een ARO uit een andere lidstaat een vordering kan doen tot het verstrekken van opgeslagen of vastgelegde gegevens, op grond van artikel 126nd Sv. Naar aanleiding hiervan is in het wetsvoorstel bepaald dat in het kader van een ARO-verzoek door de officier van justitie toepassing kan worden gegeven aan artikel 126nd Sv voor zover dat ook zou zijn toegestaan in een Nederlands onderzoek naar dezelfde feiten op grond van dit wetboek (artikel 5.9.3, tweede lid). Het ARO-verzoek vormt in dat geval een zelfstandige grondslag voor de toepassing van deze bevoegdheid, zonder dat is vereist dat in Nederland een verdenking bestaat van een misdrijf.

Het openbaar ministerie acht het wenselijk om vooruitlopend op de erkenning van een Europees bevriezingsbevel al een voorwerp in beslag te kunnen nemen nadat de termijn van zeven dagen van het bevel tot onmiddellijk optreden, bedoeld in het voorgestelde artikel 5.9.4 Sv, is verstreken maar voordat het bevriezingsbevel is erkend. Ter opvolging van dit advies zijn de artikelen 5.5.2a en 5.5.14a Sv aan het wetsvoorstel toegevoegd, waarmee wordt voorzien in een dergelijke bevoegdheid. Op grond van deze bepalingen kan op verzoek van een andere lidstaat vooruitlopend op de ontvangst en erkenning van een bevriezingsbevel beslag op voorwerpen worden gelegd als er gegronde redenen zijn voor de verwachting dat op korte termijn een voor erkenning en tenuitvoerlegging vatbaar bevel zal worden uitgevaardigd.

10.3 De wettelijke regeling voor vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp

Toepassing van opsporingsbevoegdheden

Het Platform BOD’en signaleert drie verschillende begrippen: “onderzoek naar een strafbaar feit”, “opsporingsonderzoek” en “onderzoek”, en vraagt aandacht voor mogelijke interpretatieverschillen. Naar aanleiding van dit verzoek zijn de begrippen waar nodig gelijkgetrokken of verhelderd. Daarnaast is de toelichting op de voorbereiding van de procedure in paragraaf 4.1 van deze memorie van toelichting aangevuld,

zodat meer helderheid wordt geboden over de toepassing van de nieuwe bevoegdheden in de praktijk.

Het Platform BOD'en wijst op de verplichting van opsporingsambtenaren om ten spoedigste proces-verbaal op te maken, in artikel 152 Sv, en vraagt om duidelijkheid over deze verplichting bij de opsporing ten aanzien van voorwerpen. Naar aanleiding van dit advies wordt voorgesteld artikel 152 Sv aan te passen, zodat hierover helderheid wordt geboden (Artikel II, onderdeel F).

Het Platform BOD'en acht toepassing van de bestaande opsporingsbevoegdheden niet goed verenigbaar met het eigenstandige karakter van de confiscatieprocedure. Volgens het Platform BOD'en is het van belang dat helder in de wet wordt opgenomen dat er in het kader van de confiscatie ook eigenstandig opsporingsbevoegdheden kunnen worden ingezet. Daarbij is de vraag hoe opsporingsambtenaren onderzoek kunnen doen naar voorwerpen als voor de toepassing van bevoegdheden een "verdenking van enig strafbaar feit" vereist is. Het openbaar ministerie heeft gevraagd of nog bevoegdheden kunnen worden toegepast na een onherroepelijke veroordeling voor het strafbare feit waarmee het voorwerp is verkregen.

Naar aanleiding van deze inbreng wordt opgemerkt dat in dit wetsvoorstel is verduidelijkt dat opsporingsambtenaren ook bevoegd zijn tot opsporing van voorwerpen die voor confiscatie in aanmerking komen, zodat opsporingsambtenaren onderzoek kunnen doen naar het verband tussen een voorwerp en enig misdrijf. In het kader van dit onderzoek kunnen voorwerpen inbeslaggenomen worden en opsporingsbevoegdheden worden ingezet als aan de daarvoor geldende voorwaarden is voldaan. Dit betekent dat onder meer sprake moet zijn van de verdenking van een strafbaar feit van – afhankelijk van de aard en ingrijpendheid van de bevoegdheid – een bepaalde ernst. Hiermee wordt aangesloten bij de Confiscatierichtlijn, die ervan uitgaat dat de te confisqueren goederen zijn geïdentificeerd in het kader van een onderzoek met betrekking tot een strafbaar feit (artikel 16, eerste lid, Confiscatierichtlijn).

Als een verdachte al onherroepelijk is veroordeeld vanwege betrokkenheid bij het strafbare feit waarmee het voorwerp is verkregen, waar door het openbaar ministerie naar wordt gevraagd, zal het procesdossier in de regel voldoende informatie bevatten over de criminele herkomst van het voorwerp. Naar aanleiding van het advies van het openbaar ministerie kan worden opgemerkt dat opsporingsbevoegdheden met het oog op de confiscatieprocedure ook na veroordeling kunnen worden ingezet, net zoals het geval is bij een ontnemingsprocedure die op een veroordeling volgt. Dit is in paragraaf 4.1 van deze memorie van toelichting verhelderd.

De inbeslagneming van voorwerpen

De Rvdr vraagt aandacht voor de mogelijke samenloop tussen het klassieke strafvorderlijke beslag en het beslag ter confiscatie, en vraagt hoe moet worden omgegaan met samenloop of overlap van deze verschillende vormen van beslaglegging. Het Platform BOD'en vraagt om verheldering over de mogelijkheid van het voortduren van het beslag dat is gelegd met het oog op de vervolging van personen, als in plaats van vervolging wordt gekozen voor een procedure tot confiscatie van het voorwerp. Naar aanleiding van deze adviezen is de toelichting op dit punt aangevuld (paragrafen 4.1 en 4.6 van deze memorie van toelichting).
Het Platform BOD'en merkt op dat voor de vordering tot confiscatie vereist is dat het voorwerp waarop de vordering betrekking heeft is inbeslaggenomen. Voorafgaande inbeslagneming is niet vereist voor de vordering tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel of tot verbeurdverklaring. Voor een effectieve uitvoering acht het Platform BOD'en het noodzakelijk dat een confiscatievordering ook kan worden gedaan als het voorwerp nog niet is inbeslaggenomen. Ook de politie acht het niet duidelijk waarom de maatregel confiscatie van een voorwerp niet kan worden uitgesproken zonder dat het voorwerp waarop de maatregel ziet is inbeslaggenomen en adviseert dit in heroverweging te nemen. Het openbaar ministerie wijst erop dat het leggen van beslag op vermogensbestanddelen buiten de Europese Unie in de praktijk lastig kan zijn en dat het vereiste van voorafgaande inbeslagneming daardoor tot gevolg kan hebben dat in sommige gevallen geen confiscatieprocedure mogelijk is. Naar aanleiding hiervan wordt opgemerkt dat gekozen is voor het vereiste van voorafgaande inbeslagneming om zeker te stellen dat de beschikking tot confiscatie van een voorwerp kan worden tenuitvoergelegd. De richtlijn laat daartoe in artikel 16, vijfde lid, ook de ruimte. Zeker in gevallen waarin de inbeslagneming van het voorwerp niet lukt, zal het zonder dit vereiste bijzonder lastig kunnen zijn om de confiscatiebeschikking ten uitvoer te leggen. Bij de verbeurdverklaring van een voorwerp geldt het vereiste van voorafgaande inbeslagneming niet. Als het voorwerp waarvan de verbeurdverklaring is uitgesproken niet is inbeslaggenomen moet het worden uitgeleverd of moet de geschatte waarde worden betaald. Ingeval van een vordering tot confiscatie van een voorwerp is er echter geen veroordeelde die kan worden verplicht tot betaling van de geschatte waarde van het voorwerp. Er kan wel een belanghebbende zijn, maar die kan zonder veroordeling vanwege betrokkenheid bij een strafbaar feit bezwaarlijk worden verplicht tot betaling van de geschatte waarde van het voorwerp. Het advies om het vereiste van inbeslagneming te laten vervallen is dan ook niet overgenomen.
Het Platform BOD'en adviseert beleidsregels op te stellen voor de gevallen waarin sprake is van samenloop tussen een confiscatievordering en een beslag door de Belastingdienst. In reactie op dit advies wordt opgemerkt dat er reeds afspraken bestaan tussen de Belastingdienst en het openbaar ministerie over de afdoening van fiscale delicten, douane- en toeslagendelicten, in het Protocol aanmelding en afdoening van fiscale delicten en delicten op het gebied van douane en toeslagen (Protocol AAFD 2023). Het Protocol AAFD ziet op de afstemming tussen de Belastingdienst en het openbaar ministerie over (voorkoming van)

samenloop tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke afdoening. Anders dan bij de fiscale wetgeving richt de procedure tot confiscatie zich niet tegen een persoon – verdachte dan wel belastingplichtige – maar op het voorwerp dat van misdrijf afkomstig is. Dit betekent dat er geen belanghebbende in beeld hoeft te zijn en, in de gevallen waarin wel een belanghebbende in beeld zou zijn, de betrokkenheid van die belanghebbende bij een specifiek misdrijf niet hoeft te zijn aangetoond. Het protocol zal worden aangevuld met afspraken tussen de Belastingdienst en het openbaar ministerie met betrekking tot de gevallen waarin bekend is dat een voorwerp met een criminele herkomst is betrokken (geweest) bij de afdoening van fiscale delicten, douane- en toeslagendelicten, om zo een goede afstemming te waarborgen.
De maatregelen vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp

Het is de Rvdr onduidelijk waarop de verwachting is gebaseerd dat de beide maatregelen zullen worden ingezet ten aanzien van waardevolle voorwerpen die met strafbare feiten zijn verkregen, en dat het daarmee zal gaan om strafbare feiten die aanzienlijk economisch voordeel kunnen opleveren. Als dit de bedoeling is dan acht de Rvdr het aangewezen dit in de wetstekst op te nemen. Daarbij wijst de Rvdr op de drempelwaarde van 25.000 euro in het eerdere wetsvoorstel Versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit II (na de consultatie opgenomen in het wetsvoorstel Confiscatie criminele goederen), om een al te lichtvaardig gebruik van deze ingrijpende procedure te voorkomen.

Naar aanleiding van dit advies wordt opgemerkt dat de verwachting is dat de beide in het voorliggende wetsvoorstel opgenomen maatregelen in de praktijk zullen worden toegepast ten aanzien van waardevolle voorwerpen. Naar aanleiding van de adviezen over dit wetsvoorstel is er voor gekozen in de voorgestelde artikelen 36g, tweede lid, en 36h, eerste lid, Sr de voorwaarde op te nemen dat het gaat om een strafbaar feit (vervallenverklaring aan de staat) of misdrijf (confiscatie) dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Als het om de opbrengst van een strafbaar feit gaat kan aan deze voorwaarde worden geacht te zijn voldaan als het een voorwerp van aanzienlijke waarde betreft. In dat geval heeft het strafbare feit immers tot aanzienlijk economisch voordeel geleid. Door het opnemen van deze voorwaarde in de wet kan zeker worden gesteld dat deze maatregelen in de praktijk alleen ten aanzien van waardevolle voorwerpen zullen worden toegepast. Voor het opnemen van een drempelwaarde is niet gekozen omdat de richtlijn de verplichting om confiscatie mogelijk te maken in de artikelen 15 en 16 koppelt aan strafbare feiten die direct of indirect aanzienlijk economisch voordeel kunnen opleveren en niet aan de waarde van het voorwerp. Het ligt in de rede dat aan het in het voorliggende wetsvoorstel gekozen criterium dat het moet gaan om strafbaar gedrag dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren, een nadere uitwerking wordt gegeven in het beleid dat het openbaar ministerie ontwikkelt over de gevallen waarin het instellen van een vordering tot confiscatie opportuun is.

Het openbaar ministerie, de politie en het Platform BOD'en hebben vragen gesteld over de kring van belanghebbenden bij vervallenverklaring en confiscatie van een voorwerp. Naar aanleiding hiervan is de toelichting op het voorgestelde artikel 577, vierde lid, Sv aangevuld en verduidelijkt (Artikel II, onderdeel L).
De maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp

De Rvdr vraagt aandacht voor de houdbaarheid van de voorgestelde regeling in het licht van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Dit betreft in het bijzonder het vervolgingsbegrip. De Rvdr suggereert daarnaast voor de schorsing van de vervolging aansluiting te zoeken bij artikel 29f Sv in plaats van artikel 16 Sv omdat een schorsing van de vervolging op grond van artikel 16 kan worden opgeheven en de vervolging kan worden voortgezet als sprake is van herstel van de verdachte. In reactie op het advies van de Rvdr over het vervolgingsbegrip wordt opgemerkt dat zoveel mogelijk rekening is gehouden met de relevante bepalingen in het nieuwe Wetboek van Strafvordering. In het nieuwe Wetboek van Strafvordering is sprake van vervolging als de officier van justitie een afdoeningsbeslissing neemt die bestaat uit het indienen van een procesinleiding dan wel uit het uitvaardigen van een strafbeschikking. In dit wetsvoorstel is daarbij aangesloten door voor de vervallenverklaring aan de staat als eis te stellen dat vervolging is ingesteld door middel van een dagvaarding of strafbeschikking. Aangezien het huidige wetboek de 'procesinleiding' nog niet kent, kan in dit wetsvoorstel nog niet van dit begrip uit worden gegaan.

De Rvdr heeft er terecht op gewezen dat een schorsing van de vervolging in verband met een psychische stoornis, een psychogeriatrische aandoening of een verstandelijke handicap van de verdachte waardoor hij niet in staat is de strekking van de tegen hem ingestelde vervolging te begrijpen, op grond van artikel 16 Sv, tijdelijk kan zijn. De vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan alleen worden uitgesproken in gevallen waarin de vervolging niet kan worden voortgezet (voorgestelde artikel 36g, tweede lid, Sr). De enkele schorsing van de vervolging op grond van artikel 16 Sv is dus inderdaad niet voldoende voor het kunnen instellen van een vordering tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp. In artikel 29f Sv is bepaald dat het gerecht waarvoor de zaak werd vervolgd als de vervolging niet wordt voortgezet kan verklaren dat de zaak is geëindigd. Deze beslissing heeft wel een definitief karakter. De suggestie van de Rvdr om bij dit artikel aansluiting te zoeken in plaats van artikel 16 Sv is daarom gevolgd; het voorgestelde artikel 36g Sr is op dit punt gewijzigd (Artikel I, onderdeel D).

Het openbaar ministerie heeft eveneens opmerkingen gemaakt over het vervolgingsbegrip. Het openbaar ministerie wijst op het vereiste in het voorgestelde artikel 36g Sr, dat vervolging is ingesteld, en meent dat ten onrechte wordt uitgegaan van het moment dat een dagvaarding wordt uitgebracht of een strafbeschikking wordt uitgevaardigd. Volgens het

openbaar ministerie leidt dit ertoe dat de officier van justitie in een situatie die aanleiding kan geven tot toepassing van deze maatregel eerst een dagvaarding uit moet brengen, ook al zou hij niet-ontvankelijk zijn in de vervolging. De politie vraagt zich ook af of de maatregel vervallenverklaring niet zou moeten kunnen worden opgelegd in gevallen waarin geen dagvaarding is uitgebracht, en verzoekt om een nadere toelichting van de gemaakte keuzes.

Het openbaar ministerie constateert voorts dat vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp op grond van dit wetsvoorstel niet mogelijk is in geval van vlucht van de verdachte terwijl de Confiscatierichtlijn daarin wel voorziet. De politie adviseert te overwegen om de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp in dergelijke gevallen ook mogelijk te maken. Het openbaar ministerie wijst erop dat het vonnis dan niet kan worden tenuitvoergelegd zolang de uitspraak niet aan de verdachte is betekend en dus niet onherroepelijk wordt omdat nog rechtsmiddelen open staan. Dit kan leiden tot executieproblemen als de betekening niet lukt.

Naar aanleiding van deze adviezen wordt opgemerkt dat de Confiscatierichtlijn verplicht tot de introductie van een procedure voor het confisqueren van voorwerpen nadat de strafprocedure is ingesteld maar vanwege bepaalde omstandigheden niet kan worden voortgezet. Met dit wetsvoorstel wordt daarbij aangesloten. Daarbij is ook rekening gehouden met het nieuwe Wetboek van Strafvordering dat, zoals al aan de orde kwam, uitgaat van een ander vervolgingsbegrip dan het huidige wetboek.

Aan het advies de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp mogelijk te maken in geval van vlucht van de verdachte is geen gevolg gegeven omdat, zoals ook door het openbaar ministerie wordt opgemerkt, in het Wetboek van Strafvordering voor dergelijke gevallen reeds is voorzien in de mogelijkheid van een verstekprocedure. Dat is te verkiezen boven een procedure die enkel is gericht op de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp, omdat daarmee wordt uitgesloten dat de gevluchte verdachte wordt veroordeeld. In gevallen waarin nog geen sprake is van een dagvaarding of strafbeschikking maar vervolging ook niet meer mogelijk is, kan de confiscatie van een voorwerp met een criminele herkomst worden gevorderd. Het is dan dus niet nodig toch een dagvaarding uit te brengen om te voorkomen dat deze voorwerpen in de maatschappij blijven circuleren. Een confiscatieprocedure kan ook een oplossing bieden in geval van vlucht van de verdachte. Het vonnis in de strafzaak kan dan wellicht niet worden tenuitvoergelegd, maar de voorwerpen met een criminele herkomst kunnen al wel via deze procedure worden geconfisqueerd als aan de daarvoor geldende voorwaarden is voldaan.

Het Platform BOD’en verzoekt om de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp ook mogelijk te maken ingeval van ontbinding van een rechtspersoon. Dit advies is niet opgevolgd. Volgens vaste jurisprudentie

staat de ontbinding van een rechtspersoon niet in de weg aan de voortzetting van de vervolging, indien de vervolging is ingesteld voordat jegens derden kenbaar is dat de rechtspersoon is ontbonden (ECLI:NL:HR:2010:BM3630). Gelet hierop ontbreekt de noodzaak om de vervallenverklaring mogelijk te maken in geval van ontbinding van een rechtspersoon.

De Rvdr wijst erop dat er in de voorgestelde regeling voor de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp uit wordt gegaan van de fictie ‘indien een veroordeling zou volgen’. Maar juist het antwoord op de vraag óf – bij voortzetting van de vervolging – een veroordeling zou volgen is volgens de Rvdr niet vanzelfsprekend, terwijl de vraag of een veroordeling kan volgen bepalend is voor de vraag of verbeurdverklaring mogelijk is. De eis van een veroordeling voor de verbeurdverklaring vormt een waarborg tegen al te gemakkelijke onteigening door de staat. Daarbij wijst de Rvdr erop dat de rechter bij opleggen van de verbeurdverklaring kan matigen met het oog op bijvoorbeeld de geringe ernst van het feit of de beperkte draagkracht van de veroordeelde (artikel 33, tweede lid, Sr). De Rvdr adviseert te verduidelijken wat de rechter bij de beoordeling van een vordering tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp wel en niet toetst. Als de betrokkene door het niet voortzetten van de vervolging in een slechtere positie zou komen te verkeren dan de verdachte van wie de vervolging wel kan worden voortgezet, is de vraag aan de orde of dat aanleiding zou moeten geven het wetsvoorstel aan te passen.

De voorgestelde regeling gaat er inderdaad vanuit dat de rechter beoordeelt of het aannemelijk is dat het voorwerp waarvan de vervallenverklaring aan de staat is gevorderd in geval van veroordeling voor het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld, vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring. Van de rechter wordt hierbij verwacht dat hij toetst of het voorwerp in het vereiste verband staat tot het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld. Anders dan in geval van een vervolging die bij veroordeling kan leiden tot verbeurdverklaring van een voorwerp, beoordeelt de rechter in een procedure tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp niet of de belanghebbende een strafbaar feit heeft gepleegd. Een dergelijke toets zou zich immers slecht verhouden tot de aard van de procedure tot vervallenverklaring aan de staat en tot de onschuldpresumptie. De maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp heeft een ander karakter dan de verbeurdverklaring. Deze maatregel dient ertoe te voorkomen dat voorwerpen die in verband staan tot strafbare feiten in de samenleving blijven circuleren, vergt geen schuldvaststelling ten aanzien van een persoon en is geen straf. Matiging is in dit geval dan ook niet aan de orde. Wel kan de rechter een tegemoetkoming toekennen aan belanghebbenden die door de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp onevenredig worden getroffen (overeenkomstige toepassing artikel 33c Sr).

Naar het oordeel van het Platform BOD'en behoeft de bewijslast bij artikel 582 Sv toelichting. De rechtbank dient ingeval van een vordering tot vervallenverklaring te beoordelen of "aannemelijk" is dat een voorwerp vatbaar zou zijn voor verbeurdverklaring, terwijl voor verbeurdverklaring "wettig en overtuigend bewijs" nodig is. In reactie hierop wordt opgemerkt dat het Platform BOD'en terecht wijst op het verschil in het bewijs in een procedure tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp (aannemelijkheid) en een procedure waarin een verdachte wordt vervolgd voor een strafbaar feit (buiten redelijke twijfel). In een strafzaak moet buiten redelijke twijfel vaststaan dat de verdachte het strafbare feit heeft begaan, voordat de rechter de verbeurdverklaring van een voorwerp kan uitspreken. Het wettig en overtuigend bewijs ziet in de strafzaak dus op de betrokkenheid van de verdachte bij het strafbare feit, niet op het verband tussen het voorwerp en het strafbare feit. Ingeval van veroordeling is voor verbeurdverklaring voldoende dat aannemelijk is dat het voorwerp vatbaar is voor verbeurdverklaring.

Bij beantwoording van de vraag of een vordering tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan worden toegewezen beoordeelt de raadkamer of aannemelijk is dat het voorwerp waarop de vordering betrekking heeft vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring in geval van veroordeling voor het strafbare feit waarvoor vervolging is ingesteld. Daarbij hoeft niet te worden vastgesteld of, als de procedure tot vervolging niet voortijdig was beëindigd, de verbeurdverklaring van de voorwerpen daadwerkelijk was uitgesproken. In de beide procedures verschilt het bewijsobject, maar de bewijsstandaard voor verbeurdverklaring na de veroordeling en voor vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp verschilt niet.

Het Platform BOD'en heeft opgemerkt dat door de verwijzing naar artikel 33a Sr de mogelijkheid wordt gemist om voorwerpen die buiten de periode zijn verkregen waarin de tenlastegelegde feiten zijn begaan ook onder de vervallenverklaring aan de staat te laten vallen. Het openbaar ministerie heeft hierover ook een opmerking gemaakt. Door het Platform BOD'en en het openbaar ministerie wordt kennelijk de mogelijkheid gemist om ook voorwerpen die niet in verband staan tot het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld aan de staat te laten vervallen. Het is juist dat het niet mogelijk is de vervallenverklaring aan de staat van deze voorwerpen te vorderen. Indien een dergelijke situatie zich voordoet kan ten aanzien van die voorwerpen een afzonderlijke vordering tot confiscatie worden ingediend. Dit is overigens niet anders dan in het geval de vervolging wel was voortgezet. Ook dan had de verbeurdverklaring geen betrekking kunnen hebben op deze voorwerpen.

De maatregel confiscatie van een voorwerp

De Rvdr merkt op dat de mogelijkheid van confiscatie van een voorwerp zal gelden voor alle misdrijven, en adviseert deze keuze nader toe te lichten. De maatregel confiscatie kan worden toegepast ten aanzien van voorwerpen die afkomstig zijn uit alle misdrijven die *aanzienlijk*

economisch voordeel kunnen opleveren. Naar aanleiding van dit advies is in paragraaf 4.3.2 van deze memorie van toelichting nader toegelicht waarom hierin geen andere beperkingen zijn aangebracht.

De confiscatieprocedure is volgens de Rvdr een relatief eenvoudige procedure, waarbij de lat voor het openbaar ministerie in die zin lager ligt dan bij een ontnemingsprocedure, doordat daarvoor geen (voorafgaande) veroordeling is vereist. Hierdoor bestaat volgens de Rvdr het risico dat de maatregel confiscatie van een voorwerp straks ruim wordt ingezet, ook in plaats van vervolging en berechting. Hierdoor kan de focus komen te liggen op het afpakken van crimineel vermogen in plaats van de klassieke vervolging. De keuze tussen vervolgen of confisqueren (of allebei) wordt volgens de Rvdr geheel aan het openbaar ministerie gelaten, zonder nadere normering. De Rvdr adviseert hier in de memorie van toelichting meer aandacht aan te besteden en zo nodig het wetsvoorstel aan te passen, zodat voor eenieder duidelijk is voor welke bijzondere gevallen de maatregel confiscatie van een voorwerp is bedoeld.

Het advies om in het wetsvoorstel nader te normeren in welke gevallen de confiscatieprocedure kan worden ingesteld is niet opgevolgd. De confiscatieprocedure is bedoeld als laagdrempelige procedure waarmee voorwerpen met een criminele herkomst snel kunnen worden afgenomen, juist ook in gevallen waarin dat in een strafzaak lang had kunnen duren of zelfs niet had kunnen lukken. De confiscatieprocedure en de vervolging worden gepositioneerd als nevengeschikte procedures. De officier van justitie moet per geval de afweging maken of hij kiest voor het instellen van vervolging, een confiscatieprocedure of beide. Het openbaar ministerie heeft in zijn advies toegezegd beleidsregels te zullen opstellen die handvatten bieden voor officieren van justitie bij het maken van de keuze tot het instellen van een confiscatieprocedure. Deze keuze is uiteindelijk aan de professionele beoordeling van de officier van justitie, die daarbij alle in aanmerking komende belangen dient te betrekken, waaronder de maatschappelijke belangen en het belang van een belanghebbende van een voorwerp. Ook zal het belang van eventuele slachtoffers van strafbare feiten een rol kunnen spelen, een onderwerp waarvoor door het CJIB aandacht is gevraagd. Indien de rechter van oordeel is dat de officier van justitie in het licht van de beleidsregels in redelijkheid niet heeft kunnen beslissen tot het indienen van een vordering tot confiscatie, zal de rechter de officier van justitie niet-ontvankelijk verklaren in diens vordering. In paragraaf 4.6.1 van deze memorie van toelichting is dit nader toegelicht.

De Rvdr maakt zich zorgen over de rechtsbescherming in de confiscatieprocedure. Het gaat hier om een ingrijpende inbreuk op het eigendomsrecht, waarbij het openbaar ministerie als vertegenwoordiger van de staat en de belanghebbende burger geen gelijkwaardige partijen zijn. Daarbij is volgens de Rvdr niet alleen de vraag of de procedure meerwaarde heeft maar ook of deze voldoende met waarborgen is omkleed. In de praktijk zou de burger in de onmogelijke positie terecht

kunnen komen dat hij zijn eigen onschuld of de legale herkomst van zijn eigendommen moet bewijzen; dat acht de Rvdr onverenigbaar met de onschuldpresumptie. De Rvdr meent dat de strafrechtelijke bewijsstandaard als voorwaarde voor de confiscatie van een voorwerp noodzakelijk is. In het verlengde hiervan is de Rvdr niet overtuigd van de grondrechtenanalyse in paragraaf 8 van deze memorie van toelichting, en adviseert de Rvdr in deze paragraaf nader in te gaan op het recht van wonen.

Het Platform BOD'en acht het van belang dat de memorie van toelichting meer duidelijkheid verschaft over de bewijslastverdeling als bewijs of informatie zich bevindt in landen waarmee Nederland een niet bestaande of lastige rechtshulprelatie heeft. De rol van een belanghebbende bij het verkrijgen van de informatie zou volgens het Platform BOD'en groter moeten zijn naarmate hij gemakkelijker dan het openbaar ministerie aan die informatie kan komen. Ook de politie heeft vragen gesteld over de bewijslastverdeling.

Anders dan de Rvdr veronderstelt is het ook met de gekozen bewijsstandaard van de aannemelijkheid niet zo dat belanghebbenden in de confiscatieprocedure de legale herkomst van hun eigendom moet bewijzen. De bewijslast dat het voorwerp onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren ligt in eerste instantie bij het openbaar ministerie. Dit is in zaken waarin sprake is van een internationale context of waarbij de belanghebbende eenvoudiger de benodigde informatie kan verkrijgen niet anders. Het openbaar ministerie zal voldoende aannemelijk moeten maken dat het voorwerp waarop de vordering betrekking heeft middellijk of onmiddellijk afkomstig is van enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Als het openbaar ministerie daarin slaagt zal de belanghebbende daar vervolgens wel feiten en omstandigheden tegenover kunnen stellen die hetgeen het openbaar ministerie stelt ontkrachten. Dit kan meebrengen dat de belanghebbende stukken moet overleggen om zijn stelling te onderbouwen en aannemelijk te maken. Dit komt ook aan de orde in de toelichting op artikel 582 Sv. De rechter zal uiteindelijk op basis van het geleverde bewijs beslissen of de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van het voorwerp moet worden uitgesproken. Nu de confiscatieprocedure niet is gericht op schuldvaststelling of de oplegging van een straf kan worden gekozen voor een andere bewijsstandaard dan in strafzaken. Specifiek met betrekking tot de bewijslastverdeling heeft het EHRM in het in paragraaf 8 van deze memorie van toelichting genoemde arrest Gogitidze te kennen gegeven dat voor de confiscatieprocedure ruimte is voor een civielrechtelijke bewijsstandaard die is gebaseerd op het criterium van de aannemelijkheid ('balance of probabilities'). Naar aanleiding van het advies van de Rvdr is paragraaf 8.3 van deze memorie van toelichting aangevuld met een passage over het recht op wonen.

Het openbaar ministerie acht het niet uitgesloten dat na vrijspraak van een verdachte in een vervolging voor witwassen, vanwege gebrek aan

bewijs met betrekking tot de criminele herkomst van het voorwerp, toch een beslissing tot confiscatie van een voorwerp kan volgen. Dit oordeel van het openbaar ministerie is juist en heeft aanleiding gegeven tot aanpassing van de toelichting op het voorgestelde artikel 6:6:38 Sv (Artikel II, onderdeel X). Dat dit niet is uitgesloten betekent niet dat het in alle gevallen redelijk zal zijn na een vrijspraak de confiscatie van het voorwerp te vorderen. Na een vrijspraak ligt het vorderen van confiscatie van het voorwerp alleen dan in de rede als de vrijspraak ermee te maken heeft dat niet kon worden bewezen dat het de verdachte is die een witwashandeling heeft verricht of als niet kon worden bewezen dat de verdachte wist of redelijkerwijs moest vermoeden dat het voorwerp afkomstig was uit enig misdrijf.

Het CJIB heeft gevraagd of na een onherroepelijk vonnis waarbij een ontnemingsmaatregel, schadevergoedingsmaatregel of geldboete is opgelegd en waarbij waardevolle goederen worden aangetroffen, later alsnog confiscatie van een voorwerp kan worden gevorderd of dat dan executoriaal beslag is aangewezen. In reactie hierop wordt opgemerkt dat als wordt gedoeld op de situatie waarin de opgelegde straf of maatregel, bijvoorbeeld de verbeurdverklaring of de ontnemingsmaatregel, betrekking zou hebben op hetzelfde voorwerp of dezelfde criminele opbrengsten de vordering tot confiscatie niet alsnog mogelijk is. In dat geval kan, als de veroordeelde niet aan zijn betalingsplicht voldoet, het verschuldigde bedrag op de aangetroffen waardevolle voorwerpen van de veroordeelde worden verhaald (artikel 6:4:3 Sv).

De procedure tot vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp

Het openbaar ministerie acht het wenselijk dat in de eerste jaren na inwerkingtreding van het wetsvoorstel de toepassing van de confiscatievordering wordt geconcentreerd bij een aantal gespecialiseerde officieren van justitie die werkzaam zijn bij het functioneel parket. Dit bevordert de uniformiteit van de toepassing van de regeling en voorkomt willekeur. Een concentratie van de vorderingen tot confiscatie bij het functioneel parket heeft tot gevolg dat de toepassing van de confiscatieregeling ook bij de rechtbanken zou kunnen worden geconcentreerd die bevoegd zijn als (de officier van justitie bij) het functioneel parket is belast met de vervolging van het strafbare feit. Naar aanleiding van dit advies is het voorgestelde artikel 576 Sv aangepast, zodat de daarin genoemde rechtbanken gelijkelijk bevoegd zijn tot het geven van een beschikking naar aanleiding van een vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp. Dit maakt de gewenste concentratie mogelijk in de beginjaren (Artikel II, onderdeel L).

Het openbaar ministerie en het Platform BOD’en hebben vragen gesteld over de termijn voor het instellen van de vordering tot confiscatie van een voorwerp in het voorgestelde artikel 577 Sv. Daarbij heeft het Platform

BOD'en opgemerkt dat de termijn van twee jaar tot problemen kan leiden en verzocht deze termijn in zijn geheel te laten vervallen.
Naar aanleiding van deze opmerkingen zijn het wetsvoorstel en de memorie van toelichting aangepast. Met de termijn van twee jaar wordt gedoeld op de termijn voor het indienen van de vordering tot confiscatie van een voorwerp. Deze termijn is in het voorgestelde artikel 577, tweede lid, Sv gekoppeld aan de inbeslagneming van het voorwerp en aan de eventuele vervolging voor het strafbare feit waarmee het voorwerp zou zijn verkregen. Van een vervolging is sprake als op vordering van de officier van justitie een rechter bij de zaak is betrokken. Als vervolging wordt ingesteld gaat de termijn van twee jaar voor het indienen van de vordering pas van start als de vervolging is beëindigd of, als deze tot een einduitspraak heeft geleid, nadat die einduitspraak onherroepelijk is geworden. Indien geen vervolging wordt ingesteld hebben de opsporingsinstanties vanaf het moment van inbeslagneming van het voorwerp twee jaar om onderzoek te doen voordat een vordering tot confiscatie van een voorwerp wordt ingediend. De inschatting is dat deze termijn voldoende zal zijn om onderzoek te doen en de vordering in te dienen. Bovendien is het belangrijk dat belanghebbenden op enig moment duidelijkheid verkrijgen over hetgeen met het inbeslaggenomen voorwerp gebeurt. Aan de wens van het Platform BOD'en om de termijn te laten vervallen is dus geen gevolg gegeven (Artikel II, onderdeel L).
In het belang van de voortvarende behandeling van een confiscatievordering acht het openbaar ministerie het van belang dat de standpunten van belanghebbenden waar mogelijk al voorafgaand aan de zitting van de raadkamer schriftelijk worden gedeeld met de officier van justitie en de raadkamer. Om deze mogelijkheid buiten twijfel te stellen verzoekt het openbaar ministerie in de regeling van de procedure in deze mogelijkheid te voorzien. Aan dit verzoek is gevolg gegeven. In het voorgestelde artikel 580, vijfde lid, Sv is mogelijk gemaakt dat de rechtbank de officier van justitie en de belanghebbende, ook voorafgaand aan de zitting, in de gelegenheid stelt schriftelijk standpunten uit te wisselen. Dit kan bijdragen aan de kwaliteit en, zoals door het openbaar ministerie is opgemerkt, de voortvarendheid van de behandeling van de vordering op de zitting (Artikel II, onderdeel L).
De Rvdr acht het onduidelijk waaruit de wettige bewijsmiddelen worden geselecteerd, nu er geen procesdossier is, en adviseert te verduidelijken hoe het openbaar ministerie deze bewijsmiddelen gaat aanreiken. Net zoals in andere raadkamerprocedures legt het openbaar ministerie aan de raadkamer de op de zaak betrekking hebbende stukken over (artikel 23, vijfde lid, Sv). Niet vereist is dat, als sprake zou zijn of zijn geweest van vervolging, het gehele procesdossier wordt overgelegd. Wel moeten de rechter en de belanghebbende kennis kunnen nemen van de stukken die de basis kunnen vormen van de te nemen beslissing. Het betreft dus in ieder geval de onderbouwing voor de vordering tot confiscatie of vervallenverklaring aan de staat van het voorwerp. Uit de door het openbaar ministerie overlegde stukken kan de raadkamer de bewijsmiddelen selecteren.

Rechtsbescherming

De Rvdr adviseert aan de hand van concrete voorbeelden te verduidelijken hoe de rechtsbescherming in de verschillende situaties genoemd in het voorgestelde artikel 36g, tweede lid, Sr (voldoende) zal zijn gewaarborgd. In het bijzonder in de gevallen waarin de verdachte is overleden maar een beslissing wel anderen raakt of wanneer de schorsing van de vervolging is bevolen omdat de verdachte niet in staat is de strekking van de tegen hem ingestelde vervolging te begrijpen. In reactie op deze opmerking wordt erop gewezen dat belanghebbenden bij het voorwerp in de procedure tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp altijd in de gelegenheid worden gesteld zich te verweren tegen de vordering van de officier van justitie. Daarbij kunnen zij zich laten bijstaan door een advocaat. In het geval de vervolging is gestaakt vanwege het overlijden van de verdachte kunnen de erfgenamen van de verdachte als belanghebbende worden aangemerkt. Als de zaak is beëindigd na een schorsing van de vervolging omdat de verdachte niet in staat is de strekking van de tegen hem ingestelde vervolging te begrijpen, zal een wettelijk vertegenwoordiger zich namens hem als belanghebbende in de procedure kunnen melden. Tegen de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp staat hoger beroep en beroep in cassatie open. Daarnaast kunnen belanghebbenden die niet op de hoogte waren van de vordering zich achteraf beklagen over de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat van het voorwerp.
De Rvdr vraagt of de belanghebbenden die bij het openbaar ministerie (nog) niet bekend zijn worden geïnformeerd, bijvoorbeeld door middel van publicatie in dagbladen of op een website, zodat zij zich kunnen melden. In verband met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de belanghebbenden is niet voor een publicatieplicht gekozen. Als de vordering zou worden gepubliceerd zou dat immers tot gevolg kunnen hebben dat een kenteken of een adres zou worden bekendgemaakt. Bovendien veronderstelt een vordering dat er een verband is tussen de auto of de woning enerzijds, en daarmee mogelijk ook tussen de eigenaar van de auto of de woning, en een strafbaar feit anderzijds. Van het openbaar ministerie wordt verwacht dat het de nodige inspanningen levert om de belanghebbenden te vinden zodat de belanghebbenden ten tijde van de vordering in beeld zijn en de vordering aan hen kan worden betekend. Naar aanleiding van het advies van de Rvdr is wel het voorgestelde artikel 552ba, tweede lid, Sv gewijzigd, zodat de belanghebbenden die ten tijde van de vordering niet in beeld zijn, zich over de beslissing tot confiscatie van een voorwerp kunnen beklagen tot drie maanden nadat zij daarmee bekend zijn geworden (Artikel II, onderdeel J).

10.4 Gegevensverwerking

Het CJIB vraagt of het wetsvoorstel voldoende voorziet in de mogelijkheid voor instanties als het CJIB, de Nederlandse Arbeidsinspectie, het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de gemeenten en anderen om actief informatie met betrekking tot getraceerd vermogen met een vermoedelijk criminele herkomst aan het openbaar ministerie te verstrekken. In reactie op deze vraag wordt opgemerkt dat deze instanties informatie kunnen delen met het openbaar ministerie als de van toepassing zijnde wetgeving daarvoor ruimte biedt. Dit is niet anders

dan in het geval van reguliere strafzaken. De mogelijkheden hiertoe lijken dus voldoende te zijn.

De AP merkt op dat de memorie van toelichting ervan uit gaat dat de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging van toepassing is op de verwerking van persoonsgegevens van belanghebbenden. Er zijn volgens de AP echter ook belanghebbenden die niet bij het strafvorderlijk onderzoek betrokken waren; gegevens van deze belanghebbenden worden volgens de AP niet verwerkt voor onderzoek naar een strafbaar feit en vallen daarom niet onder de onder de reikwijdte van de richtlijn maar onder de AVG. De AVG is ook van toepassing op verwerkingen door de instanties die zijn belast met het beheer van de geconfisqueerde goederen. De AP adviseert het wetsvoorstel aan te vullen met een duidelijk en AVG-conform regime voor het verwerken van gegevens van belanghebbenden. De AP merkt verder op dat uit het wetsvoorstel niet volgt welke instantie uitvoering geeft aan de contactplicht die volgt uit de Confiscatierichtlijn.

In reactie op dit advies wordt opgemerkt dat de verwerking van gegevens van belanghebbenden in het kader van een procedure tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp onder de reikwijdte valt van de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging, en daarmee onder de Wpg en de Wjsg. De procedure tot vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp is namelijk gericht op het uit het maatschappelijk verkeer halen van waardevolle voorwerpen die in verband staan tot een strafbaar feit of die afkomstig zijn van enig misdrijf. Het daartoe te verrichten onderzoek betreft opsporing in verband met strafbare feiten. De richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging betreft de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op onder meer het onderzoek en de opsporing van strafbare feiten, en is dus van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens in verband met deze procedure. Daarvan gaat de Confiscatierichtlijn ook uit. In paragraaf 7.3 van deze memorie van toelichting is toegelicht dat de gegevens daarmee vallen onder het verwerkingsregime van de Wpg en Wjsg. De Wpg en Wjsg staan niet in de weg aan de verwerking van gegevens over belanghebbenden die niet zijn betrokken in het onderzoek naar de herkomst van het voorwerp. De gegevens van belanghebbenden verschillen niet van gegevens van anderen dan verdachten en veroordeelden, zoals getuigen en slachtoffers, die in het kader van opsporing en vervolging worden verwerkt. Aangezien de Wpg en de Wjsg een duidelijk regime bevatten voor de verwerking van persoonsgegevens, is er geen aanleiding om het wetsvoorstel aan te vullen met een regime voor het verwerken van gegevens van belanghebbenden in het kader van een procedure tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp.

De in het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen aangewezen beheerders van inbeslaggenomen en geconfisqueerde voorwerpen verwerken persoonsgegevens van degenen onder wie een voorwerp is

inbeslaggenomen op grond van de AVG. De verwerking van persoonsgegevens door de Landelijke beslagautoriteit in het kader van het beheer van deze voorwerpen valt daarentegen onder de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging en daarmee onder de Wjsg. Dit is verduidelijkt in paragraaf 7.2 van deze memorie van toelichting.

Wat betreft de contactplicht brengt het wetsvoorstel geen wijziging aan in de regeling van de kennisgeving van inbeslagneming van een voorwerp. Dit betekent dat de opsporingsambtenaar de kennisgeving van inbeslagneming doet en aan degene bij wie een voorwerp is inbeslaggenomen een bewijs van ontvangst afgeeft (artikel 94, derde lid, Sv). In voorkomend geval zal de opsporingsambtenaar hierbij tevens een kennisgeving kunnen doen van het voornemen tot tussentijdse vervreemding van een voorwerp. Hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op artikel II, onderdeel B. Bij de kennisgeving van inbeslagneming en tussentijdse vervreemding wordt een beslagene geïnformeerd over de mogelijkheid een klaagschrift in te dienen en te worden gehoord. Overigens bevat het wetsvoorstel verschillende bepalingen waaruit volgt dat de belanghebbende bij een vordering of beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp wordt geïnformeerd. Zo worden de vordering, de oproeping en, indien zij niet aanwezig waren bij het uitspraak, de beschikking betekend aan de bekende belanghebbenden (voorgestelde artikelen 577, vierde lid, 579, tweede lid, en 583, derde lid, Sv). Dit gebeurt volgens de geldende regels voor de betekening van gerechtelijke mededelingen, op last van het openbaar ministerie (artikel 36b Sv).
Het CJIB vraagt naar de keuze om voor de bewaartermijn van gegevens van belanghebbenden aan te sluiten bij artikel 6 Wjsg. Naar het oordeel van het CJIB is het vanwege de doorkruising van het eigendomsrecht logischer om aan te sluiten bij artikel 4 Wjsg, met de bewaartermijn voor de justitiële gegevens van verdachten en veroordeelden wegens misdrijven. De AP heeft opgemerkt dat weliswaar aparte bewaartermijnen worden vastgesteld maar dat daarbij wordt aangesloten bij de bewaartermijnen die gelden voor de gegevens van verdachten en veroordeelden.

Zoals is toegelicht in paragraaf 7 van deze memorie van toelichting is het nodig om in eigenstandige bewaartermijnen te voorzien omdat de bewaartermijnen in de Wjsg zijn gekoppeld aan het verloop van een reguliere strafzaak. Na heroverweging wordt ervan afgezien om voor deze bewaartermijn aansluiting te zoeken bij de bewaartermijn van justitiële gegevens van verdachten en veroordeelden van overtredingen. De memorie van toelichting is op dit punt aangepast. Hiermee wordt nadrukkelijker tot uitdrukking gebracht dat bij deze procedure geen sprake is van gegevens van *verdachten en veroordeelden* maar van *belanghebbenden*. Gegevens mogen slechts worden bewaard zolang daartoe een noodzaak is. De bewaartermijn voor strafvorderlijke gegevens van belanghebbenden van vijf jaar na het onherroepelijk worden van de afwijzende beslissing naar aanleiding van een vordering

tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp of nadat de vordering is ingetrokken is in geval van een afwijzende beslissing passend, zodat deze gegevens gedurende die bewaartermijn beschikbaar zijn voor een eventuele beklagprocedure of een vervolging. Als de vordering wordt toegewezen geldt een bewaartermijn van twintig jaar, zoals in paragraaf 7.3 van deze memorie van toelichting is toegelicht. Daar is ook toegelicht waarom voor de tenuitvoerleggingsgegevens van belanghebbenden een bewaartermijn van twintig jaar geldt voor de vervallenverklaring aan de staat en een bewaartermijn van vijf jaar voor de confiscatie van een voorwerp. Er zijn geen aanwijzingen dat deze gegevens na het verstrijken van deze bewaartermijnen nog nodig zijn en een langere bewaartermijn dus noodzakelijk is. Overigens lijkt de AP ervan uit te gaan dat gegevens van belanghebbenden nog vijf jaar worden bewaard na het vervallen van het recht tot het vorderen van vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp. Die veronderstelling is niet juist; deze gegevens worden vernietigd na het vervallen van het recht tot het vorderen van vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp (voorgestelde artikel 39d, tweede lid, onderdeel b, Wjsg).

De AP stelt dat de voorgestelde wijziging van artikel 51c Wjsg – waardoor de bewaartermijn ook ziet op gegevens inzake de tenuitvoerlegging van een beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp – de mogelijkheid van verdere verwerking van gegevens in verband met een strafbaar feit verruimt. Die verruiming kan volgens de AP tot gevolg hebben dat gegevens van belanghebbenden verder mogen worden verwerkt terwijl het kan gaan om personen die geen enkele betrokkenheid hebben bij de strafbare feiten. De AP adviseert deze uitbreiding zorgvuldig te onderbouwen en nauwkeuriger te clausuleren. Met de voorgestelde wijziging van artikel 51c is beoogd de tenuitvoerleggingsgegevens in het kader van een beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp onder de reikwijdte van dit artikel te brengen. Hiermee wordt voorzien in een vernietigingstermijn voor dergelijke tenuitvoerleggingsgegevens. Met de wijziging van artikel 51c Wjsg werd niet beoogd de verstrekking van tenuitvoerleggingsgegevens van belanghebbenden bij een voorwerp waarvan de vervallenverklaring aan de staat of confiscatie is uitgesproken mogelijk te maken voor andere doeleinden dan de tenuitvoerlegging van de beslissing van de rechter. Het wetsvoorstel is op dit punt verduidelijkt. Van een verdergaande verruiming waardoor verdere verwerking van gegevens van belanghebbenden mogelijk zou worden is met de voorgestelde wijziging geen sprake.

10.5 Overige onderwerpen

Het openbaar ministerie vraagt of na de beslissing tot confiscatie van inbeslaggenomen aandelen ook het stemrecht van de aandelen overgaat op de Nederlandse staat. Dat is inderdaad het geval.

Het openbaar ministerie wijst erop dat ook zekerheidsrechten (zakelijke rechten die ter zekerheid van een vordering dienen), zoals pand en hypotheek, kunnen worden geconfisqueerd. Dat vindt het openbaar ministerie ook wenselijk, onder meer om te kunnen reageren op zogenaamde ‘loan back’-constructies. Een zekerheidsrecht is een afhankelijk recht dat zich niet leent voor inbeslagneming. Door het vereiste van inbeslagneming zouden dit soort rechten niet kunnen worden geconfisqueerd. Het openbaar ministerie verzoekt dit onderwerp nader te regelen, onder verwijzing naar de mogelijkheid van verbeurdverklaring van zakelijke en persoonlijke rechten ten aanzien van verbeurdverklaarde voorwerpen (artikel 33, eerste lid, onderdeel f, Sr). Het Platform BOD’en verzoekt ook de confiscatie mogelijk te maken van hypotheek- en pandrechten verbonden aan het voorwerp dat afkomstig is uit enig misdrijf. Naar aanleiding van deze opmerkingen is artikel 36h Sr aangepast, in lijn met artikel 33a, eerste lid, onderdeel f, en derde lid, Sr. Hierdoor is het mogelijk dat bij de confiscatie van een voorwerp ook de confiscatie van zakelijke rechten op of persoonlijke rechten ten aanzien van dat voorwerp worden uitgesproken, mits de rechthebbende wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat inbeslagneming van zekerheidsrechten naar hun aard niet mogelijk is en dat daarom voor de confiscatie van deze zekerheidsrechten het vereiste van voorafgaande inbeslagneming niet geldt (Artikel II, onderdeel E).

Het Platform BOD’en merkt op dat voor de nieuw voorgestelde maatregelen vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp (artikelen 36g en 36h Sr) geldt dat onvoldoende aandacht is voor “vermenging”, dat wil zeggen dat deze maatregelen ook kunnen worden gevorderd voor voorwerpen die grotendeels afkomstig zijn uit misdrijf. Naar aanleiding van dit advies is de toelichting op de voorgestelde artikelen 36g en 36h Sv aangevuld (Artikel I, onderdelen D en E).

De Rvdr adviseert aandacht te besteden aan het toepasselijke overgangsrecht. Tot het opnemen in het wetsvoorstel van een bepaling van overgangsrecht wordt geen noodzaak gezien. Uitgegaan kan worden van het gewone uitgangspunt van strafvorderlijk overgangsrecht: onmiddellijke werking. Dat betekent dat na de datum van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel de oplegging van een maatregel vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp kan worden gevorderd als aan de voorwaarden uit dit wetsvoorstel is voldaan.

II. Artikelsgewijze toelichting

Artikel I (Wijziging van het Wetboek van Strafrecht)

Onderdeel A (Wijziging artikel 33a)

Dit onderdeel betreft een aanpassing van de regeling voor verbeurdverklaring. Voorgesteld wordt een nieuw onderdeel toe te

voegen aan artikel 33a, tweede lid, Sr. Met dit nieuwe onderdeel b worden ook vatbaar voor verbeurdverklaring de voorwerpen die aan een ander dan de veroordeelde toebehoren indien deze voorwerpen geheel of ten dele aan diegene zijn gaan toebehoren met het kennelijke doel om de verbeurdverklaring of uitwinning van deze voorwerpen te bemoeilijken of te verhinderen, als diegene dit wist of redelijkerwijs kon vermoeden.

Met de aanpassing wordt artikel 13 van de Confiscatierichtlijn geïmplementeerd. Dat artikel schrijft voor dat confiscatie bij derden mogelijk moet zijn van voorwerpen die door een verdachte aan een derde zijn overgedragen als de derde wist of had moeten weten dat de overdracht of verwerving van het voorwerp tot doel had confiscatie te voorkomen.

Onderdeel B (Wijziging artikel 33b)

Voorgesteld wordt artikel 33b Sr te wijzigen zodat bij de verbeurdverklaring van een voorwerp zijn inbegrepen de bescheiden waaruit de eigendom of andere rechten ten aanzien van het voorwerp blijken. Uit artikel 3, onderdeel 2, van de Confiscatierichtlijn volgt dat onder goederen ook moet worden verstaan de rechtsbescheiden waaruit de eigendom of andere rechten ten aanzien van goederen blijken. Gedacht kan worden aan de eigendoms- en aankoopbewijzen van een auto die met de opbrengst van strafbare feiten is aangeschaft. Als de auto wordt verbeurd verklaard moet op grond van de Confiscatierichtlijn hetzelfde mogelijk zijn voor deze eigendoms- en aankoopbewijzen. Door de aanpassing van artikel 33b Sr is dat steeds het geval, tenzij de rechter anders bepaalt.

Onderdeel C (Wijziging opschrift Eerste Boek, Titel IIA, Eerste afdeling)

Aan de Eerste afdeling van Titel IIA van het Eerste Boek worden twee nieuwe maatregelen toegevoegd: de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp (voorgestelde artikel 36g Sr) en de maatregel confiscatie van een voorwerp (voorgestelde artikel 36h Sr). Deze wijziging strekt ertoe dit ook in het opschrift van deze afdeling tot uitdrukking te brengen.

Onderdeel D (Nieuw artikel 36g)

Artikel 36g

Eerste lid

In dit lid wordt geregeld dat op vordering van de officier van justitie bij afzonderlijke rechterlijke beschikking de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan worden uitgesproken in gevallen waarin een ingestelde vervolging voor een strafbaar feit dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren vanwege bepaalde omstandigheden niet kan worden voortgezet.

Artikel 15 van de Confiscatierichtlijn schrijft voor dat confiscatie mogelijk is van hulpmiddelen, opbrengsten of goederen die verkregen zijn uit, of direct of indirect verband houden met het strafbare feit in kwestie, of waarvan de waarde overeenkomt met die goederen. Hieraan wordt invulling gegeven met de voorwaarde dat het een voorwerp betreft dat in geval van veroordeling voor het strafbare feit waarvoor vervolging is ingesteld, vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring. Voor verbeurdverklaring zijn namelijk onder meer vatbaar opbrengsten van het strafbare feit, voorwerpen met behulp van welke het feit is begaan of voorbereid en voorwerpen die tot het begaan van het misdrijf zijn vervaardigd of bestemd (artikel 33a, eerste lid, onderdelen a, b, c en e, Sr).

Op grond van artikel 15 van de Confiscatierichtlijn moet vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp in ieder geval mogelijk zijn in de gevallen waarin vervolging had kunnen leiden tot een veroordeling voor strafbare feiten die direct of indirect aanzienlijk economisch voordeel kunnen opleveren. Met de voorwaarde dat het voorwerp vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring als de vervolging tot een veroordeling had geleid, wordt tot uitdrukking gebracht dat er een verband moet worden vastgesteld tussen het feit waarvoor vervolging was ingesteld en het voorwerp waarvan de vervallenverklaring aan de staat wordt gevorderd als bedoeld in artikel 33a, eerste lid, Sr. Dat een veroordeling was gevolgd als de vervolging was voortgezet hoeft voor de vervallenverklaring aan de staat niet te worden vastgesteld. Een dergelijke vaststelling zou immers een oordeel over de schuld van de verdachte impliceren, terwijl daarvan bij deze procedure geen sprake kan zijn omdat er geen verdachte meer is.

De voorgestelde maatregel kan enkel worden gevorderd indien de ingestelde vervolging betrekking had op een strafbaar feit dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Indien de maatregel wordt gevorderd ten aanzien van de opbrengsten van een strafbaar feit is aan deze voorwaarde voldaan als het een voorwerp van aanzienlijke waarde betreft. Het strafbaar feit heeft dan immers aanzienlijk economisch voordeel opgeleverd. Indien de maatregel wordt gevorderd ten aanzien van voorwerpen met behulp van welke het feit is begaan of voorbereid, of ten aanzien van voorwerpen die tot het begaan van het misdrijf zijn vervaardigd of bestemd, kan aan deze voorwaarde zijn voldaan indien het strafbaar feit tot aanzienlijk economisch voordeel heeft geleid of daartoe had kunnen leiden.

Tweede lid

Vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp is mogelijk in de situatie waarin een verdachte is overleden voordat een tegen hem ingestelde vervolging heeft geleid tot een uitspraak of strafbeschikking (tweede lid, onderdeel a), waarin de vervolging moet worden gestaakt omdat het recht tot strafvordering is verjaard (tweede lid, onderdeel b),

of waarin de vervolging is beëindigd na een schorsing van de vervolging vanwege een zodanige psychische stoornis, psychogeriatrische aandoening of verstandelijke handicap van de verdachte dat hij niet in staat is de strekking van een tegen hem ingestelde vervolging te begrijpen (tweede lid, onderdeel c).

Naast de hierboven genoemde situaties waarin de voorgestelde maatregel kan worden gevorderd benoemt de richtlijn ziekte van de verdachte of de vlucht van de verdachte (artikel 15, eerste lid, onderdelen a en b, Confiscatierichtlijn) als aangrijpingspunt om vervallenverklaring aan de staat te vorderen. Deze omstandigheden staan in Nederland niet in de weg aan voortzetting van de vervolging, omdat de behandeling van een zaak dan ook buiten aanwezigheid van de verdachte kan worden afgerond (artikel 280 Sv). Om die reden is het niet nodig vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp in deze gevallen mogelijk te maken.

Derde lid

In dit lid worden verschillende artikelen die betrekking hebben op de verbeurdverklaring van voorwerpen van overeenkomstige toepassing verklaard op de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp. Dit betreft in de eerste plaats de voorwerpen die in aanmerking komen voor vervallenverklaring aan de staat. Dat zijn de voorwerpen die in geval van veroordeling voor het strafbare feit waarvoor vervolging is ingesteld vatbaar zouden zijn geweest voor verbeurdverklaring. Deze voorwerpen zijn opgenomen in artikel 33a, eerste lid, Sr. Onder bepaalde omstandigheden kunnen ook voorwerpen die niet aan de verdachte toebehoren verbeurd worden verklaard (artikel 33a, tweede en derde lid, Sr).
Met de verwijzing naar artikel 33a, eerste lid, Sr kan de vervallenverklaring betrekking hebben op voorwerpen die geheel of grotendeels zijn verkregen door middel van of uit de baten van het strafbare feit. Dit betekent dat voorwerpen ook aan de staat vervallen verklaard kunnen worden als deze grotendeels zijn verkregen door middel van een strafbaar feit. Een voorwerp met een legale herkomst kan zijn ‘besmet’, doordat daaraan van misdrijf afkomstige vermogensbestanddelen zijn toegevoegd (vermenging). Daarnaast kunnen ook voorwerpen worden verbeurdverklaard die niet rechtstreeks afkomstig zijn van het strafbare feit waarvoor een veroordeling is uitgesproken, maar die uit de baten daarvan zijn verkregen (Kamerstukken II 2009/10, 32194, nr. 3, blz. 4). Ook voorwerpen die met de opbrengsten van het strafbare feit zijn aangeschaft komen zo voor vervallenverklaring aan de staat in aanmerking.
Bij de vervallenverklaring van een voorwerp is evenals bij de verbeurdverklaring inbegrepen de verpakking en de rechtsbescheiden die op het voorwerp betrekking hebben (artikel 33b Sr). Ook kan de rechter een geldelijke tegemoetkoming toekennen wanneer dit nodig is om te voorkomen dat degene aan wie de aan de staat vervallen verklaarde voorwerpen toebehoren, onevenredig zou worden getroffen (artikel 33c,

tweede lid, Sr). Ten slotte worden voorwerpen die niet zijn inbeslaggenomen bij vervallenverklaring aan de staat in de uitspraak op een bepaald geldelijk bedrag geschat. De voorwerpen moeten in dit geval worden uitgeleverd of de geschatte waarde moet worden betaald (artikel 34 Sr).
De procedure voor de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp bij afzonderlijke rechterlijke beschikking wordt geregeld in het Wetboek van Strafvordering. Hiertoe wordt aan het Vierde Boek van dat wetboek een titel toegevoegd: “Titel XI. Vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp bij afzonderlijke rechterlijke beschikking”. Voor een toelichting op deze procedure wordt verwezen naar de toelichting op artikel II, onderdeel L, van dit wetsvoorstel.

Onderdeel E (Nieuw artikel 36h)

Artikel 36h

Eerste lid

In dit lid is bepaald dat op vordering van de officier van justitie bij een afzonderlijke rechterlijke beschikking de confiscatie van een voorwerp kan worden uitgesproken van een inbeslaggenomen voorwerp dat onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Aan deze beslissing hoeft geen veroordeling voor een strafbaar feit vooraf te zijn gegaan. Het rechtsgevolg van de maatregel confiscatie van een voorwerp is gelijk aan dat van de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp; het voorwerp vervalt aan de staat.
Met het voorgestelde artikel wordt artikel 16 van de Confiscatierichtlijn geïmplementeerd, dat verplicht tot het mogelijk maken van de confiscatie van goederen die zijn geïdentificeerd in het kader van een onderzoek met betrekking tot een strafbaar feit, als deze voorwerpen zijn verkregen uit strafbaar gedrag dat direct of indirect aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren (artikel 16, eerste lid). Dit moet ook mogelijk zijn in situaties waarin het niet mogelijk is om deze voorwerpen door middel van een andere strafrechtelijke procedure – vervolging of een procedure als bedoeld in artikel 15 van de richtlijn – af te nemen.
Voor confiscatie van een voorwerp is in beginsel vereist dat het voorwerp is inbeslaggenomen. Met dit vereiste wordt gebruik gemaakt van de ruimte die artikel 16, vijfde lid, van de richtlijn de lidstaten biedt. Het vereiste van voorafgaande inbeslagneming draagt eraan bij dat de beschikking tot confiscatie van een voorwerp daadwerkelijk kan worden tenuitvoergelegd. Zo is er immers geen gelegenheid het voorwerp gedurende de procedure buiten bereik van justitie te brengen.

Met het vereiste dat het voorwerp onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf is aangesloten bij de strafbaarstelling van witwassen (artikelen 420bis en verder Sr). Evenals bij een vervolging wegens witwassen is voor de confiscatie van een voorwerp niet vereist dat het voorwerp in zijn geheel uit misdrijf afkomstig is. Indien het voorwerp

gedeeltelijk uit de opbrengst van een misdrijf is gefinancierd en gedeeltelijk uit ander, legaal geld, kan nog steeds worden gezegd dat het – mede – uit enig misdrijf afkomstig is (Kamerstukken II 1999/2000, 27159, nr. 3, p. 17). Vanwege het gebruik van de bewoordingen “onmiddellijk of middellijk”, die ook voorkomen in de strafbaarstelling van witwassen, kunnen ook de indirecte opbrengsten van enig misdrijf in aanmerking komen voor confiscatie van een voorwerp. Zoals destijds opgemerkt in de memorie van toelichting bij de wet waarmee deze strafbaarstelling werd ingevoerd: “Om zeker te stellen dat de artikelen 420bis en 420quater (Sr) zich ook uitstrekken tot witwashandelingen ten aanzien van de indirecte opbrengsten, zijn daarin de woorden «onmiddellijk of middellijk» (afkomstig uit) opgenomen” (Kamerstukken II 1999/2000, 27159, nr. 3, p. 17). Daarbij kan worden gedacht aan de waardestijging van panden die door strafbare feiten, zoals drugshandel, witwassen of valsheid in geschrifte bij het aanvragen van een hypothecaire lening, zijn verkregen.

Confiscatie is alleen mogelijk indien het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Of dat het geval is kan uit de waarde van het voorwerp worden afgeleid. Als het voorwerp een aanzienlijke waarde heeft en afkomstig is uit enig misdrijf, heeft dat misdrijf immers aanzienlijk economisch voordeel opgeleverd.

Vanwege de inbreuk op het eigendomsrecht van de rechthebbende waartoe een confiscatieprocedure kan leiden, is van belang dat dit instrument op een zorgvuldige wijze wordt toegepast. Confiscatie is met name aangewezen als voorwerpen geheel of grotendeels uit de opbrengst van enig misdrijf zijn gefinancierd. In gevallen waarin een beslissing tot confiscatie van een voorwerp zou leiden tot een disproportionele inbreuk op het eigendomsrecht, kan dit worden gecompenseerd door de toekenning van een geldelijke tegemoetkoming door de rechter (zie ook de toelichting op het derde lid). Rechten van derden te goeder trouw worden daarnaast beschermd door het recht van belanghebbenden om de confiscatie van een voorwerp in de raadkamer te betwisten, inclusief hoger beroep en beroep in cassatie of beklag (artikel 16, derde lid, en overweging 33 van de richtlijn).

Net als bij de verbeurdverklaring (artikel 33a, eerste lid, onderdeel f, Sr) is het mogelijk dat ook de confiscatie wordt uitgesproken van een zakelijk recht op of persoonlijk recht ten aanzien van het voorwerp dat wordt geconfisqueerd als de rechthebbende wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf (zie het tweede lid). Hierbij kan worden gedacht aan de situatie waarin een grote som geld afkomstig uit enig misdrijf wordt gebruikt voor de aanschaf van een woning. Op die woning wordt een hypotheek gevestigd. Als de woning dan aan de staat zou vervallen zonder dat ook de confiscatie van het hypotheekrecht wordt uitgesproken, blijft de gevestigde hypotheek in stand. De waarde van de woning blijft dan voor de belanghebbende met het hypotheekrecht behouden, ook als de belanghebbende weet dat het geld waarmee de woning is aangeschaft een criminele herkomst heeft.

Dergelijke constructies kunnen met de voorgestelde regeling worden tegengegaan. Door de confiscatie van het voorwerp en het recht dat daarop rust, vervallen beiden aan de staat. Dat het zakelijke recht op of persoonlijke recht ten aanzien van het voorwerp komt te vervallen betekent in feite dat het recht teniet gaat door vermenging (artikel 3:81, tweede lid, onderdeel e, BW).

Tweede lid

De zakelijke rechten op of persoonlijke rechten ten aanzien van het voorwerp waarvan de confiscatie wordt uitgesproken kunnen enkel worden geconfisqueerd als de rechthebbende (van het recht) wist of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf. Hiermee wordt voorkomen dat rechthebbenden die te goeder trouw zijn worden geraakt door de confiscatie van deze rechten. Als bijvoorbeeld een bank te goeder trouw een lening heeft verstrekt voor de aanschaf van een woning op basis van het inkomen van de eigenaar van een woning, kan het voorkomen dat deze lening door de eigenaar wordt afgelost met geld met een criminele herkomst. De woning kan dan worden geconfisqueerd, omdat deze middellijk afkomstig is van enig misdrijf, maar het hypotheekrecht dat op de woning is gevestigd blijft in stand. Als de staat overgaat tot executieverkoop van de woning, zal de opbrengst daarvan eerst worden gebruikt om de bank te voldoen. Als de vordering volledig is voldaan vervalt het hypotheekrecht van de bank.

Derde lid

Voor confiscatie van een voorwerp komen in aanmerking alle voorwerpen die afkomstig zijn uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Onder voorwerpen wordt verstaan alle zaken, inclusief de verpakking, en alle vermogensrechten, met de bijbehorende eigendomsbewijzen (artikelen 33a, vierde lid, en 33b Sr zijn vanwege de verplichting in artikel 3, tweede lid, van de Confiscatierichtlijn van overeenkomstige toepassing). Net als bij de vervallenverklaring aan de staat van voorwerpen kan de rechter bij de confiscatie van voorwerpen een geldelijke tegemoetkoming toekennen aan degene aan wie de geconfisqueerde voorwerpen toebehoren en die door de beslissing tot confiscatie onevenredig zou worden getroffen (artikel 33c Sr is ingevolge artikel 36h, tweede lid, Sr van overeenkomstige toepassing). Net als bij de verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer moet aan de hand van de omstandigheden van het geval worden beoordeeld of de eigenaar van het voorwerp door de confiscatie van zijn eigendom onevenredig wordt getroffen wanneer hem geen geldelijke tegemoetkoming wordt toegekend. Daarbij kan worden betrokken hoe de eigenaar van het voorwerp zich in relatie tot dat voorwerp heeft gedragen, de waarde van het voorwerp, alsmede eventueel voordeel dat de staat na de confiscatie met betrekking tot dat voorwerp verkrijgt, bijvoorbeeld door de verkoop van (onderdelen) daarvan (ECLI:NL:HR:2018:1156). In geval het voorwerp waarop een beslissing tot confiscatie betrekking heeft gedeeltelijk is gefinancierd met geld met een legale herkomst, is dat een

van de omstandigheden die bij deze beoordeling kan worden betrokken. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als een voorwerp wordt geconfisqueerd dat niet volledig is gefinancierd met de opbrengsten van strafbare feiten.

De procedure met betrekking tot confiscatie bij afzonderlijke rechterlijke beschikking wordt geregeld in Titel XI van het Vierde Boek van het Wetboek van Strafvordering, dat “Vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp bij afzonderlijke rechterlijke beschikking” betreft. Voor een toelichting op deze procedure wordt verwezen naar de toelichting op artikel II, onderdeel L, van dit wetsvoorstel.

Artikel II (Wijziging van het Wetboek van Strafvordering)

Onderdeel A (Wijziging artikel 94)

In dit onderdeel wordt artikel 94, tweede lid, Sv gewijzigd zodat ook voorwerpen waarvan de vervallenverklaring aan de staat of confiscatie kan worden uitgesproken, vatbaar zijn voor inbeslagneming. Er kunnen zich situaties voordoen waarin vervolging niet kan worden voortgezet en toepassing van de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp is aangewezen, of waarin geen vervolging wordt ingesteld en toepassing van de maatregel confiscatie van een voorwerp is aangewezen. Met de wijziging van artikel 94 Sv is het mogelijk dat voorwerpen inbeslaggenomen worden met het oog op de toepassing van deze maatregelen. Het zal in de praktijk kunnen voorkomen dat een voorwerp waarvan de vervallenverklaring aan de staat of confiscatie wordt gevorderd in eerste instantie reeds is inbeslaggenomen met het oog op verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer. De voorgestelde wijziging maakt tevens mogelijk dat het beslag kan voortduren als duidelijk is dat de voorgenomen vervolging niet wordt ingesteld, de ingestelde vervolging niet wordt voortgezet, of dat eerst of daarnaast een procedure gericht op de confiscatie van het voorwerp wordt gestart.

Onderdeel B (Wijziging artikel 117)

Tweede lid

In artikel 117, tweede lid, Sv worden de voorwerpen aangevuld ten aanzien waarvan door de officier van justitie een machtiging tot vervreemden, vernietigen, prijsgeven of tot een ander doel dan het onderzoek bestemmen van het inbeslaggenomen voorwerp kan worden gegeven. Hiertoe wordt expliciet opgenomen dat het ook kan gaan om voorwerpen die een snelle waardevermindering kennen (onderdeel a) en waarvan de kosten van onderhoud niet in verhouding staan tot de waarde van de voorwerpen (onderdeel b). Daarnaast wordt voorgesteld een nieuw onderdeel in te voegen, dat voorziet in de mogelijkheid tot het verlenen van een machtiging om een inbeslaggenomen voorwerp te vervreemden, te vernietigen, prijs te geven of tot een ander doel dan het

onderzoek te bestemmen als het voorwerpen betreft waarvan het beheer bijzondere voorzieningen of deskundigheid vereist die niet onmiddellijk beschikbaar zijn (onderdeel d).

Met deze aanpassingen in het tweede lid wordt artikel 21, eerste lid, van de Confiscatierichtlijn geïmplementeerd.

Derde lid (nieuw)

Met dit nieuwe artikellid wordt in artikel 117 Sv voorzien in de verplichting tot kennisgeving aan de beslagene, en andere belanghebbenden van de machtiging van de officier van justitie om een inbeslaggenomen voorwerp tussentijds te vervreemden. Dit onder vermelding van de redenen daarvoor en het recht om hiertegen een klaagschrift in te dienen. Met de terminologie ‘andere belanghebbenden’ wordt tot uitdrukking gebracht dat ook anderen dan de beslagene in kennis moeten worden gesteld van de voorgenomen tussentijdse vervreemding, voor zover zij een belang hebben bij het voorwerp ten aanzien waarvan het voornemen bestaat tot tussentijdse vervreemding. De Confiscatierichtlijn spreekt in dit verband van ‘de getroffen persoon’, als in paragraaf 2.2 van deze memorie van toelichting aan de orde gekomen. Met dit lid wordt artikel 21, tweede lid, van de Confiscatierichtlijn geïmplementeerd.

Als belanghebbende bij de tussentijdse vervreemding van een voorwerp kan worden aangemerkt degene die in zijn rechten wordt aangetast vanwege de vervreemding van het voorwerp. Hiervoor kan worden gedacht aan degene onder wie het voorwerp is inbeslaggenomen. Daarnaast kan ook degene tegen wie in een andere lidstaat een bevriezingsbevel is uitgevaardigd als belanghebbende worden aangemerkt. Een derde is belanghebbende als hij redelijkerwijs als rechthebbende op het inbeslaggenomen voorwerp kan worden aangemerkt. Aldus kunnen belanghebbende zijn de verzekeringsmaatschappij die is gesubrogeerd in de rechten van de beslagene of de faillissementscurator.

Degenen die een zakelijk of persoonlijk recht hebben op het voorwerp worden in beginsel niet in hun rechten aangetast door de vervreemding van het voorwerp, zodat het minder voor de hand ligt om deze partijen dan als belanghebbende aan te merken. Dit kan anders liggen als hun rechten wel zouden worden aangetast door de vervreemding van het voorwerp. Alsdan zouden zij een recht op het voorwerp kunnen doen gelden, welk recht tot afgifte van dat voorwerp moet leiden. De nadere invulling van dit criterium in concrete gevallen moet dan ook aan de rechtspraak worden gelaten.

De kennisgevingsverplichting heeft geen betrekking op de tussentijdse vernietiging van inbeslaggenomen voorwerpen of de overige in artikel 117, eerste lid, Sv genoemde mogelijkheden voor tussentijdse beëindiging van de bewaring, omdat de richtlijn hiertoe niet verplicht.

Een dergelijke verplichting zou bovendien een onevenredige belasting betekenen voor de officier van justitie; jaarlijks worden ongeveer 80.000 inbeslaggenomen voorwerpen tussentijds vernietigd. De tussentijdse vervreemding van inbeslaggenomen voorwerpen vindt jaarlijks ongeveer 18.000 keer plaats. Ook voor de rechtspraak, die is belast met de behandeling van de klaagschriften die tegen een dergelijke kennisgeving kunnen worden ingediend, zou sprake zijn van een onevenredige belasting. Van belang hierbij is bovendien dat de tussentijdse vernietiging betrekking heeft op voorwerpen die een gevaar opleveren voor de samenleving, bederfelijk zijn of een lage waarde hebben en om die reden moeten worden vernietigd.

De Confiscatierichtlijn bevat geen voorschriften over het moment waarop de kennisgeving moet worden gedaan of over de inhoudelijke eisen waaraan de kennisgeving moet voldoen. Met het oog op de uitvoerbaarheid en het zoveel mogelijk beperken van de administratieve lasten is voor het moment waarop de kennisgeving moet worden gedaan aansluiting gezocht bij het moment van kennisgeving van inbeslagneming. In de uitvoeringspraktijk is ten aanzien van bepaalde voorwerpen, zoals voertuigen, op het moment van inbeslagneming van een voorwerp in de regel al duidelijk of een voorwerp zal worden vervreemd, bijvoorbeeld omdat het een voorwerp betreft dat snel in waarde daalt. Door een dergelijk voorwerp niet voor langere tijd op te slaan, maar tussentijds te vervreemden wordt een zo hoog mogelijke opbrengst gerealiseerd bij de verkoop. Bij de inbeslagneming zal in die gevallen direct, tegelijkertijd met de kennisgeving van inbeslagneming, een kennisgeving kunnen worden gedaan van de machtiging tot tussentijdse vervreemding. In gevallen waarin het ten tijde van de inbeslagneming van een voorwerp niet duidelijk is dat het een voorwerp betreft waarvoor het aangewezen is om tot tussentijdse vervreemding over te gaan, of wanneer niet direct een kennisgeving van inbeslagneming kan worden gegeven, zal de kennisgeving van het voornemen tot tussentijdse vervreemding direct na de beslissing daartoe moeten plaatsvinden. Dit kan geschieden door middel van het aangetekend toezenden van de kennisgeving aan de beslagene en de andere belanghebbenden.

De uitreiking dan wel toezending van de kennisgeving kan achterwege blijven, als dit redelijkerwijs niet mogelijk is. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als de belanghebbende is gevlucht of niet kan worden opgespoord. Ook als is gebleken dat de aangetekend toegezonden kennisgeving niet in ontvangst is genomen, kan worden aangenomen dat uitreiking redelijkerwijs niet mogelijk is gebleken.

De officier van justitie zal in de kennisgeving tot tussentijdse vervreemding de redenen hiervoor moeten vermelden, zodat deze voor de beslagene en de andere belanghebbende kenbaar zijn. Dit betekent dat in de kennisgeving moet worden opgenomen op welke in artikel 117, tweede lid, Sv genoemde gronden het voornemen tot tussentijdse vervreemding bestaat. Daarnaast dienen de beslagene en de andere belanghebbenden

erop te worden gewezen dat zij het recht hebben om een klaagschrift in te dienen tegen de voorgenomen verkoop. Het voorgestelde artikel 552bb Sv voorziet in de mogelijkheid tot het indienen van een dergelijk klaagschrift. Het indienen van een klaagschrift schort de uitvoering van de tussentijdse vervreemding op. Voor een nadere toelichting op dit artikel wordt verwezen naar de toelichting op artikel II, onderdeel J.

Met de mogelijkheid voor de beslagene en de andere belanghebbenden om over het voornemen tot tussentijdse vervreemding te worden gehoord in het kader van de beklagprocedure wordt uitvoering gegeven aan de in de Confiscatierichtlijn opgenomen verplichting om de getroffen persoon in de gelegenheid te stellen om vóór de tussentijdse vervreemding te worden gehoord (artikel 21, tweede lid, richtlijn). Tot de tussentijdse vervreemding wordt immers pas overgegaan nadat onherroepelijk op het klaagschrift is beslist. De belanghebbenden worden voorafgaand aan deze beslissing gehoord. Het horen vindt daarmee plaats voordat daadwerkelijk tot vervreemding van het voorwerp wordt overgegaan. Vanwege de inbedding van het horen in de beklagprocedure voorziet de voorgestelde regeling niet in de mogelijkheid die de Confiscatierichtlijn biedt om de beslagene en andere belanghebbenden in spoedeisende gevallen niet in de gelegenheid te stellen om te worden gehoord over de machtiging.

Onderdeel C (Wijziging artikel 119a)

De aanpassing van artikel 119a Sv betreft een wijziging van technische aard. In dit artikel is bepaald dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur voorschriften worden gegeven met betrekking tot de toepassing van artikel 117, eerste tot en met derde lid, Sv. Dit betreft de machtiging van de officier van justitie tot het vervreemden, vernietigen, prijsgeven dan wel tot een ander doel dan het onderzoek bestemmen van het inbeslaggenomen voorwerp. Deze regels zijn opgenomen in het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen (hierna: BIV). Vanwege de invoeging van een nieuw derde lid in artikel 117 Sv met betrekking tot het in kennis stellen van de beslagene en andere belanghebbenden van de machtiging van de officier van justitie tot tussentijdse vervreemding, wordt de grondslag om bij algemene maatregel van bestuur regels te stellen vernummerd tot het eerste, tweede en vierde lid van artikel 117 Sv.

Onderdelen D, E en F (Wijziging artikelen 127, 141, 142, 152, 156 en 181)

De wijziging van de artikelen 127, 141 en 142 Sv strekt ertoe te verduidelijken dat opsporingsambtenaren ook bevoegd zijn tot opsporing van voorwerpen die voor vervallenverklaring aan de staat of confiscatie in aanmerking komen. Deze wijziging is nodig omdat het bij een dergelijk onderzoek niet steeds hoeft te gaan om de opsporing van strafbare feiten maar het ook kan gaan om de opsporing van voorwerpen die in verband staan met strafbare feiten en het verband tussen die voorwerpen en

strafbare feiten. Met de wijziging van de artikelen 141 en 142 Sv zijn opsporingsambtenaren, gezien de definitie van opsporing in artikel 132a Sv als onderzoek “in verband met strafbare feiten”, ook bevoegd tot het doen van onderzoek met betrekking tot voorwerpen die in aanmerking komen voor vervallenverklaring aan de staat of confiscatie als dit onderzoek (strikt genomen) geen of nog geen opsporing van strafbare feiten betreft.

De wijziging van de artikelen 152 en 156 Sv voorziet erin dat ook opsporingsambtenaren die zijn betrokken bij de opsporing van voorwerpen die voor vervallenverklaring aan de staat of confiscatie in aanmerking komen, ten spoedigste proces-verbaal opmaken van hetgeen door hen tot opsporing is verricht of bevonden. Zoals in het algemeen deel van deze toelichting aangegeven, heeft deze verbaliseringsplicht niet steeds betrekking op het door hen opgespoorde strafbare feit, omdat het bij een dergelijk onderzoek ook kan gaan om de opsporing van voorwerpen die in verband staan met strafbare feiten en het verband tussen die voorwerpen en strafbare feiten. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 4.1 van deze memorie van toelichting.

Het voorgaande geldt ook voor het op vordering van de officier van justitie verrichten van onderzoekshandelingen door de rechter-commissaris. Dat is op dit moment alleen mogelijk in verband met de opsporing van een strafbaar feit. De wijziging van artikel 181 Sv heeft tot doel mogelijk te maken dat de rechter-commissaris op vordering van de officier van justitie onderzoekshandelingen verricht in het kader van een onderzoek met betrekking tot voorwerpen die voor vervallenverklaring aan de staat of confiscatie in aanmerking komen.

Onderdeel G (Wijziging artikel 311)

Met de wijziging van artikel 311 Sv wordt voorgeschreven dat de officier van justitie het voornemen tot het indienen van een vordering tot confiscatie van een voorwerp kenbaar maakt aan de verdachte op het moment waarop hij tijdens het onderzoek op de terechtzitting oplegging van een straf of maatregel vordert. Hiermee wordt aangesloten bij de vergelijkbare verplichting voor het kenbaar maken van een vordering tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel. Als gedurende een strafzaak een vordering tot confiscatie wordt gedaan ten aanzien van een voorwerp dat in verband staat met het strafbare feit waarop de vervolging betrekking heeft, dienen de verdachte en de rechter daarover tijdig te worden geïnformeerd zodat de verdachte weet wat hij kan verwachten en de rechter hiermee rekening kan houden bij de straftoemeting in gevallen die daartoe aanleiding geven.

Onderdeel H (Nieuw artikel 530a)

Artikel 530a

Eerste lid

De rechter kan de belanghebbende een vergoeding toekennen voor gemaakte reis- en verblijfskosten als de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp wordt afgewezen. Hiervoor is in het nieuwe artikel 530a een regeling opgenomen, naar het model van artikel 530 Sv. De toe te kennen vergoeding wordt berekend op grond van het bepaalde in de Wet tarieven in strafzaken.

Tweede lid

De rechter kan bij de beslissing tot afwijzing van de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp ook een vergoeding toekennen voor de schade ten gevolge van tijdverzuim dat de belanghebbende heeft geleden door de behandeling van de vordering op de zitting – het gederfde loon of de gederfde inkomsten – en voor de kosten van een advocaat. In het geval de advocaat was toegevoegd kan enkel de eigen bijdrage worden vergoed (zie ook de wijziging van artikel 44a Wet op de rechtsbijstand, in artikel V van dit wetsvoorstel).

Derde lid

Om voor vergoeding van de in het eerste en tweede lid bedoelde kosten in aanmerking te komen, kan de belanghebbende een verzoek daartoe indienen bij het gerecht dat in feitelijke aanleg de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van het voorwerp heeft behandeld. Een dergelijk verzoek kan door de belanghebbende gedurende of na afloop van de zitting worden ingediend. In het laatste geval dient het verzoek te worden ingediend binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van de beschikking waarin de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van het voorwerp is afgewezen.

Vierde lid

Voor de behandeling van een verzoek tot vergoeding van de in het eerste en tweede lid bedoelde kosten wordt aangesloten bij de regeling van de procedure in artikel 530, vierde lid, Sv. Dit betekent onder meer dat de behandeling van het verzoek in het openbaar plaatsvindt. De rechter gaat tot toekenning van de vergoeding over indien, gelet op alle omstandigheden van het geval, gronden van billijkheid aanwezig zijn. Bij de bepaling van het bedrag houdt de rechter rekening met de levensomstandigheden van de belanghebbende en nog openstaande geldboetes of andere aan de staat verschuldigde geldsommen die aan de belanghebbende bij vonnis of arrest of bij strafbeschikking zijn opgelegd. In dat geval worden openstaande geldboetes of andere betalingsverplichtingen aan de staat verrekend met de toe te kennen vergoeding.

De beschikking wordt onverwijld betekend aan de belanghebbende. Tegen deze beschikking kunnen zowel de officier van justitie (binnen twee weken na betekening) als de belanghebbende (binnen een maand na dagtekening) hoger beroep instellen. Als de vergoeding is toegekend door de rechtbank kan deze pas worden uitgekeerd nadat de beschikking onherroepelijk is geworden. Uitbetaling van de vergoeding gebeurt door de griffier.

Onderdeel I (Wijziging artikel 551)

Met dit onderdeel wordt aan artikel 551 Sv een verwijzing toegevoegd naar de vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie van een voorwerp. Deze aanpassing heeft tot gevolg dat in geval van verdenking van de in dat artikel genoemde strafbare feiten, opsporingsambtenaren bevoegd zijn uitlevering te vorderen van voor inbeslagneming vatbare voorwerpen, als deze vordering erop is gericht vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van die voorwerpen mogelijk te maken en deze na uitlevering in beslag te nemen. Daartoe hebben opsporingsambtenaren toegang tot alle plaatsen, waar redelijkerwijs vermoed kan worden dat een dergelijk strafbaar feit wordt begaan (artikel 551, tweede lid, Sv). Anders dan de bevoegdheid van artikel 96a Sv (bevel tot uitlevering aan houder van voorwerp) kan een vordering op grond van dit artikel ook aan een verdachte worden gericht. Dit kan aan de orde zijn ingeval van een vordering tot confiscatie van een voorwerp, vooruitlopend op de beslissing tot het instellen van vervolging tegen een verdachte. Hiermee wordt aangesloten bij de regeling voor verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer.

Onderdeel J (Nieuwe artikelen 552ba en 552bb)

Artikel 552ba

Eerste lid

Met dit lid wordt geregeld dat de belanghebbenden bij een voorwerp ten aanzien waarvan de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie is uitgesproken zich kunnen beklagen over die beslissing. Hiervoor wordt aangesloten bij de formulering van artikel 552b Sv waarin is geregeld dat belanghebbenden, anders dan de verdachte of veroordeelde, zich kunnen beklagen over de verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer van hun toebehorende voorwerpen. Voor de inkadering van de kring van belanghebbenden wordt verwezen naar de toelichting op het voorgestelde artikel 577, vierde lid, Sv (Artikel II, onderdeel L).

De mogelijkheid van beklag staat niet open voor belanghebbenden die zijn gehoord, of daartoe in ieder geval zijn opgeroepen, bij de behandeling van de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van het voorwerp. Deze belanghebbenden hebben immers bij de behandeling van de vordering gelegenheid gehad naar voren te brengen waarom zij menen dat de vordering moet worden afgewezen en

de voorwerpen aan hen moeten worden teruggegeven. Als procespartij kunnen zij hoger beroep en beroep in cassatie instellen tegen de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van het voorwerp, op grond van het voorgestelde artikel 584 Sv (Artikel II, onderdeel L).

Tweede lid

Overeenkomstig artikel 552b, tweede en derde lid, Sv dient een belanghebbende een klaagschrift in te dienen bij de griffie van de rechtbank. De mogelijkheid tot het indienen van een klaagschrift staat alleen open voor eventuele belanghebbenden die niet in de procedure tot vervallenverklaring of confiscatie zijn opgeroepen om te worden gehoord. De beschikking tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp wordt niet betekend aan deze, niet bekende belanghebbenden. Niet uitgesloten is dat zij pas na langere tijd kennis krijgen van de beschikking tot vervallenverklaring of confiscatie. Het klaagschrift kan door deze belanghebbenden worden ingediend binnen drie maanden nadat de beslissing op de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie uitvoerbaar is geworden of nadat zij met deze beslissing bekend zijn geworden. De behandeling van het klaagschrift door de raadkamer vindt plaats in het openbaar.

Derde en vierde lid

Het derde lid bepaalt dat de raadkamer de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp herroept als zij het klaagschrift gegrond verklaart. Dit betekent dat het voorwerp aan de beslagene of een andere rechthebbende wordt teruggegeven, tenzij de raadkamer op grond van het vierde lid beslist dat het voorwerp wordt onttrokken aan het verkeer. Indien teruggave niet mogelijk is, omdat de tenuitvoerlegging van de beschikking tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp al heeft plaatsgevonden en het voorwerp is vervreemd, kan aan de rechthebbende een vergoeding van daardoor geleden schade worden toegekend.

Artikel 552bb

Eerste lid

Op grond van het eerste lid kunnen belanghebbenden bij een inbeslaggenomen voorwerp een klaagschrift indienen tegen het voornemen van de officier van justitie om dit voorwerp tussentijds te vervreemden. Artikel 117 Sv voorziet in de mogelijkheid dat inbeslaggenomen voorwerpen – voorafgaand aan een onherroepelijke einduitspraak in de strafzaak – met machtiging van de officier van justitie worden vervreemd als sprake is van één van de in het tweede lid van dat artikel genoemde situaties (niet geschikt voor opslag, de kosten van bewaring staan niet in een redelijke verhouding tot hun waarde, of de

voorwerpen zijn vervangbaar en de tegenwaarde kan op eenvoudige wijze worden bepaald). Deze situaties worden met dit wetsvoorstel uitgebreid, ter implementatie van artikel 21, eerste lid, van de Confiscatierichtlijn. Voor de toelichting hierop wordt verwezen naar de wijziging van artikel 117 Sv (Artikel II, onderdeel B).

Voor de inkadering van de kring van belanghebbenden wordt verwezen naar de toelichting op het artikel 117, derde lid, Sv (Artikel II, onderdeel B).

De tussentijdse vervreemding van voorwerpen beoogt onder meer te voorkomen dat voorwerpen worden bewaard die niet geschikt zijn voor opslag of dat hoge kosten worden gemaakt die niet in verhouding staan tot de te bewaren voorwerpen. Gelet hierop is het van belang dat zo snel mogelijk op het klaagschrift wordt beslist. Daarom wordt voorgeschreven dat een beslissing op het klaagschrift binnen dertig dagen na ontvangst van het klaagschrift dient plaats te vinden. Hiermee is aansluiting gezocht bij artikel 552a, achtste en negende lid, Sv, waarin eenzelfde termijn geldt voor klaagschriften die zijn ingediend door een functioneel verschoningsgerechtigde of die betrekking hebben op de uitvoering van een verzoek om rechtshulp van een vreemde staat.

Tweede lid

Een belanghebbende dient een klaagschrift in te dienen binnen veertien dagen na ontvangst van de kennisgeving inhoudende het voornemen tot de tussentijdse vervreemding van het betreffende voorwerp. Dit op straffe van niet-ontvankelijkheid. Voor de termijn van veertien dagen is aansluiting gezocht bij de termijn van veertien dagen die geldt voor het indienen van een klaagschrift door een beslagene tegen de beslissing tot teruggave van een voorwerp of het ten behoeve van een rechthebbende in bewaring houden van een voorwerp (artikel 116, derde lid, Sv). Dezelfde termijn geldt voor het indienen van een klaagschrift tegen inbeslagneming van voorwerpen in het kader van een Europees onderzoeksbevel (artikel 5.4.10, eerste lid, Sv).

Derde lid

Dit lid bepaalt dat het indienen van een klaagschrift tegen de machtiging, bedoeld in artikel 117, eerste lid, Sv, schorsende werking heeft. Dit betekent dat een inbeslaggenomen voorwerp niet kan worden vervreemd voordat het gerecht een beslissing heeft genomen op het klaagschrift. Hiermee wordt artikel 24, zesde lid, laatste zin, van de Confiscatierichtlijn geïmplementeerd. Daarin is bepaald dat lidstaten moeten voorzien in de mogelijkheid dat een rechtbank de uitvoering van een bevel tot tussentijdse verkoop kan schorsen indien de getroffen persoon anders onherstelbare schade zou lijden. Om de belangen van belanghebbenden bij een inbeslaggenomen voorwerp optimaal te beschermen is er, in overeenstemming met overweging 43 van de Confiscatierichtlijn, voor gekozen om het indienen van een klaagschrift in

alle gevallen schorsende werking te laten hebben en dit niet afhankelijk te maken van de beoordeling van het gerecht dat bevoegd is om op het klaagschrift te beslissen.

Vierde lid

Voor de procedure wordt aangesloten bij de in artikel 552a Sv opgenomen regeling voor de beklagprocedure. Dit betekent dat een klaagschrift zo spoedig mogelijk moet worden ingediend na ontvangst van de kennisgeving inhoudende het voornemen tot tussentijdse vervreemding van het betreffende voorwerp, doch uiterlijk binnen de in het tweede lid genoemde termijn van twee weken na ontvangst van de kennisgeving van de machtiging. Bepalend voor het moment waarop de termijn waarbinnen het klaagschrift moet zijn ingediend is het moment waarop de beslagene of belanghebbende de kennisgeving tot tussentijdse verkoop heeft ontvangen. Vanaf dat moment start de in het tweede lid genoemde termijn van veertien dagen.

Een belanghebbende kan ervoor kiezen om in het klaagschrift alleen te klagen over de machtiging tot tussentijdse verkoop, maar kan dit klaagschrift ook gebruiken om tegelijkertijd te klagen over de inbeslagneming van het voorwerp. Omdat beide klaagschriften zo spoedig mogelijk moeten worden ingediend is voorstelbaar dat deze worden gecombineerd in één klaagschrift. Hierbij zal de belanghebbende in het oog moeten houden dat voor de indiening van de klaagschriften verschillende termijnen van toepassing zijn. Als het klaagschrift betrekking heeft op zowel de machtiging als de inbeslagneming geldt de kortste indieningstermijn, te weten veertien dagen na ontvangst van de kennisgeving van de machtiging. Een dergelijk gecombineerd klaagschrift dat later dan twee weken wordt ingediend is niet-ontvankelijk met betrekking tot het beklag tegen de tussentijdse vervreemding, maar het beklag tegen de inbeslagneming kan in behandeling worden genomen. Dit laatste uiteraard alleen als het klaagschrift is ingediend binnen de termijnen, genoemd in artikel 552a, derde en vierde lid, Sv.

Het klaagschrift over de machtiging wordt ingediend bij de griffie van het gerecht in feitelijke aanleg waarvoor de zaak wordt vervolgd of het laatst werd vervolgd of, als (nog) geen vervolging is ingesteld, ter griffie van de rechtbank van het arrondissement binnen hetwelk de inbeslagneming heeft plaatsgevonden. De behandeling van het klaagschrift vindt plaats in het openbaar.

Met het voorgestelde artikel 552bb Sv wordt artikel 24, zesde lid, van de Confiscatierichtlijn geïmplementeerd.

Onderdeel K (Wijziging artikel 552d)

Eerste lid

Aan het eerste lid van artikel 552d Sv wordt een verwijzing toegevoegd naar de nieuwe artikelen 552ba en 552bb Sv. Hiermee wordt voor de regeling van het beklag over de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van voorwerpen en voor de regeling van het beklag tegen de machtiging tot de tussentijdse verkoop van inbeslaggenomen voorwerpen aangesloten bij de regeling voor het beklag op grond van de artikelen 552a, 552ab en 552b Sv. Zo is voorzien in een regeling voor de betekening van de beslissing op het klaagschrift aan de klager en in de mogelijkheid voor de klager om cassatie in te stellen tegen de beschikking van de raadkamer.

Vierde lid

In artikel 552bb, eerste lid, Sv is bepaald dat de raadkamer binnen een termijn van dertig dagen na indiening op het klaagschrift dient te beslissen, met het oog op een zo snel mogelijke afhandeling van het beklag zodat – in geval het beklag ongegrond is – zo snel mogelijk aan de machtiging uitvoering kan worden gegeven. Overeenkomstig artikel 552d, derde en vierde lid, Sv, dat een regeling geeft voor de beslissing op een klaagschrift van een verschoningsgerechtigde of een klaagschrift over de uitvoering van een verzoek om rechtshulp, wordt ook voor de beslissing in cassatie een termijn bepaald waarbinnen op de schriftuur moet zijn beslist. Dit betreft een termijn van negentig dagen.

Onderdeel L (Nieuwe Titel XI. Vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp bij afzonderlijke rechterlijke beslissing)

Aan het Vierde Boek “Eenige rechtsplegingen van bijzondere aard” wordt een titel toegevoegd waarin de procedure tot vervallenverklaring aan de staat en tot confiscatie van een voorwerp wordt geregeld, getiteld: “Titel XI. Vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp bij afzonderlijke rechterlijke beslissing”.

De vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp wordt behandeld door de raadkamer. De algemene regeling voor de procedure in de raadkamer (artikelen 21 tot en met 25 Sv) is niet voldoende voor een toereikende regeling van de behandeling van een dergelijke vordering. Daarom behoeft de algemene regeling aanvulling. De aanvulling heeft onder meer betrekking op de volgende aspecten: de bevoegde rechtbank (relatieve competentie), de vordering van de officier van justitie en de termijnen voor het indienen daarvan, de oproeping van belanghebbenden, getuigen en deskundigen voor de zitting, de (openbare) behandeling van de zaak op de zitting, het horen van getuigen en deskundigen, het bewijs, het geven en betekenen van de beschikking en het instellen van rechtsmiddelen. In deze titel zijn de aanvullende bepalingen samengebracht. Deze gelden – voor zover daarvan niet expliciet wordt afgeweken – in aanvulling op de algemene bepalingen met betrekking tot de behandeling door de raadkamer.

Artikel 576

In dit artikel wordt bepaald welke rechtbank bevoegd is tot behandeling van een vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp (relatieve competentie). Met deze bevoegdheidsregeling is zoveel mogelijk aangesloten bij artikel 2 Sv. Dit vanwege het feit dat een confiscatieprocedure verband kan houden met een vervolging. Bovendien kan de belanghebbende in geval van vervolging zich over de inbeslagneming beklagen bij de rechtbank die de zaak berecht, zal berechten of heeft berecht (artikel 552a Sv). Dit pleit ervoor de rechtbanken relatief bevoegd te maken die bevoegd zijn om een strafbaar feit te berechten waarbij het voorwerp is betrokken waarop de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie betrekking heeft. Als een vordering tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp voorafgaat aan een vervolging, daaraan parallel loopt of daarop volgt, kan de vordering door dezelfde rechtbank worden behandeld als waar de berechting van een strafbaar feit waarbij het voorwerp is betrokken plaatsvindt of heeft plaatsgevonden. Daarom is de rechtbank bevoegd binnen het rechtsgebied waar de vervolging is ingesteld of zal worden ingesteld in gevallen waarin daarvan sprake is (onderdeel a). Daarnaast zijn bevoegd de rechtbank in het rechtsgebied waarbinnen het voorwerp is inbeslaggenomen (onderdeel b), de rechtbank in het rechtsgebied waarbinnen een van de belanghebbenden woon- of verblijfplaats heeft of zich bevindt (onderdeel c), of de rechtbank die bevoegd is in zaken die door het functioneel parket of landelijk parket worden aangebracht (onderdeel d).

De in dit artikel genoemde rechtbanken zijn gelijkelijk bevoegd. Dit maakt ook mogelijk dat de confiscatieprocedure in de eerste jaren na inwerkingtreding van het wetsvoorstel desgewenst bij gespecialiseerde officieren van justitie en rechtbanken wordt geconcentreerd.

Artikel 577

Eerste lid

Een vordering tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp dient door de officier van justitie te worden ingediend uiterlijk zes maanden na het beëindigen van de strafzaak vanwege het intreden van de grond voor het niet-voortzetten van een ingestelde vervolging die aanleiding heeft gegeven voor het indienen van de vordering (artikel 36g, tweede lid, Sr). Hiermee wordt voorkomen dat de belanghebbenden bij het voorwerp – de nabestaanden van de verdachte of de voormalige verdachte – gedurende langere tijd in onzekerheid blijven over hetgeen met het voorwerp gebeurt. Erfgenamen kunnen er na zes maanden na het beëindigen van de zaak vanwege het overlijden van de erflater dus op vertrouwen dat de overheid hun verkrijging niet meer kan confisqueren op grond van deze wet. De termijn van zes maanden biedt het openbaar ministerie voldoende tijd om de vordering voor te bereiden.

Tweede lid

Dit lid bepaalt binnen welke termijn een vordering tot confiscatie van een voorwerp door de officier van justitie dient te worden ingediend. Hiervoor wordt uitgegaan van een termijn van twee jaar. Dit biedt voldoende tijd om het voor de vordering tot confiscatie van een voorwerp benodigde onderzoek te verrichten. Bij het bepalen van het startpunt van de termijn moet onderscheid worden gemaakt tussen de gevallen waarin wel en geen vervolging is ingesteld. Indien geen vervolging is ingesteld is het startpunt van de termijn van twee jaar het moment van inbeslagneming van het voorwerp. Indien wel vervolging is ingesteld, doordat op vordering van de officier van justitie een rechter bij de zaak is betrokken, voor het strafbare feit waarmee het voorwerp zou zijn verkregen, vangt de termijn aan op het moment dat wordt besloten tot beëindiging van de vervolging of, als de vervolging tot een einduitspraak heeft geleid, na het onherroepelijk worden van de einduitspraak. Indien meerdere verdachten worden vervolgd vanwege betrokkenheid bij het strafbare feit waarmee het voorwerp zou zijn verkregen, is het startpunt van de termijn het moment waarop de laatste einduitspraak onherroepelijk is geworden.

Derde lid

De vordering wordt gemotiveerd en vermeldt dus welk voorwerp het betreft en op welke gronden de vordering berust. In de vordering worden ook de getuigen en deskundigen genoemd die de officier van justitie voor de zitting zal oproepen. Indien een tolk wordt opgeroepen wordt daarvan eveneens opgave gedaan. Zo kunnen degenen die kennis nemen van de vordering – bekende belanghebbenden en de rechtbank – zich goed op de behandeling van de vordering voorbereiden en worden zij in gelegenheid gesteld te bepalen of het nodig is te verzoeken anderen op te roepen.

In paragraaf 4.6.1 van deze memorie van toelichting is gewezen op de wenselijkheid van een rechterlijke toetsing van de beslissing van de officier van justitie tot het indienen van een vordering tot confiscatie van een voorwerp. Bij die toetsing kan, behalve de op de zaak betrekking hebbende stukken, ook de motivering van de vordering een rol spelen. Zie hiervoor nader de toelichting bij artikel 582, eerste lid, Sv.

Vierde lid

De vordering wordt betekend aan de bekende belanghebbenden bij het voorwerp. Van het openbaar ministerie wordt verwacht dat de nodige inspanningen worden geleverd om alle belanghebbenden tijdig in beeld te krijgen zodat op het moment van het indienen van de vordering alle belanghebbenden bekend zijn en zij kunnen worden geïnformeerd over de vordering en hun rechten.

Voor de inkadering van de kring van belanghebbenden is uitgangspunt dat als belanghebbende kan worden aangemerkt degene die door de vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van het voorwerp in zijn rechten wordt aangetast. De vervallenverklaring aan de staat of

confiscatie van een voorwerp leidt tot het verval aan de staat van het voorwerp. In de regel zal de eigenaar van het voorwerp hierdoor worden geraakt. In het geval de vordering ziet op een vermogensrecht, zal de rechthebbende belanghebbende zijn. Als het gaat om een onroerende zaak, zoals een woning, zal de eigenaar van de woning zoals vermeld in het Kadaster – ook als dat een katvanger is – belanghebbende zijn. Als het gaat om een personenauto zal degene op wiens naam het voertuig is ingeschreven in het register van de Rijksdienst voor het Wegverkeer (hierna: RDW) belanghebbende zijn. Ditzelfde geldt voor de leasemaatschappij als eigenaar van het voertuig ten aanzien waarvan een leasecontract is gesloten met een gebruiker. Bij een criminele nalatenschap is belanghebbende in ieder geval degene die de nalatenschap (beneficiair) heeft aanvaard. De erfgenamen die de nalatenschap niet hebben aanvaard en de executeur of vereffenaar kunnen bezwaarlijk als belanghebbende worden aangemerkt omdat zij geen recht op afgifte kunnen doen gelden ten aanzien van de nalatenschap (vgl. ECLI:NL:HR:2014:1245). Als het gaat om inbeslaggenomen aandelen dan zal de aandeelhouder belanghebbende zijn.

De persoonlijke of zakelijke rechten van derden te goeder trouw op het voorwerp – zoals het recht van hypotheek, vruchtgebruik, huurkoop of (onder)huur – worden niet aangetast door de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van het voorwerp. De rechthebbenden zijn dan niet als belanghebbende aan te merken. Dit kan anders liggen als de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie betrekking heeft op een zakelijk of persoonlijk recht ten aanzien van een voorwerp. Een hypotheekrecht kan bijvoorbeeld aan de staat vervallen worden verklaard of geconfisqueerd in geval van een malafide hypotheek op een woning. In dat geval kan de hypotheekhouder als belanghebbende worden aangemerkt bij de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van het hypotheekrecht.

Als degene die uiteindelijk profiteert van het voorwerp formeel geen rechthebbende is bij dat voorwerp, bijvoorbeeld omdat gebruik wordt gemaakt van een katvanger om te voorkomen dat een voorwerp op eigen naam komt te staan, is diegene ook geen belanghebbende bij een vordering tot vervallenverklaring aan de staat of een vordering tot confiscatie van het voorwerp. De katvanger, die in de openbare registers als eigenaar is geregistreerd, is in dat geval wel belanghebbende omdat zijn recht ten aanzien van het voorwerp door de vordering tot confiscatie kan komen te vervallen.

De vraag of de klager daadwerkelijk als belanghebbende kan worden aangemerkt is uiteindelijk aan de rechter ter beoordeling. Daarbij kan de rechter de officier van justitie in de gelegenheid stellen om feiten en omstandigheden aan te voeren op grond waarvan geoordeeld zou moeten worden dat de betrokken persoon redelijkerwijs niet als belanghebbende kan worden aangemerkt.

Van de belanghebbende moet worden onderscheiden de andere betrokkene, die vanwege de uitkomst van de procedure niet in een eigen belang wordt getroffen maar wel betrokken is bij het voorwerp. Bijvoorbeeld de koerier die is aangehouden met een tas met geld waarvan de confiscatie wordt gevorderd en die heeft verklaard dat die tas met geld hem niet toebehoort.

De belanghebbenden zijn procespartij in de raadkamerprocedure met betrekking tot de vordering en hebben rechten, waar zij op worden gewezen. Het gaat om het recht op rechtsbijstand (artikel 23, derde lid, Sv), het recht op kennisneming van de op de zaak betrekking hebbende stukken (artikel 23, vijfde lid, Sv) en, indien de belanghebbende de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheerst, het recht te verzoeken deze stukken schriftelijk te laten vertalen (artikel 580, vierde lid, Sv), het recht te verzoeken om bijstand van een tolk op de zitting (artikel 580, vierde lid, Sv), en het recht om te verzoeken getuigen en deskundigen voor de zitting te doen oproepen of mee te brengen op de zitting (artikel 578 Sv).

Artikel 578

Eerste lid

De officier van justitie kan getuigen en deskundigen oproepen voor de zitting.

Tweede lid

De voorzitter van de raadkamer kan, ambtshalve of op verzoek van de belanghebbende, de officier van justitie bevelen getuigen of deskundigen op te roepen voor de zitting. Het bevel bevat de namen en de woon- of verblijfplaats van de desbetreffende getuige of deskundige. Als deze gegevens onbekend zijn kan worden volstaan met een zo nauwkeurig mogelijke aanduiding van de getuige of deskundige.

Derde lid

De belanghebbende kan de voorzitter van de raadkamer verzoeken getuigen en deskundigen voor de zitting te doen oproepen. Een dergelijk verzoek moet worden ingediend binnen een maand na de betekening van de vordering tot confiscatie van een voorwerp, en bevat de namen en de woon- of verblijfplaats van de desbetreffende getuige of deskundige. Als deze gegevens onbekend zijn kan worden volstaan met een zo nauwkeurig mogelijke aanduiding van de getuige of deskundige. Indien na de termijn van een maand door een belanghebbende nog een verzoek tot het oproepen van een getuige of deskundige wordt ingediend, handelt de raadkamer naar bevind van zaken.

Artikel 579

Eerste lid

De officier van justitie roept de bekende belanghebbenden, getuigen, deskundigen en tolken op voor de zitting, zodat deze kennis hebben van de datum en plaats van de zitting. De belanghebbenden worden hierdoor in de gelegenheid gesteld zich ter zitting tegen de vordering te verweren. De officier van justitie roept zowel de getuigen en deskundigen op die door de officier van justitie zijn vermeld in de vordering die eerder aan de bekende belanghebbenden is betekend, als de getuigen en deskundigen waarvan de oproeping is bevolen door de voorzitter van de raadkamer. Tolken worden opgeroepen voor zover daaraan behoefte bestaat.

Tweede lid

De oproeping van de bekende belanghebbenden wordt betekend en vermeldt waar en op welk moment de zitting plaatsvindt. In de oproeping van de belanghebbenden wordt tevens vermeld welke getuigen en deskundigen worden opgeroepen.

Derde lid

Als op het moment van de oproeping een opsporingsonderzoek is ingesteld dat kan leiden tot vervolging in verband met een strafbaar feit waarmee het voorwerp waarvan de confiscatie wordt gevorderd zou zijn verkregen of als op grond van artikel 12 Sv beklag is gedaan over de beslissing tot niet of niet verdere vervolging in verband met een dergelijk feit wordt, indien het belang van het onderzoek dat toelaat, in de oproeping vermeld over welke strafbare feiten het gaat. Deze bepaling is van belang voor de gevallen waarin de belanghebbende ook verdachte zou zijn indien het opsporingsonderzoek of de beklagprocedure tot een vervolging zou leiden. Doordat de belanghebbende wordt geïnformeerd over het opsporingsonderzoek of de beklagprocedure, is hij in de gelegenheid bij het bepalen van zijn positie in de procedure met betrekking tot de vordering rekening te houden met de vervolging die mogelijk nog volgt. Dit is met name van belang voor de vordering tot confiscatie van een voorwerp die kan worden gevolgd door een vervolging. Een belanghebbende kan bijvoorbeeld besluiten informatie niet in te brengen in de procedure met betrekking tot de vordering tot confiscatie van een voorwerp indien hij meent dat dit nadelig zou zijn voor de eventuele strafzaak die nog volgt.

Artikel 580

Eerste lid

De behandeling van de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp vindt in het openbaar plaats. Vanwege het uitgangspunt van het huidige wetboek dat een raadkamerprocedure in beginsel niet in het openbaar plaatsvindt wordt dit, in afwijking van artikel 22, eerste lid, Sv, expliciet bepaald. Het vereiste van openbaarheid

vloeit voort uit de toepasselijkheid van artikel 6, eerste lid, EVRM, nu het bij de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp gaat om de vaststelling van burgerlijke rechten en verplichtingen.

De openbare behandeling van de vordering brengt met zich dat de beschikking in het openbaar wordt uitgesproken (artikel 24, eerste lid, Sv). De raadkamer kan evenwel bevelen dat de behandeling van de vordering geheel of gedeeltelijk plaatsvindt achter gesloten deuren, indien de in artikel 22, tweede lid, Sv genoemde belangen zich verzetten tegen openbare behandeling van de vordering.

Tweede lid

De voorzitter begint het onderzoek door de identiteit van de belanghebbende vast te stellen. Dit is van belang om te voorkomen dat een ander zich als belanghebbende kan voordoen en daarmee de positie van de daadwerkelijke belanghebbende zou kunnen benadelen. Voor de identiteitsvaststelling wordt aangesloten bij de regeling in artikel 27a Sv. De belanghebbende wordt ten behoeve van het vaststellen van zijn identiteit gevraagd naar zijn naam, voornamen, geboorteplaats en geboortedatum, het adres waarop hij in de basisregistratie personen is ingeschreven en het adres van zijn feitelijke verblijfplaats (artikel 27a, eerste lid, eerste zin, Sv). Als over de identiteit van de belanghebbende twijfel bestaat kan de voorzitter de identiteit van de belanghebbende aan de hand van zijn identiteitsbewijs vaststellen (artikel 27a, eerste lid, tweede zin, Sv). De belanghebbende is verplicht op bevel van de rechter zijn identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden (artikel 29c, tweede lid, Sv is van overeenkomstige toepassing).

Derde lid

Dit lid bevat de verplichting om de belanghebbende op de zitting de cautie te geven. Dat wil zeggen dat de voorzitter van de raadkamer de belanghebbende voordat hij wordt gehoord, meedeelt dat hij niet tot antwoorden is verplicht. Anders dan in reguliere strafzaken is in deze procedure geen sprake van een verdachte van een strafbaar feit, maar van een belanghebbende. Wel is sprake van een voorwerp dat in verband staat met enig strafbaar feit. Aan een belanghebbende zal moeten worden toegelicht wat de aard van de procedure is en wat zijn positie daarin behelst. De belanghebbende die verklaart over de herkomst van het voorwerp loopt het risico dat – indien het voorwerp zoals door het openbaar ministerie naar voren wordt gebracht een criminele herkomst heeft – hij zichzelf door het afleggen van een verklaring belast, waardoor hij als verdachte van een strafbaar feit kan worden aangemerkt. Daarom is erin voorzien dat de belanghebbende voorafgaand aan het horen wordt medegedeeld dat hij niet tot antwoorden is verplicht. Daarvoor is te meer reden in geval een belanghebbende in de confiscatieprocedure wel al tevens een verdachte is tegen wie vervolging kan worden ingesteld. Verklaringen die door een belanghebbende worden afgelegd nadat de

cautie is gegeven kunnen in voorkomende gevallen op een later moment, als ook vervolging tegen hem zou worden ingesteld, als bewijs in een strafzaak tegen de belanghebbende worden gebruikt. Voor de formulering van het voorschrift is aansluiting gezocht bij artikel 29, tweede lid, Sv.

Vierde lid

De Confiscatierichtlijn voorziet, indien relevant, in het recht op vertolking en vertaling voor de personen die getroffen worden door de confiscatie zonder veroordeling (artikel 24, tweede lid, van de richtlijn). De huidige regeling voor de behandeling in raadkamer voorziet niet in de mogelijkheid van vertaling van de op de zaak betrekking hebbende stukken, en beperkt de bijstand van een tolk tot de verdachte (artikel 23, vierde lid, Sv). Mede in het licht van de Confiscatierichtlijn is het recht op vertaling en op bijstand van een tolk ook geregeld voor de belanghebbende.

Vijfde lid

De rechtbank kan de officier van justitie en de belanghebbende in de gelegenheid stellen schriftelijk standpunten uit te wisselen. Hiertoe kan zowel tijdens als voorafgaand aan de zitting worden besloten. Een schriftelijke uitwisseling van standpunten kan bijdragen aan de kwaliteit van het onderzoek op de zitting, doordat duidelijk wordt wat de punten zijn die tijdens de inhoudelijke behandeling aandacht behoeven. Als sprake is van meerdere belanghebbenden zal een schriftelijke uitwisseling van standpunten ook tot gevolg kunnen hebben dat de belanghebbenden al voorafgaand op de hoogte geraken van hetgeen door andere belanghebbenden op de zitting ter discussie zal worden gesteld. Een schriftelijke ronde kan de inhoudelijke behandeling daardoor bekorten en daarmee bijdragen aan een voortvarende behandeling van de vordering. De beslissing een schriftelijke ronde in te lassen is aan de rechtbank. Indien een schriftelijke uitwisseling van standpunten heeft plaatsgehad, wordt de inhoud daarvan op de zitting kort aangeduid. Op deze manier wordt zeker gesteld dat alle betrokkenen op de hoogte zijn van hetgeen schriftelijk is uitgewisseld.

Zesde lid

De raadkamer kan de behandeling van de vordering schorsen als het belang van het onderzoek dat vordert (artikel 281 Sv is van overeenkomstige toepassing). De behandeling kan ook worden geschorst als onderzoek van de rechter-commissaris nodig blijkt. In dat geval stelt de raadkamer, onder vermelding van het onderwerp van het onderzoek, de stukken in handen van de rechter-commissaris (artikel 316 Sv is van overeenkomstige toepassing). Daarnaast zal de raadkamer, als de noodzaak blijkt van het verhoor van nog niet gehoorde getuigen of van de overlegging van stukken die niet aanwezig zijn, de schriftelijke oproeping

van die getuigen of de overlegging van de nodige stukken bevelen (artikel 315 Sv is van overeenkomstige toepassing).

Artikel 581

De rechtbank kan bij de behandeling van de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp getuigen en deskundigen horen. Bij het verhoor van getuigen en deskundigen geldt de verplichting om hen te wijzen op het verschoningsrecht dat hen toekomt. Dit wordt in de wettekst tot uitdrukking gebracht door de zinsnede “in alle gevallen waarin een getuige of deskundige (…) wordt verhoord”. Hoewel bij het verhoor van een getuige of deskundige door een opsporingsambtenaar geen spreekplicht geldt – en het verschoningsrecht dus strikt genomen niet aan de orde zou zijn – geldt vanwege het rechtsbelang van het verschoningsrecht ook bij dit verhoor de verplichting om getuigen en deskundigen erop te wijzen dat zij niet verplicht zijn (bepaalde) vragen te beantwoorden. Wanneer de getuige ten tijde van het verhoor door de opsporingsambtenaar niet weet dat hij ook in een latere fase niet hoeft te verklaren en onder die omstandigheden verklaart, doet dat afbreuk aan het rechtsbelang dat door het verschoningsrecht wordt beschermd.

De huidige regeling voor de behandeling in raadkamer bevat geen regels over het horen van getuigen of deskundigen. In dit artikel worden daarom de regels die van toepassing zijn op het horen van getuigen en deskundigen op de terechtzitting van overeenkomstige toepassing verklaard. Het betreft de bepalingen met betrekking tot de identiteitsvaststelling van de getuige (artikel 290 Sv), de inhoud van de verklaring van de getuige (artikel 291 Sv), de mogelijkheid de gijzeling van de getuige te bevelen indien hij zonder wettige grond weigert de gestelde vragen te beantwoorden (artikel 294 Sv), de mogelijkheid een onderzoek naar meineed te bevelen als de getuige ervan wordt verdacht zich daaraan schuldig te hebben gemaakt (artikel 295 Sv) en de van overeenkomstige toepassing verklaring van de bepalingen over getuigen en hun verklaringen op deskundigen en hun verklaringen (artikel 299 Sv).

Artikel 582

Eerste lid

In dit lid is vastgelegd dat de rechtbank beraadslaagt over haar bevoegdheid om van de vordering kennis te nemen, over de ontvankelijkheid van de officier van justitie en over de vraag of de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van het voorwerp waarop de vordering betrekking heeft moet worden uitgesproken. Daarbij beraadslaagt de rechtbank naar aanleiding van de vordering en van de behandeling van de vordering op de zitting.
Op grond van artikel 576 Sv kan worden vastgesteld welke rechtbank bevoegd is van de vordering kennis te nemen (zie ook de toelichting op dat artikel). Wat betreft de ontvankelijkheid van de officier van justitie zal

de rechtbank moeten beoordelen of de wettelijke voorschriften voor het indienen van de vordering zijn nageleefd. Als dat niet het geval is, zal de officier van justitie niet ontvankelijk moeten worden verklaard.
Bij het toetsen van de ontvankelijkheid van de officier van justitie beoordeelt de raadkamer ook of de officier van justitie in redelijkheid heeft kunnen beslissen tot indiening van de vordering tot confiscatie van een voorwerp. De beslissing tot confiscatie van een voorwerp maakt een ingrijpende inbreuk op het recht van eigendom. Op grond van de beleidsregels van het openbaar ministerie over de keuze tussen het indienen van een vordering tot confiscatie van een voorwerp of het instellen van vervolging kan de raadkamer de keuze voor een vordering tot confiscatie marginaal toetsen. De rechterlijke toetsing van de beslissing tot het instellen van een confiscatieprocedure zal een terughoudende moeten zijn, om te voorkomen dat de rechter via de toetsing van die beslissing indirect de opportuniteit van vervolging beoordeelt. Indien de rechter meent dat de officier van justitie bij afweging van alle in aanmerking komende belangen niet in redelijkheid tot het indienen van de vordering heeft kunnen beslissen, waaronder begrepen dat de beslissing tot het indienen van de vordering tot confiscatie van een voorwerp niet verenigbaar is met de beleidsregels van het openbaar ministerie, kan hij de officier van justitie niet-ontvankelijk verklaren in zijn vordering.
De rechtbank beslist alleen tot vervallenverklaring aan de staat van het voorwerp als het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren en de rechtbank het aannemelijk acht dat het voorwerp in geval van veroordeling voor dat feit, vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring (tweede lid). De confiscatie van een voorwerp kan alleen worden uitgesproken als de rechtbank aannemelijk acht dat het onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren (derde lid).
Tweede lid

Dit lid bevat de bewijsregels die gelden in de procedure gericht op de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp. De Confiscatierichtlijn schrijft voor dat de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan worden uitgesproken in gevallen waarin, zonder de in artikel 15, eerste lid, van de richtlijn genoemde omstandigheden (ziekte, vlucht of overlijden verdachte en verstrijken verjaringstermijn), de relevante strafprocedure tot een veroordeling had kunnen leiden voor ten minste strafbare feiten die direct of indirect aanzienlijk economisch voordeel kunnen opleveren en de rechter er voldoende van overtuigd is dat de te confisqueren hulpmiddelen, opbrengsten of goederen verkregen zijn uit, of direct of indirect verband houden met het strafbare feit in kwestie (artikel 15, tweede lid, van de richtlijn). In het algemeen deel is reeds ingegaan op de omstandigheden waarin het ontbreken van de veroordeling niet aan confiscatie van een voorwerp in de weg mag staan (paragraaf 4.3 van deze memorie van toelichting).

De vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan in lijn met de richtlijnverplichting alleen worden uitgesproken indien de ingestelde vervolging die vanwege het overlijden of ziekte van de verdachte, of het verstrijken van de verjaringstermijn (artikel 36g, tweede lid, Sr) niet kan worden voortgezet, betrekking had op een strafbaar feit dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. De rechtbank zal dus moeten beoordelen of het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Daarbij kan de raadkamer acht slaan op de waarde van het voorwerp of de voorwerpen waarvan de vervallenverklaring aan de staat wordt gevorderd. In het geval de opbrengsten van een strafbaar feit een aanzienlijke waarde kennen, kan daaruit worden afgeleid dat het strafbare feit waarmee deze zijn verkregen aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Indien de vordering geen betrekking heeft op opbrengsten, maar bijvoorbeeld op hulpmiddelen die in verband staan met het strafbare feit, zal uit de aard van het feit kunnen worden afgeleid of dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren.

Aan het vereiste van de Confiscatierichtlijn dat de rechter er voldoende van overtuigd is dat de te confisqueren hulpmiddelen, opbrengsten of goederen verkregen zijn uit, of direct of indirect verband houden met het strafbare feit in kwestie wordt invulling gegeven met de voorwaarde dat het een voorwerp betreft dat in geval van veroordeling voor het strafbaar feit waarvoor vervolging was ingesteld vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring (artikel 36g, eerste lid, Sr). Artikel 33a Sr noemt als voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring onder meer voorwerpen met behulp van welke het feit is begaan of voorbereid (onderdeel c), voorwerpen die (..) geheel of grotendeels door middel van of uit de baten van het strafbare feit zijn verkregen (onderdeel a), en voorwerpen die tot het begaan van het misdrijf zijn vervaardigd of bestemd (onderdeel e). Zoals blijkt uit overweging 30 van de Confiscatierichtlijn moet de rechter er voldoende van overtuigd zijn dat de te confisqueren hulpmiddelen, opbrengsten of goederen verkregen zijn uit of direct of indirect verband houden met het strafbare feit. De raadkamer zal moeten beoordelen of het aannemelijk is dat het voorwerp waarvan de vervallenverklaring aan de staat is gevorderd in het vereiste verband staat tot het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld.

De raadkamer kan dit oordeel slechts ontlenen aan de inhoud van wettige bewijsmiddelen (vierde lid). Tot vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp kan enkel worden besloten als het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld naar het oordeel van de raadkamer aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren en de raadkamer het aannemelijk oordeelt dat het voorwerp in geval van veroordeling van de gewezen verdachte voor dat feit vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring omdat sprake is van een in artikel 33a Sr genoemd verband tussen het voorwerp en het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld.

Derde lid

In dit lid is vastgelegd dat de rechtbank beoordeelt of aannemelijk is dat een voorwerp waarvan de confiscatie wordt gevorderd onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Dit oordeel kan de raadkamer slechts ontlenen aan de inhoud van wettige bewijsmiddelen (vierde lid). De raadkamer is in hoge mate vrij om de beschikbare bewijsmiddelen te selecteren en te waarderen.

Met de formulering van dit lid wordt aangesloten bij de wettelijke bewijsregeling die geldt voor het oordeel over de vraag of een veroordeelde wederrechtelijk voordeel heeft verkregen ten aanzien waarvan hem een ontnemingsmaatregel moet worden opgelegd (artikel 36e Sr). De bewijsstandaard van de rechterlijke overtuiging, die geldt in strafzaken en die inhoudt dat het feit buiten redelijke twijfel moet vaststaan, is daarmee in de confiscatieprocedure niet van toepassing. Ook het object van het bewijs verschilt. In strafzaken moet de rechter beoordelen of de verdachte het tenlastegelegde feit heeft begaan. Anders dan in het geval van vervolging behoeft in de confiscatieprocedure niet te worden beoordeeld of (1) een bepaald strafbaar feit is begaan, en evenmin dat (2) een verdachte het strafbare feit heeft begaan.
Het voorwerp van de bewijsbeslissing in de confiscatieprocedure is beperkt tot de vraag of het desbetreffende voorwerp ‘onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren’. De voorwaarde dat het moet gaan om een voorwerp dat onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf komt overeen met een van de bestanddelen uit de delictsomschrijving van witwassen. Hoewel in de confiscatieprocedure een andere bewijsstandaard geldt dan in het geval van vervolging van een verdachte wegens witwassen, zullen in deze procedure deels dezelfde bewijseisen gelden als bij een vervolging wegens witwassen voor zover het daarbij gaat om het bewijs van het bestanddeel ‘van misdrijf afkomstig’. De jurisprudentie over dit bestanddeel is vanwege de andere bewijsstandaard echter niet zonder meer van toepassing in een confiscatieprocedure.

Het openbaar ministerie zal de feiten en omstandigheden moeten aandragen op basis waarvan de rechter – op basis van de bewijsstandaard van de aannemelijkheid (‘on the balance of probabilities’) – kan oordelen dat het voorwerp onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf. Of het openbaar ministerie daarin slaagt is aan het oordeel van de rechter. In de confiscatieprocedure ligt de bewijslast dat het voorwerp onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren bij het openbaar ministerie. Dit brengt mee dat bij het openbaar ministerie ook het bewijsrisico ligt. Dit houdt in dat als de door het openbaar ministerie aangedragen feiten en omstandigheden niet in voldoende mate aannemelijk doen zijn dat het voorwerp onmiddellijk of middellijk uit misdrijf afkomstig is, het openbaar ministerie daarvan het risico draagt doordat de rechter de vordering tot confiscatie van een voorwerp zal afwijzen.

Als er zich geen persoon meldt als belanghebbende, dan dienen de door het openbaar ministerie aangedragen feiten en omstandigheden de conclusie te kunnen dragen dat het voorwerp afkomstig is van enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Als zich wel een persoon als belanghebbende meldt die bezwaar heeft tegen de vordering van het openbaar ministerie, dan zal die belanghebbende gemotiveerd feiten en omstandigheden moeten stellen waaruit blijkt dat het voorwerp niet afkomstig is van enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren, zoals het openbaar ministerie stelt. Dit kan meebrengen dat de belanghebbende stukken moet overleggen om zijn stelling te onderbouwen en aannemelijk te maken. Als de belanghebbende hierin slaagt, ligt het op de weg van het openbaar ministerie om nader bewijs met betrekking tot de gestelde criminele herkomst van het voorwerp te leveren en zal de rechter op basis van het geleverde bewijs beslissen of aannemelijk is dat het voorwerp onmiddellijk of middellijk afkomstig is van enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren en in geval van bevestigende beantwoording de confiscatie daarvan moet uitspreken. Hiermee geldt in feite – net zoals bij de ontnemingsprocedure – dezelfde bewijslastverdeling als in civiele zaken: wie feiten en omstandigheden stelt moet deze in beginsel bewijzen. Overwegingen van redelijkheid en billijkheid kunnen er in uitzonderlijke gevallen toe leiden dat de bewijslastverdeling iets anders wordt ingekleurd. De waardering van het bewijs is overgelaten aan de rechter. De rechter oordeelt uiteindelijk op basis van een *balancing of probabilities*.

De belanghebbende is niet verplicht een verklaring te geven over de herkomst van het voorwerp waarop de confiscatieprocedure betrekking heeft. In het geval de door het openbaar ministerie aangedragen feiten en omstandigheden zodanig zijn dat de rechter op basis daarvan kan oordelen dat het voorwerp afkomstig is van enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren, zal het niet geven van een verklaring over de herkomst van het voorwerp echter tot gevolg kunnen hebben dat de confiscatie van het voorwerp wordt uitgesproken op grond van hetgeen door het openbaar ministerie is aangedragen. Het is voor een belanghebbende in dergelijke gevallen dus raadzaam wel een verklaring te geven.

De vraag wanneer sprake is van een van enig misdrijf afkomstig voorwerp is in hoge mate afhankelijk van (de waardering van de) feiten en omstandigheden in het concrete geval. Om tot het oordeel te komen dat dit het geval is kan de rechter rekening houden met alle relevante omstandigheden van de zaak, met inbegrip van het beschikbare bewijsmateriaal en de specifieke feiten en omstandigheden, zoals het feit dat de waarde van de voorwerpen duidelijk niet in verhouding staat tot het legale inkomen van de belanghebbende, het ontbreken van een plausibele legale oorsprong van de voorwerpen, dat de belanghebbende tegenstrijdige verklaringen heeft afgelegd over de herkomst van het voorwerp, dat de belanghebbende relaties onderhoudt met personen die betrokken zijn bij een criminele organisatie of die in verband kunnen

worden gebracht met ernstige criminaliteit, en de situatie waarin de voorwerpen zijn aangetroffen (artikel 16 en overweging 34, van de Confiscatierichtlijn). In het geval van het aantreffen van een grote hoeveelheid contant geld kunnen bijvoorbeeld van belang zijn de omstandigheden waaronder het geld is aangetroffen (tijdstip, verpakking, verstopt in geheime bergruimte in kleding, voertuig of woning) en bijkomende omstandigheden met betrekking tot het voorwerp, zoals informatie rond de betrokkenheid van de belanghebbenden bij strafbare feiten (zoals de aard van die feiten en recidive). Hierbij kan ook de verhouding tussen de waarde van het voorwerp enerzijds en de legale inkomsten van de belanghebbende anderzijds een rol spelen; hoe groter de discrepantie hoe sterker de aannemelijkheid dat het voorwerp uit enig misdrijf afkomstig is. In dit verband geldt dat hoe concreter het verband tussen het voorwerp en een misdrijf door het openbaar ministerie wordt gesteld, hoe hoger de eisen zullen zijn die worden gesteld aan de gemotiveerde betwisting door de belanghebbende. Hetgeen van de belanghebbende in dergelijke situaties wordt verwacht, is afhankelijk van wat het openbaar ministerie aan bewijsmiddelen heeft geleverd. Hiertoe zal de belanghebbende de nodige stukken moeten overleggen. De stukken kunnen bijvoorbeeld een akte inhouden waaruit blijkt dat hij een schenking heeft ontvangen of een verklaring dat hij een lening heeft afgesloten of de loterij heeft gewonnen, in combinatie met de bankafschriften waaruit blijkt dat de bedragen ook daadwerkelijk van de genoemde partij afkomstig zijn. Anders dan in het geval van vervolging wegens witwassen – waarbij de omstandigheid dat het voorwerp onmiddellijk of middellijk afkomstig is van enig misdrijf buiten redelijke twijfel zal moeten worden bewezen – zal niet kunnen worden volstaan met een concrete, verifieerbare en niet op voorhand hoogst onwaarschijnlijke verklaring van de belanghebbende, bijvoorbeeld dat het gaat om een schenking van een bepaald familielid uit een specifiek land. Een dergelijke verklaring zal bijvoorbeeld gepaard moeten gaan met de contactgegevens en een verklaring van het familielid, een notariële akte of ander officieel document uit het betreffende land – als dat in dat land voor die schenking vereist of gebruikelijk is – en een bankafschrift.
Dat het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf dat ‘aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren’ kan worden afgeleid uit de waarde van het voorwerp of de voorwerpen waarvan de confiscatie wordt gevorderd. Als voorwerpen met een aanzienlijke waarde afkomstig zijn uit enig misdrijf, volgt daaruit immers dat dat misdrijf aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren. Het ligt op de weg van het openbaar ministerie om de waarde van het voorwerp te (laten) bepalen en de nodige feiten en omstandigheden aan te dragen op basis waarvan de rechter ook hierover kan oordelen. Dit betekent ook dat het openbaar ministerie in het geval hierover twijfel zou kunnen bestaan bewijs van de waarde van het voorwerp moet kunnen leveren, bijvoorbeeld in de vorm van een rapport waarin de geschatte verkoopprijs van het voorwerp wordt vermeld.

Vierde lid

Het oordeel dat aannemelijk is dat het voorwerp in geval van veroordeling voor het strafbare feit waarvoor vervolging was ingesteld, vatbaar zou zijn geweest voor verbeurdverklaring waardoor de vervallenverklaring aan de staat van het voorwerp kan worden uitgesproken of dat aannemelijk is dat het onmiddellijk of middellijk afkomstig is uit enig misdrijf dat aanzienlijk economisch voordeel kan opleveren waardoor de confiscatie van het voorwerp kan worden uitgesproken, wordt ontleend aan de inhoud van wettige bewijsmiddelen. In artikel 339 Sv is bepaald wat als wettig bewijsmiddel wordt erkend.

Artikel 583

Eerste lid

Met dit lid wordt voorzien in een regeling voor het geven van de beschikking. Hiermee wordt nadere invulling gegeven aan de regeling voor de raadkamerprocedure. De beschikking kan volgen op de sluiting van het onderzoek, bijvoorbeeld in gevallen waarin geen belanghebbenden zijn opgeroepen of verschenen, of op een later moment worden gegeven. Uit artikel 24, eerste lid, Sv volgt dat de beschikking in het openbaar wordt uitgesproken.

Tweede lid

In dit lid wordt in aanvulling op het algemene voorschrift van artikel 24, eerste lid, Sv een motiveringsvoorschrift vastgelegd voor de beschikking. Voorgeschreven wordt dat de beslissingen van de rechtbank over de punten waarover moet worden beraadslaagd op grond van artikel 582, eerste lid, Sv in de beschikking worden vastgelegd. Deze punten betreffen de bevoegdheid van de rechtbank om van de vordering kennis te nemen, de ontvankelijkheid van de officier van justitie en de vraag of de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van het voorwerp waarop de vordering betrekking heeft moet worden uitgesproken. De noodzaak tot motivering van de beslissing dat de rechtbank bevoegd is of dat de officier van justitie ontvankelijk is zal met name aan de orde zijn indien de rechtbank daarover een beslissing neemt die afwijkt van hetgeen hierover door de officier van justitie of de belanghebbende naar voren is gebracht en de onbevoegdheid van de rechtbank of de niet-ontvankelijkheid van de officier van justitie uitspreekt, of dit juist niet doet terwijl die bevoegdheid of ontvankelijkheid door de belanghebbende ter discussie is gesteld. Daarnaast zal de beschikking bij de beslissing over de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van het voorwerp de redenen moeten vermelden waarom de rechtbank op grond van artikel 582, tweede of derde lid, Sv tot het oordeel is gekomen alsmede de bewijsmiddelen waaruit de feiten en omstandigheden volgen waarop de beslissing steunt.

Derde lid

Indien de beschikking buiten de aanwezigheid van de bekende belanghebbende wordt uitgesproken, wordt de beschikking van de raadkamer direct aan hem betekend. Hiermee wordt nadere invulling gegeven aan de regeling voor de raadkamerprocedure, die bepaalt dat de beschikking, tenzij anders is voorgeschreven, onverwijld wordt toegezonden aan de verdachte en andere procesdeelnemers (artikel 24, vierde lid, Sv). Betekening van een gerechtelijke mededeling vindt ingevolge artikel 36b, tweede lid, Sv plaats door middel van uitreiking of elektronische overdracht.

Artikel 584

Eerste lid

De officier van justitie en belanghebbenden die als procespartij hebben deelgenomen aan de behandeling van de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp kunnen tegen de beschikking van de raadkamer hoger beroep instellen. Als procespartij hebben te gelden de belanghebbenden die bij de behandeling van de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp door de raadkamer zijn gehoord of daartoe zijn opgeroepen.

De belanghebbenden die niet bij het openbaar ministerie bekend waren en bij de behandeling van de vordering niet door de raadkamer zijn opgeroepen en daardoor ook niet zijn gehoord kunnen geen hoger beroep instellen. Voor hen staat de mogelijkheid open zich te beklagen over de beschikking tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp, hiervoor wordt verwezen naar de toelichting op het voorgestelde artikel 552ba Sv. Dit neemt niet weg dat, als een andere belanghebbende binnen de gestelde termijn hoger beroep heeft ingesteld, de niet gehoorde of opgeroepen belanghebbende voor de behandeling van het hoger beroep moet worden opgeroepen in het geval hij (inmiddels) bekend is. Vindt die oproeping plaats, dan wordt de belanghebbende daarmee een procespartij.

Met de mogelijkheid tot het instellen van hoger beroep tegen een beschikking tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp is voorzien in de mogelijkheid van beoordeling van de feiten en het bewijs in twee feitelijke instanties. Hoewel dit niet standaard is in raadkamerprocedures, is hier in dit geval voor gekozen omdat de beoordeling van de herkomst van het vervallen te verklaren of te confisqueren voorwerp en de beoordeling van de positie van de belanghebbende naar verwachting voornamelijk van inhoudelijke aard zal zijn. Hiermee wordt extra rechtsbescherming geboden aan belanghebbenden voor wie in deze procedure veel op het spel kan staan omdat zij hierdoor waardevolle voorwerpen kunnen verliezen. Met deze regeling wordt aangesloten bij de regeling voor de ontnemingsprocedure na een veroordeling waarin ook de mogelijkheid van hoger beroep en beroep in cassatie open staat.

Tegen de beslissing in hoger beroep kan door het openbaar ministerie en de belanghebbende vervolgens beroep in cassatie worden ingesteld. Zowel voor het instellen van hoger beroep als voor beroep in cassatie geldt een termijn van twee weken. Hiermee is aangesloten bij de voor raadkamerprocedures gebruikelijke termijn. Voor de officier van justitie vangt de termijn voor het instellen van hoger beroep aan na de dagtekening van de beschikking waartegen hoger beroep wordt ingesteld. Die termijn geldt ook voor de belanghebbenden die aanwezig waren bij het uitspreken van de beschikking waartegen hoger beroep wordt ingesteld. Voor de belanghebbenden die niet aanwezig waren bij het uitspreken van de beschikking is de termijn voor het instellen van hoger beroep twee weken nadat de beschikking aan hen is betekend. Deze termijnen gelden ook voor het instellen van beroep in cassatie.

Tweede lid

Als het hoger beroep of het beroep in cassatie door het openbaar ministerie wordt ingesteld, wordt een kennisgeving daarvan aan de belanghebbende betekend. Voor de belanghebbende kan er in deze procedure veel op het spel staan, het is daarom belangrijk dat hij tijdig wordt geïnformeerd over het hoger beroep of het beroep in cassatie. Hierdoor heeft de belanghebbende tijd om zich hierop voor te bereiden en, als het hoger beroep betreft, te verzoeken om getuigen of deskundigen te laten oproepen voor de zitting.

Derde lid

Als de belanghebbende op de zitting getuigen of deskundigen wil horen, kan hij verzoeken deze getuigen of deskundigen op te laten roepen voor de zitting. Dit is geregeld in artikel 578 Sv, tweede lid. Het verzoek daartoe dient hij in hoger beroep uiterlijk te doen binnen een maand na het instellen van het hoger beroep of, indien het hoger beroep alleen door de officier van justitie is ingesteld, binnen een maand na de betekening van de kennisgeving van het hoger beroep aan de belanghebbende. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel 578 Sv.

Onderdeel M (Wijziging artikel 5.1.15)

Met de wijziging van artikel 5.1.15, derde lid, Sv wordt de verwijzing in de laatste zin van dit lid aangepast. Ter uitvoering van het Verdrag inzake strafbare feiten en bepaalde andere handelingen begaan aan boord van luchtvaartuigen (Trb. 1964, 115) (ook wel: het Verdrag van Tokio), geeft artikel 5.1.15 een regeling voor gevallen waarin een buitenlands luchtvaartuig op Nederlands grondgebied landt, terwijl aan boord een strafbaar feit is gepleegd waarop de Nederlandse strafwet niet toepasselijk is. In het derde lid van artikel 5.1.15 wordt thans verwezen naar artikel 117, derde lid, Sv. Daarbij is nog uitgegaan van de oude tekst van artikel 117, derde lid, Sv waarin was bepaald dat het gerecht in feitelijke aanleg waarvoor de zaak wordt vervolgd of anders het laatst

werd vervolgd, op vordering van het openbaar ministerie, een zodanige machtiging kon verlenen. Inmiddels kan een dergelijke machtiging door het openbaar ministerie worden verleend (artikel 117, tweede lid, Sv) en is het niet meer nodig om voor die situatie in de aanwijzing van een bevoegd gerecht te voorzien. De bepaling is echter nog steeds van betekenis, ter bepaling van het bevoegde gerecht indien de betrokkene beklag wil instellen, overeenkomstig artikel 552a Sv tegen inbeslagneming van voorwerpen aan boord van het luchtvaartuig. Omdat artikel 5.1.15 ziet op de situatie waarin Nederland geen rechtsmacht heeft, is er in Nederland geen sprake van een “gerecht in feitelijke aanleg waarvoor de zaak wordt vervolgd of het laatst wordt vervolgd”, zoals beschreven in artikel 552a, derde lid, Sv.

Onderdeel N (Wijziging artikel 5.5.1)

Artikel 5.5.1 Sv regelt de erkenning en tenuitvoerlegging van een bevel tot inbeslagneming door een lidstaat die niet is gebonden aan de Confiscatieverordening. Dit betreft Denemarken en Ierland. In de relatie met deze landen kan een bevel tot inbeslagneming worden verzonden op grond van Kaderbesluit 2003/577/JBZ en een bevel tot confiscatie op basis van Kaderbesluit 2006/783/JBZ. Met de aanpassing van het derde lid, onderdeel b, is de erkenning en tenuitvoerlegging ook mogelijk van een bevel van Denemarken of Ierland tot inbeslagneming van voorwerpen, die aan de staat vervallen kunnen worden verklaard of kunnen worden geconfisqueerd.

De Confiscatierichtlijn is evenmin van toepassing op Denemarken en Ierland. Voor Ierland blijft Richtlijn 2014/42/EU van toepassing. Deze richtlijn voorziet in de confiscatie als veroordeling niet mogelijk is vanwege ziekte of vlucht van het slachtoffer (artikel 4, tweede lid, Richtlijn 2014/42/EU). De richtlijn bevat minimumvoorschriften en staat niet in de weg aan confiscatie zonder voorafgaande veroordeling.

Op basis van de Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging geldelijke sancties en beslissingen tot confiscatie is het mogelijk om de tenuitvoerlegging van beslissingen tot confiscatie van Deense en Ierse autoriteiten te behandelen. Deze wet is van toepassing op confiscatiebevelen en rechterlijke uitspraken tot de confiscatie van voorwerpen (artikel 1, onderdelen e, l en q, Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging geldelijke sancties en beslissingen tot confiscatie). Dit omvat een confiscatiebevel als bedoeld in de Confiscatieverordening, zodat de bepalingen van deze wet – in het bijzonder de artikelen 6 en 10 – kunnen worden toegepast in het kader van de vervallenverklaring aan de staat of de confiscatie van een voorwerp.

Onderdeel O (Wijziging artikel 5.5.2, tweede lid)

Voor de toelichting op dit onderdeel wordt verwezen naar de toelichting op de aanpassing van artikel 5.5.1 Sv, in onderdeel N. Een bevel tot inbeslagneming door een lidstaat die niet is gebonden aan de aldaar

genoemde verordening inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen gaat vergezeld van een certificaat en een rechtshulpverzoek. Met de aanpassing van het tweede lid, onderdeel b, is de erkenning en tenuitvoerlegging ook mogelijk van een inkomend rechtshulpverzoek dat strekt tot inbeslagneming van voorwerpen die kunnen worden vervallen verklaard aan de staat of worden geconfisqueerd.

Onderdeel P (Nieuw artikel 5.5.2a)

Artikel 5.5.2a

Eerste lid

Dit artikel voorziet in de bevoegdheid van de officier van justitie om op verzoek van een andere lidstaat voorwerpen in beslag te nemen met overeenkomstige toepassing van de derde afdeling van titel IV van het Eerste Boek van het Wetboek van Strafvordering indien er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat op korte termijn een voor erkenning en tenuitvoerlegging vatbaar bevriezingsbevel zal worden uitgevaardigd door een lidstaat die niet is gebonden door de Confiscatieverordening. Een soortgelijke bevoegdheid wordt opgenomen ten aanzien van bevriezingsbevelen die worden uitgevaardigd overeenkomstig de Confiscatieverordening in artikel 5.5.14a. Deze bevoegdheid maakt mogelijk dat goederen die in aanmerking komen voor confiscatie kunnen worden veiliggesteld totdat een bevriezingsbevel is uitgevaardigd, erkend en tenuitvoergelegd, zoals is voorgeschreven in artikel 11, tweede lid, van de Confiscatierichtlijn.

In de constatering dat het een voor erkenning en tenuitvoerlegging vatbaar bevel betreft ligt besloten dat het voorwerp naar het recht van de uitvaardigende lidstaat kan dienen om de waarheid aan de dag te brengen of wederrechtelijk verkregen voordeel aan te tonen, kan worden verbeurd verklaard, onttrokken aan het verkeer, vervallen aan de staat verklaard of geconfisqueerd, of kan dienen tot bewaring van het recht tot verhaal voor een tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel strekkende sanctie (artikel 5.5.1, derde lid, Sv). Daarnaast volgt daaruit dat op voorhand niet wordt verwacht dat de tenuitvoerlegging van het bevel kan worden geweigerd op grond van artikel 5.5.3, tweede lid, Sv. Dat het voorwerp in beslag zal moeten worden genomen ter uitvoering van het bevel vormt de grondslag om het in afwachting daarvan alvast in beslag te nemen. Voor de toepassing van deze bevoegdheid is niet vereist dat in Nederland sprake is van een verdenking van een misdrijf.

De bevoegdheid tot inbeslagneming van voorwerpen kan worden toegepast op verzoek van een andere lidstaat. Dit verzoek is vormvrij en waarborgt dat er een gegronde reden is om aan te nemen dat op korte termijn een Europees bevriezingsbevel door die lidstaat wordt uitgevaardigd. Van een gegronde reden om aan te nemen dat op korte termijn door de autoriteiten van een andere lidstaat een voor erkenning

en tenuitvoerlegging vatbaar bevel zal worden uitgevaardigd, zal sprake zijn als de verzoekende staat de mondelinge of schriftelijke toezegging heeft gedaan dat op korte termijn een Europees bevriezingsbevel met betrekking tot een voorwerp wordt uitgevaardigd. In gevallen waarin in Nederland bij een doorzoeking ter uitvoering van een Europees onderzoeksbevel (EOB) uit een andere lidstaat voorwerpen worden aangetroffen, kan bijvoorbeeld door die lidstaat worden aangekondigd dat voor die voorwerpen een Europees bevriezingsbevel zal worden uitgevaardigd. Om te waarborgen dat de voorwerpen veiliggesteld kunnen worden totdat het Europees bevriezingsbevel is ontvangen en erkend, kan de officier van justitie deze voorwerpen in afwachting van het bevel in beslag nemen. Dit kan ook van belang zijn in gevallen waarin de maximale termijn van zeven werkdagen van een door de opsporingsambtenaar van het ARO gegeven bevel, bedoeld in artikel 5.9.4, eerste lid, Sv verloopt en nog geen bevriezingsbevel is ontvangen terwijl dat wel wordt verwacht of de beslissing tot erkenning van het bevriezingsbevel nog niet is genomen.

Tweede lid

Voor de inbeslagneming kan op grond van de derde afdeling van titel IV van het Eerste Boek van het Wetboek van Strafvordering een machtiging van de rechter-commissaris nodig zijn. Dit is in ieder geval het geval als conservatoir beslag wordt gelegd. Bij dringende noodzaak kan deze machtiging mondeling worden gegeven. Dit zal met name aan de orde kunnen zijn indien tijdens een doorzoeking voorwerpen worden aangetroffen ten aanzien waarvan een andere lidstaat een bevriezingsbevel gaat uitvaardigen. Als in een dergelijke situatie zou moeten worden gewacht op een schriftelijke machtiging, ontstaat het risico dat de voorwerpen zijn verdwenen op het moment dat deze is verleend. Als de machtiging mondeling wordt gegeven, dient deze binnen drie dagen op schrift te worden gesteld.

Derde lid

De bevoegdheid om op grond van het eerste lid beslag te leggen beoogt te verzekeren dat voorwerpen vooruitlopend op de ontvangst en erkenning van een Europees bevriezingsbevel veilig kunnen worden gesteld. Dit beslag heeft daarom een tijdelijk karakter, zoals ook volgt uit artikel 11, tweede lid, van de richtlijn. Zodra het bevel is ontvangen en erkend kan op die grond beslag worden gelegd overeenkomstig artikel 5.5.5 Sv. Met het oog hierop wordt de bevoegdheid om op grond van het eerste lid beslag te leggen beperkt tot maximaal twee weken. Binnen deze termijn zou het voor de uitvaardigende lidstaat mogelijk moeten zijn een bevel op te stellen en uit te vaardigen en voor de officier van justitie om dit te erkennen en ten uitvoer te leggen. Deze termijn kan eenmalig met maximaal dezelfde duur van twee weken worden verlengd. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn als het certificaat dat bij het bevel hoort niet is overgelegd, onvolledig is of niet in overeenstemming is met het bevel en de uitvaardigende lidstaat een termijn wordt geboden om het alsnog te overleggen, aan te vullen of verbeteren (artikel 5.5.2, vierde lid, Sv).

Onderdeel Q (Wijziging artikel 5.5.5, vijfde lid)

De aanpassing van artikel 5.5.5 Sv betreft een wijziging van technische aard. In onderdeel B wordt aan artikel 117 Sv een nieuw derde lid toegevoegd. Dit noopt tot aanpassing van de verwijzing naar artikel 117 Sv, in het vijfde lid van artikel 5.5.5 Sv.

Onderdeel R (Wijziging artikel 5.5.7, eerste lid)

Vanwege de invoeging van artikel 5.5.2a Sv, dat voorziet in de mogelijkheid om vooruitlopend op de ontvangst en erkenning van een Europees bevriezingsbevel voorwerpen in beslag te nemen, wordt met deze wijziging verduidelijkt dat met het beslag bedoeld in artikel 5.5.7, eerste lid, Sv wordt gedoeld op het beslag ter tenuitvoerlegging van het Europees bevriezingsbevel.

Onderdeel S (Wijziging artikel 5.5.10, derde lid)

Artikel 5.5.10 Sv regelt dat een door Nederland uitgevaardigd bevel tot inbeslagneming op basis van de Confiscatieverordening vergezeld gaat van een certificaat en een rechtshulpverzoek. Met de aanpassing van het derde lid, onderdeel b, kan een uitgaand rechtshulpverzoek bij het bevel ook strekken tot inbeslagneming van voorwerpen die aan de staat vervallen kunnen worden verklaard of kunnen worden geconfisqueerd.

Onderdeel T (Nieuw artikel 5.5.14a)

Artikel 5.5.14a

Dit artikel voorziet voor lidstaten die zijn gebonden door de Confiscatieverordening in dezelfde bevoegdheden als waarin het nieuwe artikel 5.5.2a Sv voorziet voor de lidstaten die niet door die verordening gebonden zijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op dat artikel.

Onderdeel U (Nieuwe Titel 9)

Met dit onderdeel wordt in het Vijfde Boek van het Wetboek van Strafvordering een nieuwe titel opgenomen, waarin regels worden gesteld over de samenwerking tussen het bureau voor de ontneming van vermogensbestanddelen en bureaus voor de ontneming van vermogensbestanddelen in andere lidstaten (Titel 9). Deze regels hebben betrekking op het richten van een verzoek tot het verstrekken van gegevens aan een bureau voor de ontneming van vermogensbestanddelen in een andere lidstaat (artikel 5.9.2), de inwilliging en uitvoering van een dergelijk verzoek van een bureau voor de ontneming van vermogensbestanddelen uit een andere lidstaat (artikel 5.9.3) en de bevoegdheid om onmiddellijk op te kunnen treden ten aanzien van voorwerpen die zijn geïdentificeerd en opgespoord op verzoek van een bureau voor de ontneming van vermogensbestanddelen in een andere lidstaat (artikel 5.9.4). De toepassing van de in deze artikelen opgenomen

bevoegdheden vindt plaats onder gezag van de officier van justitie bij het functioneel parket (artikel 5.9.5).

Artikel 5.9.1

In dit artikel wordt een aantal in deze titel gebruikte begrippen gedefinieerd om de leesbaarheid van de hierna volgende artikelen te vergroten. In paragraaf 3.1 van deze memorie van toelichting is toegelicht hoe het bureau voor de ontneming van vermogensbestanddelen in Nederland is vormgegeven. Dit bureau wordt ook aangeduid onder de Engelstalige beschrijving *Asset Recovery Office*, kortweg ARO.

Artikel 5.9.2

Artikel 9 van de richtlijn verplicht ertoe dat ARO's in de lidstaten elkaar alle informatie verstrekken waartoe zij toegang hebben, en die nodig is voor de vervulling van hun taken. Dit artikel voorziet in de bevoegdheid van bij ministeriële regeling aangewezen opsporingsambtenaren om een verzoek als bedoeld in artikel 9 van de Confiscatierichtlijn te richten aan een ARO in een andere lidstaat. De bij ministeriële regeling aangewezen opsporingsambtenaren betreffen de opsporingsambtenaren werkzaam bij het politieel ARO. Deze opsporingsambtenaren kunnen een verzoek richten tot een ARO in een andere lidstaat ten behoeve van het identificeren en opsporen van voorwerpen die het onderwerp zijn of kunnen worden van een bevriezings- of confiscatiebevel dat wordt of is uitgevaardigd in Nederland (artikel 5, tweede lid, van de richtlijn) of van een besluit tot schadeloosstelling of teruggave van goederen aan een slachtoffer dat wordt of is uitgevaardigd in Nederland (artikel 18, derde lid, van de richtlijn).

De opsporingsambtenaar of de officier van justitie die op grond van het Wetboek van Strafvordering bevoegd is gegevens te vorderen over dergelijke voorwerpen, kan het ARO verzoeken een verzoek tot het verstrekken van deze gegevens te richten aan een ARO in een andere lidstaat. Ook in het kader van de tenuitvoerlegging van een straf of maatregel kan het ARO een verzoek tot het verstrekken van gegevens over dergelijke voorwerpen richten tot een ARO in een andere lidstaat. In dat geval kan het CJIB, namens de minister van Justitie en Veiligheid, die op grond van artikel 6:1:9 Sv bevoegd is de inlichtingen te vorderen die redelijkerwijs noodzakelijk zijn voor de tenuitvoerlegging van een vonnis, een arrest of een strafbeschikking, het ARO daartoe verzoeken (artikel 6:1:9 Sv).

Voor de in dit artikel opgenomen bevoegdheid is aansluiting gezocht bij artikel 5.1.2, tweede lid, Sv op grond waarvan opsporingsambtenaren bevoegd zijn om zonder tussenkomst van de officier van justitie een verzoek om rechtshulp te richten aan buitenlandse opsporingsambtenaren. Omdat de Confiscatierichtlijn de lidstaten vrij laat in de wijze waarop een ARO in een lidstaat vorm krijgt voldoet artikel 5.1.2, tweede lid, Sv niet voor gevallen waarin een ARO in het buitenland

niet is ondergebracht bij een opsporingsdienst. Bovendien gaat de gegevensuitwisseling tussen de ARO's verder dan de informatie-uitwisseling waarin artikel 5.1.2, tweede lid, Sv voorziet, in die zin dat uit artikel 9, vierde lid, van de Confiscatierichtlijn volgt dat de verstrekte gegevens als uitgangspunt ook (zonder nadere procedures of voorwaarden) als bewijs mogen worden gebruikt. Zie hierover nader de toelichting op artikel 5.9.3, vierde lid, Sv. Gelet hierop wordt voorzien in een afzonderlijke bevoegdheid voor de opsporingsambtenaar van het politieel ARO om zeker te stellen dat een opsporingsambtenaar van het politieel ARO een verzoek als bedoeld in artikel 9 van de Confiscatierichtlijn ook in die gevallen kan richten aan een ARO in een andere lidstaat. Ter implementatie van artikel 9, vierde en vijfde lid, van de Confiscatierichtlijn worden bij ministeriële regeling, op basis van de artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, en 42, tweede lid, van de Politiewet 2012 en artikel 44 van het Besluit beheer politie, nadere regels gesteld over de inhoud van het verzoek en het gebruik van een beveiligd kanaal voor de uitwisseling van gegevens met een ARO in een andere lidstaat.

Artikel 5.9.3

Artikel 5.9.3 Sv ziet op de spiegelbeeldige situatie van artikel 5.9.2 Sv, waarin het Nederlandse politieel ARO een verzoek om gegevens ontvangt van een ARO in een andere lidstaat.

Eerste lid

Dit lid voorziet erin dat opsporingsambtenaren van het politieel ARO een verzoek van een ARO in een andere lidstaat om gegevens te verstrekken zelfstandig kunnen inwilligen en uitvoeren, zonder tussenkomst van de officier van justitie. Deze bevoegdheid betreft alle gegevens waarover de opsporingsambtenaar al beschikt of die betrekking hebben op elders vastgelegde gegevens voor het verkrijgen waarvan uitsluitend onderzoekshandelingen hoeven te worden verricht waartoe de opsporingsambtenaar in een nationaal onderzoek zelfstandig bevoegd is. Dit ter implementatie van de verplichting van de Confiscatierichtlijn om op verzoek van een buitenlands ARO alle gegevens te verstrekken waartoe het politieel ARO toegang heeft; hieronder vallen alle gegevens waarover het politieel ARO reeds beschikt en alle relevante gegevens waarover het politieel ARO niet beschikt maar waarover het op grond van artikel 6 van de Confiscatierichtlijn wel de beschikking kan krijgen.

Voor dit artikel is aansluiting gezocht bij artikel 5.1.7, eerste lid, Sv. De opsporingsambtenaar kan ter inwilliging en uitvoering van een verzoek van een ARO in een andere lidstaat identificerende gegevens vorderen, als bedoeld in artikel 126nc Sv. Om andere dan identificerende gegevens te verkrijgen kan het nodig zijn dat toepassing wordt gegeven aan de bevoegdheid tot het vorderen van gegevens, op grond van artikel 126nd Sv. De uitoefening van deze bevoegdheid blijft voorbehouden aan de officier van justitie, ook in het kader van de uitvoering van een verzoek van een ARO in een andere lidstaat. Voor de toepassing van deze

bevoegdheden door de officier van justitie is wel een grondslag nodig. Het tweede lid voorziet hierin.

De gegevens die zijn verkregen met toepassing van bevoegdheden van de officier van justitie worden door de officier beschikbaar gesteld aan de opsporingsambtenaar, die deze kan verstrekken aan het ARO dat om deze gegevens heeft gevraagd. Opgemerkt wordt dat met betrekking tot de verstrekking van fiscale gegevens niet het in artikel 5.1.5, zevende lid, Sv genoemde vereiste geldt dat daarvoor een machtiging van de minister van Justitie en Veiligheid nodig is. Het stellen van een dergelijk vereiste verdraagt zich niet met de in artikel 10 van de Confiscatierichtlijn genoemde korte termijnen waarbinnen het politieel ARO de gevraagde gegevens dient te verstrekken. Bij ministeriële regeling op basis van de artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, en 42, tweede lid, PW 2012 en artikel 44 Besluit beheer politie worden regels gesteld over de gronden waarop kan worden geweigerd gegevens te verstrekken.

Tweede lid

Indien het voor de uitvoering van een ARO-verzoek noodzakelijk is op grond van artikel 126nd Sv gegevens te vorderen kan deze bevoegdheid worden toegepast voor zover dat ook zou zijn toegestaan in een Nederlands onderzoek naar dezelfde feiten op grond van dit wetboek. Het ARO-verzoek vormt in dat geval een zelfstandige grondslag voor de toepassing van deze bevoegdheid; net als bij andere vormen van rechtshulp, is voor de uitvoering van een ARO-verzoek niet vereist dat ook in Nederland een verdenking bestaat van een misdrijf. Toepassing van deze bevoegdheid door de officier van justitie is mogelijk met betrekking tot misdrijven waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan.

Vanwege het in artikel 2, vierde lid, van de Confiscatierichtlijn opgenomen vereiste dat de identificatie en opsporing van voorwerpen door het ARO betrekking moet kunnen hebben op voorwerpen die in verband staan met strafbare feiten waarop gevangenisstraf van een jaar of meer is gesteld zal de officier van justitie bij de toepassing van artikel 126nd Sv de voorafgaande machtiging van de rechter-commissaris nodig hebben, voor zover toepassing van deze bevoegdheid betrekking heeft op voorwerpen die in verband staan met strafbare feiten waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten. Ingeval van een dringende noodzaak kan deze machtiging ook mondeling worden gegeven (artikel 126nd, zesde lid, Sv). Per geval zal moeten worden beoordeeld of hiervan sprake is. Voorstelbaar is dat dit aan de orde kan zijn als een schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris, gelet op de termijn waarbinnen op een ARO-verzoek moet worden gereageerd, niet tijdig kan worden verkregen. In dat geval kan de vordering mondeling worden gedaan en kan de machtiging mondeling worden verleend.

De officier van justitie van het functioneel parket heeft het gezag over het uitvoeren van ARO-verzoeken en zal de officier van justitie zijn die daarvoor zo nodig de bevoegdheid uit artikel 126nd Sv toepast. Indien

daarvoor een machtiging van de rechter-commissaris vereist is, kan deze op vordering van de officier van justitie worden verleend door een rechter-commissaris die is verbonden aan de rechtbanken die bevoegd zijn in door het functioneel parket aanhangig gemaakte zaken: de rechtbank Amsterdam, de rechtbank Oost-Brabant, de rechtbank Overijssel en de rechtbank Rotterdam.

Derde lid

Dit lid bepaalt overeenkomstig artikel 9, eerste lid, laatste zin, van de Confiscatierichtlijn, dat bij de inwilliging van een verzoek van een ARO in een andere lidstaat door de opsporingsambtenaar van het politieel ARO alleen de categorieën persoonsgegevens worden verstrekt die zijn opgenomen in afdeling B, onderdeel 2, van bijlage II van Verordening 2016/794, met uitzondering van de in afdeling B, onderdeel 2, c), v), van die bijlage genoemde forensische identificatiegegevens. Dit betreft forensische identificatiegegevens, zoals vingerafdrukken, DNA-profiel (vastgesteld op basis van het niet-gecodeerde gedeelte van het DNA), stemprofiel, bloedgroep en gebitsgegevens. De gegevens die mogen worden verstrekt betreffen onder meer personalia, economische en financiële informatie alsook informatie over rechtspersonen die hiermee samenhangt en gebruikte vervoermiddelen.

Vierde lid

Dit lid bepaalt dat de opsporingsambtenaar van het politieel ARO bij de verstrekking van gegevens naar aanleiding van een verzoek van een ARO in een andere lidstaat daaraan de voorwaarde kan verbinden dat de verstrekte gegevens niet als bewijs kunnen worden overgelegd voor een nationale rechtbank of een bevoegde autoriteit van de lidstaat waar het ARO dat die gegevens ontvangt, is gevestigd. Dit impliceert dat – anders dan gebruikelijk is bij politiële rechtshulpverzoeken – als uitgangspunt geldt dat de verstrekte gegevens als bewijs kunnen worden gebruikt in een strafzaak, tenzij de opsporingsambtenaar bij het verstrekken van de gegevens aangeeft dat dit niet het geval is. Hiermee wordt invulling gegeven aan artikel 9, vierde lid, van de Confiscatierichtlijn. Van deze beperkingsmogelijkheid kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt ten aanzien van gegevens die nog in een nationaal opsporingsonderzoek worden gebruikt. De afweging of te verstrekken gegevens als bewijs kunnen worden gebruikt in de lidstaat aan welke de gegevens worden verstrekt, vindt plaats door een officier van justitie van het functioneel parket. Uit artikel 5.9.5 Sv volgt dat de officier van justitie (algemene en bijzondere) aanwijzingen kan geven over hoe met deze (discretionaire) bevoegdheid tot het stellen van een voorwaarde aan de verstrekking moet worden omgegaan.

Vijfde lid

Van elke inwilliging van een verzoek op grond van het eerste lid dient aantekening te worden gemaakt. Hierbij dienen in ieder geval te worden

opgenomen de aard van het verzoek, de hoedanigheid van de verzoeker en het gevolg dat aan het verzoek is gegeven. Met dit vereiste wordt de huidige werkwijze van het politieel ARO wettelijk verankerd, die deze gegevens ook nu al registreert.

Artikel 5.9.4

Eerste lid

Ter implementatie van artikel 11, derde lid, van de Confiscatierichtlijn voorziet dit lid in de bevoegdheid voor de opsporingsambtenaar van het politieel ARO om aan personen en instanties een bevel te geven om ten aanzien van voorwerpen die het politieel ARO op verzoek van een ARO in een andere lidstaat heeft geïdentificeerd en opgespoord zich te onthouden van bepaalde handelingen, bepaalde handelingen te verrichten of zorg te dragen dat in het bevel aangeduide voorwerpen worden opgeslagen en worden bewaard op een in het bevel aangegeven plaats. Deze bevelen kunnen als voorlopige maatregel worden bevolen indien onmiddellijk optreden is vereist om deze voorwerpen veilig te stellen in afwachting van de ontvangst van een bevriezingsbevel op grond van de Confiscatieverordening. Of sprake is van een situatie waarin onmiddellijk optreden is vereist, zal aan de hand van de omstandigheden van het geval moeten worden bepaald. Het onmiddellijk optreden door middel van het bevelen van een voorlopige maatregel zal met name noodzakelijk kunnen zijn wanneer het gaat om voorwerpen die mogelijk zeer snel worden verplaatst, zoals – maar niet beperkt tot – cryptoactiva. Met het onmiddellijk optreden wordt beoogd zeker te stellen dat het bevriezingsbevel en de eventueel daarop volgende confiscatie kan worden geëffectueerd.

Het bevel kan enkel worden gegeven met betrekking tot voorwerpen die het voorwerp zijn of mogelijk worden van een door een bevoegde autoriteit in een andere lidstaat uitgevaardigd bevriezingsbevel dat betrekking heeft op een strafbaar feit waarop naar Nederlands recht gevangenisstraf van een jaar of meer is gesteld. Deze voorwaarde is ingegeven door artikel 2, vierde lid, van de Confiscatierichtlijn, op grond waarvan de identificatie en opsporing van voorwerpen door het politieel ARO betrekking moet kunnen hebben op voorwerpen die in verband staan met strafbare feiten waarop ten minste een jaar gevangenisstraf is gesteld.

Het bevel kan door de opsporingsambtenaar van het politieel ARO worden gegeven aan personen en instanties en kan inhouden dat een persoon of instantie zich met betrekking tot het door de opsporingsambtenaar opgespoorde voorwerp onthoudt van bepaalde handelingen (onderdeel a), bepaalde handelingen verricht (onderdeel b) of zorg draagt dat in het bevel aangeduide voorwerpen worden opgeslagen en worden bewaard op een in het bevel aangegeven plaats (onderdeel c).

Het bevel zich te onthouden van bepaalde handelingen is zodanig breed geformuleerd dat dit kan worden gericht aan zowel de eigenaar van een voorwerp die de eigendom van het voorwerp vooruitlopend op de uitvaardiging van een bevriezingsbevel wil doen overgaan op een ander, als aan een ander die de beschikkingsmacht heeft over het voorwerp en zou willen proberen beslaglegging op dit voorwerp feitelijk onmogelijk te maken door het voorwerp buiten het bereik van justitie te brengen. Het bevel zich te onthouden van bepaalde handelingen beoogt te voorkomen dat bijvoorbeeld de eigendom van een voertuig wordt overgedragen op een ander of dat een voertuig fysiek wordt verplaatst naar een ander land. Het bevel is erop gericht om degene die de beschikkingsmacht over het voorwerp heeft te verplichten deze handelingen niet uit te voeren. Het bevel tot het verrichten van bepaalde handelingen zal over het algemeen worden gegeven aan instanties die de verplaatsing van een voorwerp kunnen voorkomen, bijvoorbeeld door het blokkeren van een rekening waardoor de overschrijving van financiële tegoeden niet mogelijk is of door ervoor te zorgen dat de overdracht van de eigendom van een voorwerp niet kan plaatsvinden. Bij dit laatste kan worden gedacht aan het door de RDW blokkeren van de mogelijkheid om de eigendom van een vervoermiddel over te laten gaan op een ander.
Een door de opsporingsambtenaar van het politieel ARO gegeven bevel kan ook inhouden het zorgdragen dat in het bevel aangeduide voorwerpen worden opgeslagen en bewaard op een in het bevel aangegeven plaats. Hiermee kan worden bewerkstelligd dat geïdentificeerde en opgespoorde fysieke voorwerpen niet kunnen worden verplaatst voordat hierop beslag kan worden gelegd op grond van een van een ARO in een andere lidstaat ontvangen bevriezingsbevel. Dit kan bijvoorbeeld aangewezen zijn in het eerder gegeven voorbeeld van het naar het buitenland verplaatsen van een voertuig. Indien met het oog op het risico van verplaatsing van het voertuig het geven van een bevel tot het onthouden van bepaalde handelingen onvoldoende effectief wordt geacht, kan een bevel tot opslaan en bewaren van het voertuig op een in het bevel aangegeven plaats worden gegeven. Dit kan inhouden dat het voertuig bijvoorbeeld op een bewaakte of afgesloten parkeerplaats moet worden bewaard, zodat verplaatsing van het voertuig niet mogelijk is. Omdat deze vorm van veiligstellen van een voorwerp dicht aanligt tegen inbeslagneming van een voorwerp zal een dergelijk bevel alleen kunnen worden gegeven naar gelang het risico op verplaatsing van het voorwerp groter wordt geacht en andere maatregelen naar verwachting niet volstaan.

Ten aanzien van registergoederen zal voor het veilig stellen van een voorwerp totdat een bevriezingsbevel is uitgevaardigd en erkend in de meeste gevallen niet kunnen worden volstaan met een bevel van de opsporingsambtenaar, maar zal om eventuele overdracht van het registergoed te voorkomen ook een inschrijving nodig zijn in een openbaar register, bijvoorbeeld het Kadaster in geval van onroerende zaken. Als dat het geval is zal door de officier van justitie verbonden aan het justitieel ARO onmiddellijk kunnen worden opgetreden door beslag te leggen op het registergoed op grond van de artikelen 5.5.2a en 5.5.14a

Sv. Het beslag wordt ingeschreven in het betreffende register waardoor voor een ieder kenbaar is dat het registergoed is inbeslaggenomen. Het beslag kan worden voorafgegaan door of gepaard gaan met een bevel van de opsporingsambtenaar aan de eigenaar van het registergoed om dit niet te verkopen.

Voor dit artikel is aansluiting gezocht bij artikel 28 van de Wet op de economische delicten (hierna: WED). Anders dan in dat artikel is de bevoegdheid om een voorlopige maatregel te kunnen bevelen niet belegd bij de officier van justitie, maar bij de opsporingsambtenaar van het politieel ARO. Uit artikel 11, derde lid, van de Confiscatierichtlijn volgt immers dat de lidstaten de ARO's in staat moeten stellen om onmiddellijk te kunnen optreden met betrekking tot voorwerpen die het ARO op verzoek van een ARO in een andere lidstaat heeft geïdentificeerd en opgespoord. Deze bevoegdheid kan op grond van dit artikel worden toegepast door het politieel ARO. Dit met dien verstande dat de door de officier van justitie gegeven algemene en bijzondere aanwijzingen in acht moeten worden genomen, op grond van het voorgestelde artikel 5.9.5 Sv.

Tweede lid

Op grond van artikel 11, derde lid, laatste zin, van de Confiscatierichtlijn mag de geldigheidsduur van het in het eerste lid bedoelde onmiddellijk optreden niet meer dan zeven werkdagen bedragen. Het tweede lid verbindt daarom een maximumduur van zeven werkdagen aan de geldigheid van het bevel. Na afloop van de in het bevel aangegeven duur vervalt het bevel.

Omdat in de Algemene termijnenwet en het Wetboek van Strafvordering de term 'werkdagen' niet voorkomt, krijgt dit vorm door een termijn te noemen van zeven dagen, waarbij zaterdagen, zondagen en algemeen erkende feestdagen niet worden meegerekend voor de berekening van de termijn.

Artikel 5.9.5
Ten behoeve van de uitvoering van de taken is de opsporingsambtenaar van het politieel ARO bevoegd tot het richten van een verzoek, bedoeld in artikel 5.9.2 Sv, het inwilligen en uitvoeren van een verzoek, bedoeld in 5.9.3 Sv, en het uitvaardigen van een bevel, bedoeld in artikel 5.9.4, eerste lid, Sv. Artikel 5.9.5 Sv expliciteert dat deze bevoegdheden – zoals gebruikelijk in het kader van (politiële) rechtshulp – plaatsvinden onder gezag van de officier van justitie. Voor de uitvoering van de ARO-taken betreft dit de officier van justitie bij het functioneel parket. De door de officier van justitie gegeven algemene en bijzondere aanwijzingen dienen door de opsporingsambtenaar bij de toepassing van de hierboven genoemde bevoegdheden in acht te worden genomen. Zoals genoemd in de toelichting op artikel 5.9.3, vierde lid, Sv kan hierbij worden gedacht aan de afweging door de officier van justitie of de door de opsporingsambtenaar van het politieel ARO te verstrekken gegevens aan een ARO in een andere lidstaat, in die lidstaat als bewijs in een strafzaak

kunnen worden gebruikt. Een soortgelijk voorschrift is opgenomen in artikel 5.1.7, tweede lid, Sv.

Onderdeel V (Wijziging opschrift Boek 6, Hoofdstuk 5)

Het opschrift van Boek 6 (“Tenuitvoerlegging”), Hoofdstuk 5 (“Bijkomende straffen”), wordt gewijzigd. Het opschrift komt te luiden “Andere straffen en maatregelen”. Aan dit hoofdstuk worden specifieke bepalingen toegevoegd over de tenuitvoerlegging van de maatregelen vervallenverklaring aan de staat en confiscatie van een voorwerp.

De tenuitvoerlegging van de maatregel confiscatie van een voorwerp zal over het algemeen relatief eenvoudig zijn omdat vereist is dat het voorwerp ten aanzien waarvan deze maatregel wordt uitgesproken, is inbeslaggenomen. De tenuitvoerlegging van de rechterlijke beschikking zal met name de daadwerkelijke overdracht van het voorwerp betreffen.

Onderdeel W (Nieuwe artikelen 6:5:2a en 6:5:2b)

Artikel 6:5:2a

Voorafgaande inbeslagneming van het voorwerp waarvan de vervallenverklaring aan de staat (artikel 36g Sr) wordt gevorderd, is niet vereist. In geval het voorwerp ten aanzien waarvan deze maatregel wordt uitgesproken niet is inbeslaggenomen, is op de tenuitvoerlegging van deze maatregel artikel 6:5:1 Sv van overeenkomstige toepassing, dat ziet op de tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaring van niet-inbeslaggenomen voorwerpen.

Artikel 6:5:2b

In dit artikel is de tenuitvoerleggingstermijn voor de maatregel confiscatie (artikel 36h Sr) vastgelegd. Op grond van de algemene regeling in artikel 6:1:22, tweede lid, Sv is de tenuitvoerleggingstermijn voor maatregelen een derde langer dan de termijn van verjaring van het recht tot strafvordering. De maatregel confiscatie van een voorwerp kan bij een afzonderlijke rechterlijke beschikking worden uitgesproken zonder dat sprake is van een veroordeling van een verdachte voor een strafbaar feit. De tenuitvoerleggingstermijn kan daarom niet worden bepaald op basis van de verjaringstermijn van een strafbaar feit.

De tenuitvoerleggingstermijn wordt vastgelegd op vier jaar. Daarmee is aangesloten bij de kortste, al bestaande tenuitvoerleggingstermijn. Deze termijn geldt voor overtredingen waarvoor het recht tot strafvordering op grond van artikel 70, eerste lid, onderdeel 1°, Sr in drie jaar verjaart.

Onderdeel X (Nieuwe zesde titel)

Aan het Boek 6, Hoofdstuk 6 (“Rechterlijke beslissingen inzake de tenuitvoerlegging”), wordt een nieuwe Zesde titel toegevoegd, getiteld:

“Confiscatie van een voorwerp”. In deze titel wordt geregeld hoe de rechter bij de tenuitvoerlegging rekening kan houden met eventuele tegenstrijdige beslissingen in een confiscatieprocedure en een strafzaak. Het is niet nodig om een vergelijkbare voorziening op te nemen voor de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp, omdat de onmogelijkheid van het voortzetten van een vervolging voorwaarde is voor het vorderen van die maatregel. Van tegenstrijdige beslissingen zal dus geen sprake kunnen zijn.

Artikel 6:6:38

De procedures tot confiscatie van een voorwerp en de vervolging kunnen parallel of volgtijdelijk plaatsvinden. Bij parallel lopende procedures – waarin in beide procedures nog geen sprake is van onherroepelijke beslissingen – kan in de ene procedure geen rekening worden gehouden met de uitkomst in de andere procedure. Hierdoor is het mogelijk dat onderling tegenstrijdige of overlappende beslissingen worden genomen. Het nieuwe artikel 6:6:38 Sv maakt mogelijk dat de rechter in dergelijke gevallen, op vordering van het openbaar ministerie of op verzoek van de belanghebbende, beslist tot teruggave van het voorwerp waarvan de confiscatie is uitgesproken of tot uitkering van de gehele of gedeeltelijke waarde van het voorwerp aan de belanghebbende of aan een derde. Met deze bevoegdheid kan de rechter een oplossing treffen in situaties waarin de tenuitvoerlegging van een confiscatiebeslissing niet gerechtvaardigd is in het licht van een uitspraak in een strafzaak in verband met een strafbaar feit waarbij het voorwerp is betrokken waarvan de confiscatie is uitgesproken.

Deze bevoegdheid zal bijvoorbeeld kunnen worden ingezet als de verdachte is vrijgesproken omdat hetgeen tot de verkrijging van het voorwerp heeft geleid niet strafbaar is of als de strafrechter zich bij de vrijspraak expliciet heeft uitgelaten over de legale herkomst van het voorwerp waarvan de confiscatie is uitgesproken. Van tegenstrijdige beslissingen hoeft in geval van vrijspraak na confiscatie evenwel geen sprake te zijn. Het is goed denkbaar dat het voorwerp waarvan de confiscatie is uitgesproken is verkregen uit enig misdrijf, maar dat het misdrijf niet is begaan door de belanghebbende tegen wie vervolging is ingesteld. Het spreekt dan voor zich dat de belanghebbende wordt vrijgesproken, maar dat levert geen strijd op met de beslissing tot confiscatie van een voorwerp omdat daarvoor niet van belang is door wie het misdrijf is begaan.

Een vrijspraak wegens witwassen verdient hierbij bijzondere aandacht. Confiscatie van een voorwerp is niet mogelijk als de verdachte is vrijgesproken omdat is gebleken dat het voorwerp geen criminele herkomst heeft. Anders zou het oordeel in de confiscatieprocedure dat het voorwerp afkomstig is van enig misdrijf in strijd komen met de vrijspraak. In andere gevallen kan ook na een vrijspraak wegens witwassen, bijvoorbeeld omdat niet kan worden bewezen dat de

verdachte wist dat het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf, confiscatie van een voorwerp mogelijk zijn.

Als de procedures volgtijdelijk plaatsvinden zal de rechter in de ene procedure rekening kunnen houden met de beslissing in de andere procedure. In dergelijke gevallen is de in artikel 6:6:38 Sv geregelde voorziening niet nodig. Het zal duidelijk zijn dat het niet mogelijk is om na een toewijzende confiscatiebeslissing hetzelfde voorwerp in de daarna gevoerde strafzaak verbeurd te verklaren. Het voorwerp is met de confiscatiebeslissing immers al uit het maatschappelijk verkeer gehaald. Omgekeerd geldt dat de confiscatie van een voorwerp alleen mogelijk is als het voorwerp niet al in de strafzaak is verbeurdverklaard. Het ligt dan ook in de rede dat de officier van justitie niet-ontvankelijk wordt verklaard in de confiscatievordering als het voorwerp waarop de confiscatievordering betrekking heeft reeds in een strafzaak verbeurd is verklaard.

Een beslissing tot confiscatie van een voorwerp staat niet in de weg aan de oplegging van een maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, voor zover het vermogen door de veroordeelde is verkregen. In dat geval zal de waarde van het geconfisqueerde vermogen in mindering moeten worden gebracht op de op te leggen betalingsverplichting voor de ontnemingsmaatregel, indien het voorwerp daarvan onderdeel uitmaakte.[19] Andersom is confiscatie van een voorwerp mogelijk nadat een ontnemingsmaatregel is opgelegd, voor zover de betalingsverplichting die voortvloeit uit de ontnemingsmaatregel niet is verhaald op het te confisqueren voorwerp.

Artikel III (Wijziging van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens)

Onderdeel A (Wijziging artikel 39d)

Dit artikel regelt de vernietigingstermijnen voor strafvorderlijke gegevens. Voor een procedure tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp zullen door het openbaar ministerie persoonsgegevens worden verwerkt, namelijk de persoonsgegevens van belanghebbenden bij het voorwerp. Het gaat hierbij om strafvorderlijke gegevens als bedoeld in de Wjsg, aangezien het persoonsgegevens betreft die zijn verkregen in het kader van een strafvorderlijk onderzoek die in een gegevensbestand worden verwerkt (artikel 1, onderdeel b, Wjsg). De vernietigingstermijnen voor justitiële gegevens zijn, anders dan bij andere strafvorderlijke gegevens, niet van toepassing op de verwerking van deze strafvorderlijke gegevens omdat deze termijnen zien op de gegevens van verdachten en veroordeelden van misdrijven (artikel 4

[19] Vgl. HR 17 mei 2016, ECLI:NL:HR:2016:874, waarin de Hoge Raad oordeelde dat de waarde van verbeurdverklaarde voorwerpen die kunnen worden aangemerkt als de opbrengst van het bewezenverklaarde feit in mindering moeten worden gebracht op de betalingsverplichting.

Wjsg) en overtredingen (artikel 6 Wjsg), terwijl daarvan bij deze procedure geen sprake is.

Het nieuwe tweede lid van artikel 39d Wjsg bepaalt op welk moment strafvorderlijke gegevens worden vernietigd van belanghebbenden bij een voorwerp dat in aanmerking komt voor vervallenverklaring aan de staat of confiscatie. Deze strafvorderlijke gegevens dienen te worden vernietigd vijf jaar na het intrekken van een vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp en nadat een onherroepelijke rechterlijke beslissing is genomen waarmee de vordering tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp is afgewezen. Indien de vordering is toegewezen worden de gegevens vernietigd twintig jaar nadat de daartoe strekkende onherroepelijke rechterlijke beslissing is genomen. Voor de toelichting hierop wordt verwezen naar paragraaf 7.3 van deze memorie van toelichting. In andere gevallen dienen de desbetreffende strafvorderlijke gegevens te worden vernietigd na het vervallen van het recht tot het vorderen van vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie (onderdeel b). Dat is het geval op het moment dat de periode, bedoeld in het voorgestelde artikel 577, eerste of tweede lid, Sv (Artikel II, onderdeel L, van dit wetsvoorstel), is verstreken.

Onderdeel B (Wijziging artikel 51c)

Bij de tenuitvoerlegging van een beschikking tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp worden tenuitvoerleggingsgegevens (artikel 1, onderdeel d, Wjsg) verwerkt. Voor tenuitvoerleggingsgegevens gelden dezelfde vernietigingstermijnen als voor justitiële gegevens (artikel 51c Wjsg). Deze termijnen zijn echter niet van toepassing op de gegevens die worden verwerkt in het kader van de tenuitvoerlegging van een beschikking tot vervallenverklaring aan de staat of tot confiscatie van een voorwerp, omdat deze termijnen zien op de gegevens van verdachten en veroordeelden van misdrijven (artikel 4 Wjsg) en overtredingen (artikel 6 Wjsg). Bij deze procedure is daarvan geen sprake. Daarom wordt voorgesteld aan artikel 51c Wjsg een nieuw vijfde lid toe te voegen waarin een vernietigingstermijn is opgenomen voor tenuitvoerleggingsgegevens van belanghebbenden bij een voorwerp waarvan bij rechterlijke beslissing de vervallenverklaring aan de staat of confiscatie is uitgesproken. Deze gegevens worden ingeval van de vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp vernietigd twintig jaar nadat de rechterlijke beslissing onherroepelijk is geworden. Voor de maatregel confiscatie van een voorwerp geldt dat de gegevens worden vernietigd vijf jaar nadat de rechterlijke beslissing onherroepelijk is geworden. Voor een toelichting op deze termijn wordt verwezen naar paragraaf 7.3 van deze memorie van toelichting.

De verstrekking van tenuitvoerleggingsgegevens van belanghebbenden bij een voorwerp waarvan bij rechterlijke beslissing de vervallenverklaring aan de staat of confiscatie is uitgesproken aan derden is alleen toegestaan voor de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke

beslissingen, in dit geval de beslissing tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp. De artikelen 51c, tweede lid, onderdelen b tot en met e, 51ca en 51cb Wjsg, waarin verschillende verstrekkingsgronden voor tenuitvoerleggingsgegevens zijn opgenomen, worden daarom buiten toepassing verklaard voor de verwerking van deze tenuitvoerleggingsgegevens.

Artikel IV (Wijziging van de Wet op de economische delicten)

Op grond van artikel 16, eerste lid, onderdeel a, WED is het mogelijk dat de rechter bij beschikking, op vordering van het openbaar ministerie, de verbeurdverklaring van in beslaggenomen voorwerpen uitspreekt in gevallen waarin aannemelijk is dat iemand die is overleden voordat in zijn zaak een onherroepelijke uitspraak is gedaan, zich schuldig heeft gemaakt aan een economisch delict. Door de introductie van de maatregel vervallenverklaring aan de staat van een voorwerp in het Wetboek van Strafrecht is de regeling van artikel 16, eerste lid, onderdeel a, WED niet langer nodig. De voorwerpen die op grond van dit onderdeel kunnen worden verbeurd verklaard, zullen na inwerkingtreding van deze wet aan de staat vervallen kunnen worden verklaard. De regeling specifiek voor de economische delicten is dan overbodig, daarom wordt voorgesteld deze mogelijkheid in artikel 16 WED te schrappen.

Ook de mogelijkheid om op grond van artikel 16, eerste lid, onderdeel b, WED ten laste van de boedel van een overledene van wie aannemelijk is dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan een economisch delict de verplichting op te leggen tot verrichting van hetgeen wederrechtelijk is nagelaten, tenietdoening van hetgeen wederrechtelijk is verricht en verrichting van prestaties tot het goedmaken van een en ander (artikel 8, onderdeel c), komt te vervallen. Een overleden verdachte kan zich niet verweren tegen de jegens hem geuite verdenking. Het is dan minder passend dat de rechter een oordeel zou vellen over zijn schuld aan een economisch delict (zie ook de toelichting bij artikel 36g, eerste lid, Sr).

Artikel V (Wijziging van de Wet op de rechtsbijstand)

Op grond van artikel 23, derde lid, Sv kan de belanghebbende zich bij de behandeling door de raadkamer doen bijstaan door een advocaat. In artikel 44a, eerste lid, van de Wet op de rechtsbijstand is bepaald dat als een verdachte in een strafzaak is bijgestaan door een raadsman die op het moment van de verlening van de rechtsbijstand is toegevoegd, geen kostenvergoeding van een raadsman wordt toegekend op grond van artikel 530, tweede lid, Sv. Dit met uitzondering van de vergoeding van de eigen bijdrage.

Het voorgestelde artikel 530a Sv (Artikel II, onderdeel H) voorziet voor raadkamerprocedures in verband met een vordering tot vervallenverklaring aan de staat of confiscatie van een voorwerp in de mogelijkheid van vergoeding van de kosten van een advocaat aan de

belanghebbende, die vergelijkbaar is met de regeling voor kostenvergoeding aan de gewezen verdachte in artikel 530, tweede lid, Sv. Ook hiervoor geldt dat de belanghebbende niet in aanmerking dient te komen voor kostenvergoeding, met uitzondering van de vergoeding van de eigen bijdrage, in de gevallen waarin de advocaat op het moment van de verlening van de rechtsbijstand is toegevoegd. Het nieuwe derde lid van artikel 44a van de Wet op de rechtsbijstand sluit dit uit, zodat dubbele onkostenvergoeding wordt voorkomen.

Artikel VI (Evaluatiebepaling)

De effecten van de artikelen I, onderdelen D en E, en II, onderdeel L, van de nieuwe wetgeving en de werking hiervan in de praktijk worden binnen vijf jaar na inwerkingtreding geëvalueerd. De genoemde bepalingen hebben betrekking op de vervallenverklaring aan de staat en de confiscatie van een voorwerp. Dit wetsvoorstel voorziet in een geheel nieuwe procedure voor het uitspreken van deze maatregelen bij afzonderlijke rechterlijke beschikking. Met deze maatregelen en de procedure zal ervaring moeten worden opgedaan. De evaluatie van deze artikelen zal hier zicht op geven. Voor de evaluatiebepaling is aangesloten bij het model van de Aanwijzingen voor de regelgeving (Ar. 5.58).

Artikel VII (Inwerkingtreding)

Voor de inwerkingtredingsbepaling is aangesloten bij het model van de Aanwijzingen voor de regelgeving (Ar. 4.21). Daarbij is voorzien in de mogelijkheid om voor de verschillende artikelen of onderdelen van dit wetsvoorstel een verschillend tijdstip van inwerkingtreding vast te stellen (Ar. 4.22, onder C).

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel

Implementatie van richtlijn (EU) 2024/1260 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 betreffende ontneming en confiscatie van vermogensbestanddelen (PbEU 2024, L 1260)
Transponeringstabel
Sr = Wetboek van Strafrecht
Sv = Wetboek van Strafvordering
PW 2012 = Politiewet 2012
Bbp = Besluit beheer politie
Wpg = Wet politiegegevens
Bpg = Besluit politiegegevens
BIV = Besluit inbeslaggenomen voorwerpen
WED = Wet op de economische delicten

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
Artikel 1	Behoeft geen implementatie.		
Artikel 2, eerste lid	De nationale regeling voor het opsporen, identificeren, bevriezen, confisqueren en beheren van goederen in strafzaken is van toepassing op de in dit artikel genoemde gedragingen.		
Artikel 2, eerste lid, onder a	Artikel 140, eerste en derde lid, Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder b	Artikelen 83, 83a, 114a, 114b, 120a, 120b, 130a, 140a, 161, 176a, 176b, 282b, 282c, 288a, 289a, 304a, 304b, 415a en 415b Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder c	Artikel 273f Sr.		

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
Artikel 2, eerste lid, onder d	Artikelen 245 tot en met 250, 251 tot en met 253 en 273f Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder e	Artikelen 1, 3, onder B, 10 en 10a Opiumwet en Lijsten I en II bij de Opiumwet; artikelen 2 en 4 Wet voorkoming misbruik chemicaliën; artikel 1, onder 1°, jo 6, lid 1, WED.		
Artikel 2, eerste lid, onder f	Artikel 328ter Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder g	Artikelen 420bis, 420bis.1, 420ter, 420quater en 420quater.1 Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder h	Artikelen 80septies, 138c en 232 Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder i	Artikel 210 Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder j	Artikelen 138ab, 138b, 139c, 139d, 161sexies, 350c en 350d Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder k	Artikelen 20a, 20b, 54 en 55 Wet wapens en munitie.		
Artikel 2, eerste lid, onder l	Artikel 323a Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder m	Richtlijn 2008/99: Artikelen 173a, 173b 161quater en 161quinquies Sr,		

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
	Omgevingswet, Wet milieubeheer en artikel 1a WED. Richtlijn 2005/35: Wet voorkoming verontreiniging door schepen en artikel 1a WED.		
Artikel 2, eerste lid, onder n	Artikel 197a Sr.		
Artikel 2, eerste lid, onder o	Artikel 1, onder 1°, 2° en 3° WED.		
Artikel 2, eerste lid, onder p	Artikelen 2, 3 en 7 Sanctiewet 1977 en artikel 1, onder 1° en 2°, WED.		
Artikel 2, tweede lid	Artikel 140 Sr.		
Artikel 2, derde lid	Behoeft geen implementatie.	De toepassing van deze richtlijn is afhankelijk van andere EU-rechtshandelingen.	
Artikel 2, vierde lid	Artikel 126nd, eerste en zesde lid, Sv.	De richtlijn bevat minimumvoorschriften, de lidstaten kunnen verder gaan dan de richtlijn voorschrijft.	De bepalingen uit hoofdstuk II van de richtlijn zijn van toepassing op alle misdrijven. Deze bepalingen hebben betrekking op de toegang tot informatie met het oog op de opsporing en identificatie van vermogensbestanddelen.

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
Artikel 3, onder 1	Artikelen 33a, eerste lid, onderdeel a, en 36e, eerste tot en met derde lid, Sr.		
Artikel 3, onder 2	Artikelen 33a, vierde lid, en 36e, zesde lid, Sr en artikel I, onderdelen B, D (artikel 36g, derde lid, Sr) en E (artikel 36h, derde lid, Sr), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 3, onder 3	Artikelen 33a, eerste lid, onderdelen c en e, en 36c, onderdelen 3 en 5, Sr.		
Artikel 3, onder 4	Artikel 132a Sv en artikel II, onderdelen D, E en F, van dit wetsvoorstel.		
Artikel 3, onder 5	Artikelen 94, 94a en 134 Sv.		
Artikel 3, onder 6	Artikelen 33, 33a, 36b, 36c en 36e Sr en artikel I, onderdelen D en E, van dit wetsvoorstel.		
Artikel 3, onder 7	Artikel 140 Sr.		
Artikel 3, onder 8	Artikel 51a Sv.		
Artikel 3, onder 9	Artikel 1, eerste en derde lid, Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme.		

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
	Vanaf 10 juli 2027: Artikel 2, eerste lid, onderdeel 28, Verordening 2024/1624.		
Artikel 3, onder 10, onderdeel a	De begripsbepaling 'getroffen persoon' heeft betrekking op de personen die enig recht hebben op het voorwerp dat is of zal worden inbeslaggenomen, is of zal worden verbeurdverklaard of ontnomen of ten aanzien waarvan de bewaring wordt beëindigd door tussentijdse verkoop van het voorwerp. De personen waar het om gaat worden in het Wetboek van Strafvordering aangemerkt als ‘beslagene’, ‘rechthebbende’ of ‘belanghebbende’.		
Artikel 3, onder 10, onderdeel b	Zie onderdeel a.		
Artikel 3, onder 10, onderdeel c	Zie onderdeel a.		
Artikel 3, onder 10, onderdeel d	Zie onderdeel a.		
Artikel 4, eerste lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving, anders dan de bestaande		

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
	bevoegdheden en organisatorische voorzieningen en de voorstellen van dit wetsvoorstel, zoals hieronder aangegeven.		
Artikel 4, tweede lid	Artikelen 33a, vierde lid, Sr en 94a, zesde lid, Sv en artikel I, onderdelen D en E, van dit wetsvoorstel. De bepalingen rond inbeslagneming en confiscatie zijn van toepassing op voorwerpen, dus ook de goederen die onder Richtlijn (EU) 2024/1226 vallen.		
Artikel 4, derde lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving. De Aanwijzing afpakken van het College van procureurs-generaal (Stcrt. 2016, 72371) bepaalt dat in elk onderzoek naar ondermijnende en georganiseerde criminaliteit onderzoek moet worden gedaan naar geldstromen die daarmee gepaard gaan.	De bepaling biedt de mogelijkheid de reikwijdte van opsporingsonder zoeken betreffende vermogens-bestanddelen te beperken tot onderzoeken naar strafbare feiten die in het kader van een criminele organisatie kunnen zijn gepleegd.	Van de mogelijkheid om opsporingsonderzo eken te beperken tot onderzoeken naar strafbare feiten die in het kader van een criminele organisatie kunnen zijn gepleegd wordt geen gebruik gemaakt.

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
Artikel 5, eerste lid	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, en 42, tweede lid, PW 2012 en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 5, tweede lid, onder a	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, en 42, tweede lid, PW 2012 en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 5, tweede lid, onder b	Zie onder a.		
Artikel 5, tweede lid, onder c	Zie onder a.		
Artikel 5, derde lid	Artikel 10 PW 2012.		
Artikel 5, vierde lid	Artikel 141 Sv. Indien er aanwijzingen zijn dat er strafbare feiten zijn gepleegd op grond van artikel 3 van Richtlijn 2024/1226 kan het ARO daar op verzoek van de officier van justitie onderzoek naar doen. Dit sluit aan		

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
	bij de bestaande manier van werken van het ARO in relatie tot andere strafbare feiten.		
Artikel 6, eerste lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving, anders dan onder het tweede lid vermeld.		
Artikel 6, tweede lid, onder a	Artikel 105 Kadasterwet en artikel 36 Kadasterbesluit.		
Artikel 6, tweede lid, onder b	Artikelen 3.1 en 3.2 Wet basisregistratie personen, artikel 37, eerste lid, onder b, Besluit basisregistratie personen en het Autorisatiebesluit voor de korpschef van politie, Rijksdienst voor Identiteitsgegevens.		
Artikel 6, tweede lid, onder c	Artikel 43, eerste lid Wegenverkeerswet 1994 en artikel 3.3, eerste lid, Wet luchtvaart.		
Artikel 6, tweede lid, onder d	Artikelen 21 en 28, vierde lid, Handelsregisterwet 2007, en artikel 53, onder b, Handelsregisterbesluit 2008.		
Artikel 6, tweede lid, onder e	Artikelen 15a en 28, tweede lid, Handelsregisterwet, artikel 51a, onder		

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
	c, Handelsregisterbesluit en artikel 1:93, eerste lid, onder f, van de Wet op het financieel toezicht.		
Artikel 6, tweede lid, onder f	Artikel 3:267i Wet op het financieel toezicht en artikel 6 Besluit verwijzingsportaal bankgegevens.		
Artikel 6, derde lid, onder a	Artikel 126nd Sv.		
Artikel 6, derde lid, onder b	Artikel 126nd Sv.		
Artikel 6, derde lid, onder c	Artikel 15 Wpg.		
Artikel 6, derde lid, onder d	Artikel 126nd Sv.		
Artikel 6, derde lid, onder e	Artikel 126nd Sv.		
Artikel 6, derde lid, onder f	Artikel 126nd Sv.		
Artikel 6, derde lid, onder g	Artikel 126nd Sv.		
Artikel 6, derde lid, onder h	Artikel 126nd Sv.		
Artikel 6, derde lid, onder i	Artikel 126nd Sv.		
Artikel 6, derde lid, onder j	Artikel 126nd Sv.		

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
Artikel 6, derde lid, onder k	Artikel 126nd Sv en artikel 2a Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.		
Artikel 6, vierde lid	Artikel 126nd Sv.		
Artikel 6, vijfde lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving.	De lidstaten kunnen besluiten dat er voor toegang tot de in het derde lid, punten a), b) en c), bedoelde informatie een met redenen omkleed verzoek nodig is, en dat een dergelijk verzoek kan worden afgewezen indien een van de gronden uit het vijfde lid van toepassing is.	Voor de informatie die wordt gevorderd op grond van artikel 126nd Sv geldt dat de officier van justitie vooraf moet afwegen of aan de voorwaarden voor het verzoek is voldaan. Een van de vereisten is dat de vordering in het belang van het onderzoek is.
Artikel 6, zesde lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving.	De bepaling laat de procedurele waarborgen van het nationale recht onverlet.	Bij de toegang tot de in artikel 6 van de richtlijn genoemde informatie worden de procedurele waarborgen uit het nationale recht in acht genomen, zoals het vereiste dat de officier van justitie bij het doen van een vordering een voorafgaande machtiging van de

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
			rechter-commissaris nodig heeft als de toegang verband houdt met een strafbaar feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten (zie artikel 126nd, zesde lid, Sv).
Artikel 7, eerste lid	Artikelen 6, eerste, tweede en derde lid, en 6a, tweede lid, Wpg.		
Artikel 7, tweede lid	Artikel 7, eerste lid, Wpg. Behoeft geen implementatie in wetgeving voor de gespecialiseerde vaardigheden en bekwaamheden van het personeel van de ARO's.		
Artikel 7, derde lid	Artikel 4a, tweede tot en met vijfde lid, Wpg.		
Artikel 8	Artikel 32a Wpg.		De logging betreft een geautomatiseerd proces, dat doorgaans standaard is ingebouwd in het informatiesysteem.
Artikel 9, eerste lid	Artikel II, onderdeel U (artikelen 5.9.2 en 5.9.3, eerste, tweede en derde		

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
	lid, Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 9, tweede lid, onder a tot en met h	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, 42, tweede lid, PW 2012, en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 9, derde lid	Artikel 15a Wpg en 5:3, eerste lid, Bpg.		Memorie van toelichting paragraaf 3.1.
Artikel 9, vierde lid	Artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.3, vierde lid), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 9, vijfde lid	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, 42, tweede lid, PW 2012, en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 9, zesde lid, onder a	Artikel 5:3, tweede lid, onderdeel b, Bpg.		
Artikel 9, zesde lid, onder b	Artikel 5:3, tweede lid, onderdeel c, Bpg.		
Artikel 9, zesde lid, onder c	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, 42, tweede lid, PW		

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
	2012, en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 9, zevende lid	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, 42, tweede lid, PW 2012, en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 10, eerste lid, onder a tot en met c	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, 42, tweede lid, PW 2012, en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 10, tweede lid	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, 42, tweede lid, PW 2012, en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 10, derde lid	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, 42,		

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
	tweede lid, PW 2012, en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 11, eerste lid	Artikelen 94 en 94a Sv en artikel II, onderdeel A, van dit wetsvoorstel.		
Artikel 11, tweede lid	Artikel II, onderdelen P en T, van dit wetsvoorstel.		
Artikel 11, derde lid	Artikel II, onderdelen P, T en U (artikel 5.9.4 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 11, vierde lid	Artikelen 94, derde lid, en 103 Sv.		
Artikel 11, vijfde lid	Artikel 116, 117, 118a en 353 Sv en artikel II, onderdelen B en C, van dit wetsvoorstel.		
Artikel 12, eerste lid	Artikelen 33, 33a, 36b, 36c, 36d en 36e Sr en artikel 280, eerste lid, Sv		
Artikel 12, tweede lid	Artikelen 33a, eerste lid, onder a, en 34 Sr.		
Artikel 13, eerste lid	Artikel I, onderdeel A, van dit wetsvoorstel.		
Artikel 13, tweede lid	Artikel I, onderdeel A, van dit wetsvoorstel.		Derden te goeder trouw zijn beschermd door het vereiste dat diegene wist of

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
			redelijkerwijze kon vermoeden dat de voorwerpen in verband staan met een strafbaar feit of aan hen zijn gaan toebehoren om de verbeurdverklarin g of uitwinning van deze voorwerpen te bemoeilijken.
Artikel 14, eerste lid	Artikelen 33, 33a en 36e, eerste tot en met derde lid, Sr.		
Artikel 14, tweede lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving.		De strafrechter kan in de beslissing bij de oplegging van een straf of maatregel rekening houden met de omstandigheden van het geval.
Artikel 14, derde lid	Artikelen 33 33a en 36e, eerste tot en met derde lid, Sr.	De richtlijn bevat minimumvoorsc hriften, de lidstaten kunnen verder gaan dan de richtlijn voorschrijft.	De huidige regeling voor de verbeurdverklarin g in artikel 33a Sr en de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel in artikel 36e Sr geldt voor alle strafbare feiten (artikelen 33a, eerste lid, onderdelen a, b, c en f en 36e, eerste en tweede lid, Sr) c.q. misdrijven (artikel 33a, eerste

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
			lid, onderdelen d, e en f, Sr) en misdrijven geldboete vijfde categorie (artikel 36e, derde lid, Sr).
Artikel 15, eerste lid, aanhef	Artikel I, onderdeel D, van dit wetsvoorstel.		
Artikel 15, eerste lid, onderdeel a	Artikelen 16 en 29f Sv en artikel I, onderdeel D (artikel 36g, tweede lid, onder c), van dit wetsvoorstel. Artikel 280 Sv: ziekte van de verdachte staat niet in de weg aan voortzetting van de vervolging.		
Artikel 15, eerste lid, onderdeel b	Artikel 280 Sv: vlucht van de verdachte staat niet in de weg aan voortzetting van de vervolging.		
Artikel 15, eerste lid, onderdeel c	Artikel I, onderdeel D (artikel 36g, tweede lid, onder a), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 15, eerste lid, onderdeel d	Artikel I, onderdeel D (artikel 36g, tweede lid, onder b), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 15, tweede lid	Artikel I, onderdeel D, en artikel II, onderdeel L (artikel 582, eerste, tweede en vierde lid, Sv),	De richtlijn bevat minimumvoorsc hriften (artikel 1), lidstaten kunnen dus	Dat een veroordeling was gevolgd als de vervolging was doorgezet hoeft voor de

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
	van dit wetsvoorstel.	verder gaan dan de richtlijn voorschrijft.	vervallenverklarin g aan de staat niet te worden vastgesteld.
Artikel 16, eerste lid	Artikel I, onderdeel E, en artikel II, onderdeel L (artikel 582, eerste, derde en vierde lid, Sv), van dit wetsvoorstel.	De richtlijn bevat minimumvoorsc hriften (artikel 1), lidstaten kunnen dus verder gaan dan de richtlijn voorschrijft.	Niet gekozen is voor een beperking tot strafbare feiten die zijn gepleegd in het kader van een criminele organisatie omdat dit afbreuk kan doen aan de effectiviteit van de regeling.
Artikel 16, tweede lid	Deze omstandigheden kan de rechter betrekken bij de beslissing tot confiscatie *(*zie artikelsgewijze toelichting bij artikel 582, derde lid, Sv).		
Artikel 16, derde lid	Artikel I, onderdeel E (artikel 36h, derde lid, Sr: artikel 33c is van overeenkomstige toepassing), en artikel II, onderdelen J (artikel 552ba Sv) en K, van dit wetsvoorstel.		
Artikel 16, vierde lid	Artikel I, onderdeel E, van dit wetsvoorstel.		
Artikel 16, vijfde lid	Artikel I, onderdeel E, van dit wetsvoorstel.	Lidstaten kunnen bepalen dat	In artikel 36h, eerste lid, Sv is het vereiste

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
		onverklaarbaar vermogen uitsluitend geconfisqueerd mag worden indien de te confisqueren goederen al eerder zijn bevroren in het kader van een onderzoek in verband met een strafbaar feit dat in het kader van een criminele organisatie is gepleegd.	opgenomen dat het voorwerp is inbeslaggenomen.
Artikel 17, eerste lid	Eerste Boek, Titels IVA en V, en Boek 6, Hoofdstukken 1, Eerste Titel, en 4, Vijfde Titel, Sv.		
Artikel 17, tweede lid	Artikelen 126nc/uc, 126nd/ud, 126ne/ue tot en met 126nh/uh, en 6:4:22 tot en met 6:4:24 Sv.		
Artikel 17, derde lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving.	De bepaling biedt de lidstaten de mogelijkheid om overeenkomsten met andere lidstaten te sluiten over kostenverdeling.	
Artikel 18, eerste lid	Artikel 94a, derde en vierde lid, Sv en artikel 36f, eerste lid, Sr.		

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
Artikel 18, tweede lid	Artikel 4:3, eerste lid, onderdeel a, sub 6, Bpg en artikel 39e, eerste lid, onderdelen a en g, Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.		
Artikel 18, derde lid	Ministeriële regeling op basis van artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, 42, tweede lid, PW 2012, en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 18, vierde lid	Artikelen 116, 118a, 119 en 353, tweede lid, Sv.		Zie transponeringstab el bij implementatie Richtlijn 2012/29/EU van 25 oktober 2012 ter bescherming van slachtoffers (Kamerstukken II 2014/15, 34 236, nr. 3).
Artikel 18, vijfde lid	Artikel 6:4:2, zevende lid, Sv.	Het Centraal Justitieel Incassobureau int namens het slachtoffer een opgelegde schadevergoedi ngs-maatregel en schiet het bedrag voor (tot een maximum	Als de veroordeelde de opgelegde schadevergoeding s-maatregel niet of niet volledig betaalt dan is de Staat gehouden tot uitkering van het resterende bedrag aan het slachtoffer. De

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
		van 5000 EUR) indien de veroordeelde niet binnen 8 maanden na het onherroepelijk vonnis voldoet aan de schadevergoedingsmaatregel. Bij gewelds- of zedenmisdrijven ontvangen slachtoffers het volledige bedrag van het CJIB.	confiscatie van aan de veroordeelde toebehorende voorwerpen doet niet af aan deze verplichting, zodat het slachtoffer hiervan geen nadeel ondervindt.
Artikel 19, eerste lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving.	De bepaling moedigt de lidstaten aan om maatregelen te treffen.	
Artikel 19, tweede lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving.	De bepaling biedt de lidstaten de mogelijkheid voor het gebruik van geconfisqueerde hulpmiddelen, opbrengsten of goederen voor bepaalde doeleinden.	
Artikel 20, eerste lid	Artikel 29, eerste lid, onderdeel b, WED.		
Artikel 20, tweede lid	Behoeft geen implementatie in wetgeving.	De bepaling moedigt de lidstaten aan om maatregelen te nemen.	
Artikel 20, derde lid	Artikelen 118 en 119a Sv en		

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
	artikelen 1 tot en met 16 BIV.		
Artikel 20, vierde lid	Artikel 119a Sv en artikelen 7 tot en met 10 BIV.		
Artikel 20, vijfde lid	Artikel 119a Sv en artikel 11, tweede tot en met vijfde lid, BIV.	De lidstaten kunnen vereisen dat de kosten voor het beheer van bevroren goederen ten minste gedeeltelijk ten laste komen van de uiteindelijk begunstigde.	Van deze lidstaatoptie is beperkt gebruikgemaakt. De bewaring, het onderhoud en de teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen of de opbrengst daarvan komen niet voor rekening van degene bij wie het voorwerp werd inbeslaggenomen en van degene aan wie zij moeten worden teruggegeven (artikel 11, eerste lid, BIV). Dit met uitzondering van de in artikel 11, tweede, vierde en vijfde lid, BIV genoemde gevallen. In die gevallen komen de werkelijke kosten, respectievelijk noodzakelijke kosten voor rekening van de rechthebbende.
Artikel 21, eerste lid, onder a	Artikelen 117 en 119a Sv en artikel 10 BIV en artikel II, onderdeel B (artikel		

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
	117, tweede lid, onderdeel a, Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 21, eerste lid, onder b	Artikel 117 Sv en artikel II, onderdeel B (artikel 117, tweede lid, onderdeel b, Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 21, eerste lid, onder c	Artikel 117 Sv en artikel II, onderdeel B (artikel 117, tweede lid, onderdeel d, Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 21, tweede lid	Artikel II, onderdelen B (artikel 117, derde lid, Sv) en J (artikel 552bb Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 21, derde lid	Artikel 117, (huidige) vierde lid, Sv.		
Artikel 22, eerste lid,	Artikel 119a Sv en artikelen 1 en 7 BIV.		
Artikel 22, tweede lid, onder a	Mandaatbesluit ‘Beheerder Conservatoir Beslag’ en ‘Beheerder internationaal en buitenlands beslag’ van de Landelijke Beslag Autoriteit/ Functioneel Parket Leeuwarden, 22-05-2020 (zie ook paragraaf 6.2 van		

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
	deze memorie van toelichting).		
Artikel 22, tweede lid, onder b	Zie tweede lid, onder a.		
Artikel 22, tweede lid, onder c	Zie tweede lid, onder a.		
Artikel 23	Artikel 94, derde lid, Sv en artikel II, onderdelen B (artikel 117, derde lid, Sv) en L (artikelen 577, vierde lid, 579, eerste lid, en 583, tweede lid, Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 24, eerste lid	Artikelen 404, 427, 552a, 552ab, en 552f, zesde lid, Sv en artikel II, onderdelen J (artikel 552ba Sv) en L (artikel 584 Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 24, tweede lid	Artikelen 23, 29b, 30, 31, 32a, 33, 260, derde, vierde en vijfde lid, 261, 274, 275, 276, en 286 Sv en artikel II, onderdeel L (artikelen 577, vierde lid, 578, 579, en 580, vierde lid, Sv), van dit wetsvoorstel.	Lidstaten kunnen bepalen dat ook andere getroffen personen de in de eerste alinea bedoelde rechten hebben.	Van de mogelijkheid om de in dit lid genoemde rechten uit te breiden naar andere getroffen personen is gebruikgemaakt voor de confiscatieprocedure als bedoeld in artikel 16 van de richtlijn. In een confiscatieprocedure kunnen alle belanghebbenden

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
			bij de confiscatiebeslissing zich beroepen op de in artikel 24, tweede lid, eerste volzin, genoemde rechten.
Artikel 24, derde lid	Artikel 552a Sv.	Lidstaten kunnen bepalen dat indien het bevriezingsbevel door een andere bevoegde autoriteit dan een gerechtelijke instantie is uitgevaardigd, het bevel eerst ter bekrachtiging of ter toetsing aan een gerechtelijke instantie moet worden voorgelegd voordat het bij een rechtbank kan worden aangevochten.	Van deze beleidsruimte wordt geen gebruik gemaakt. Inbeslagneming kan plaatsvinden door of onder gezag van de officier van justitie.
Artikel 24, vierde lid	Artikelen 36b, 36e, derde lid, en 404, eerste en derde lid, Sv en artikel II, onderdelen J (artikel 552ba Sv) en L (artikelen 577, vierde lid, 579, 583, derde lid, en 584 Sv) van dit wetsvoorstel.		

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
Artikel 24, vijfde lid	Artikelen 404, 427, eerste lid, 552a, 552b en 552d Sv en artikel II, onderdelen J (artikel 552ba Sv), K en L (artikel 584 Sv), van dit wetsvoorstel.		Tegen de uitspraak kan hoger beroep worden ingesteld (511g Sv).
Artikel 24, zesde lid	Artikel II, onderdeel J (artikel 552bb Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 24, zevende lid	Artikelen 552a, 552b en 552ca Sv en artikel II, onderdeel J (artikel 552ba Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 24, achtste lid	Artikelen 23, derde lid, 27, derde lid, 27c, tweede lid, derde lid, onderdeel b, en 28 Sv en artikel II, onderdeel L (artikel 577, vierde lid, onder a, Sv), van dit wetsvoorstel.		
Artikel 25	Behoeft naar haar aard geen implementatie in wetgeving: conform artikel 25 van de Confiscatierichtlijn, zal uiterlijk 24 mei 2027 een nationale strategie voor de ontneming van vermogensbestanddelen worden gepresenteerd aan	De bepaling verplicht tot feitelijk handelen van de centrale overheid zonder dat derden daarop aanspraak hoeven te kunnen maken.	

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
	de Europese Commissie. Deze zal met intervallen van maximaal 5 jaar worden geactualiseerd.		
Artikel 26	Behoeft naar haar aard geen implementatie in wetgeving.	De bepaling verplicht tot feitelijk handelen van de centrale overheid zonder dat derden daarop aanspraak hoeven te kunnen maken.	
Artikel 27	Behoeft naar haar aard geen implementatie in wetgeving (zie paragraaf 6.5 van deze memorie van toelichting over het Beslagportaal en Geïntegreerd Processysteem strafzaken (GPS)).		
Artikel 28	Behoeft naar haar aard geen implementatie in wetgeving (zie paragraaf 6.6 van deze memorie van toelichting: het ministerie van JenV draagt zorg voor het aanleveren van de desbetreffende statistieken).	De bepaling verplicht tot feitelijk handelen van de centrale overheid zonder dat derden daarop aanspraak hoeven te kunnen maken.	

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
Artikel 29, eerste lid	Behoeft naar zijn aard geen implementatie in wetgeving.	De bepaling is gericht tot de Commissie.	
Artikel 29, tweede lid	Behoeft naar zijn aard geen implementatie.	De bepaling is gericht tot de Commissie.	
Artikel 30, eerste lid	Ministeriële regeling op basis artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, en 42, tweede lid, PW 2012 en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel.	Betreft een algemene verplichting tot samenwerking met het EOM.	
Artikel 30, tweede lid	Ministeriële regeling op basis artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, en 42, tweede lid, PW 2012 en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel. Het verstrekken van gegevens aan Europol en Eurojust vindt plaats op grond van de artikelen 15a Wpg en 5:7 en 5:8 Bpg.	Betreft een algemene verplichting tot samenwerking met Europol en Eurojust.	
Artikel 31, eerste lid	Behoeft naar zijn aard geen implementatie in wetgeving.	Betreft een algemene verplichting tot samenwerking met derde landen.	
Artikel 31, tweede lid	Behoeft naar zijn aard geen	Betreft een algemene	

Bepaling EU-regeling	Bepaling in implementatiereg eling of bestaande regeling	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte
	implementatie in wetgeving.	verplichting tot samenwerking met derde landen.	
Artikel 32, eerste lid	Behoeft naar zijn aard geen implementatie in wetgeving.	De bepaling verplicht tot feitelijk handelen van de centrale overheid zonder dat derden daarop aanspraak hoeven te kunnen maken.	
Artikel 32, tweede lid	Behoeft naar zijn aard geen implementatie in wetgeving.	Dit betreft een feitelijke handeling. Het politieel ARO is bij ministeriële regeling op basis van de artikelen 23, eerste lid, onderdeel a, en 42, tweede lid, PW 2012 en artikel 44 Bbp en artikel II, onderdeel U (artikel 5.9.2 Sv), van dit wetsvoorstel ingesteld als contactpunt. De Europese Commissie wordt geïnformeerd dat het politieel ARO en het justitieel ARO	

Bepaling EU-regeling	**Bepaling in implementatieregeling of bestaande regeling**	**Omschrijving beleidsruimte**	**Toelichting op de keuze bij de invulling van de beleidsruimte**
		het Nederlandse ARO vormen.	
Artikel 32, derde lid	Behoeft naar zijn aard geen implementatie in wetgeving.	Zie het eerste lid.	
Artikel 32, vierde lid	Behoeft naar zijn aard geen implementatie.	Zie het eerste lid.	
Artikelen 33 tot en met 38	Deze bepalingen behoeven naar hun aard geen implementatie.		